

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Ho Orthodoxos keryx

LEVEL
ONE

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

ΟΣ • ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2005 • ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 202-203

PROCESSED

MAR 27 2006

GTU LIBRARY

ΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΤΗΣ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ
5 Craven Hill, London W2 3EN Telephone: 020-7723 4787 Fax: 020-7224 9301
e-mail: thyateiragb@yahoo.com

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1964
ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 202-203
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2005

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ £15
ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL.: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN
TEL.: 020-7723 4787
FAX: 020-7224 9301

First Published 1964   **Third Period**

May - June 2005   No.: 202-203

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 3 ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΙΣΤΩΝ
- 3-6 ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ: ΤΑ ΤΡΑΓΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΙΟΥΛΙΟΥ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1974, Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΠΟΥ ΕΠΛΗΞΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ, Ο ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
- 7-8 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗ ΣΚΥΠΡΟΥ ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ
- 9-11 Ο ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ, ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
- 11 ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΥΚΚΩΤΗ
- 12-15 Η ΣΤΙΓΜΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ, ΥΠΟ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ ΖΑΧΑΡΙΑ
- 16-25 Ο ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ, ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΜΕΤΤΗ
- 26 ENCYCLICAL OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS, ON THE 15TH OF AUGUST
- 27 NIKERPHOROS KYKKOTIS, BIOGRAPHICAL NOTE
- 28 HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS, APPRECIATION OF THE LIFE OF COSTAKIS EFTATHIOU HADJIGYIANNIS
- 29-30 ΕΠΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
- 31-32 HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS'S DIARY

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ
(18 Ἀπριλίου 1930 - 22 Αὐγούστου 2005)

ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Παναγία ἡ «Τητρήτρησσα», 1561.

Ἀπό τόν Ἱερό Ναό Παναγίας, Καλαβάσος, Κύπρος.

**ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ**

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΙΣΤΩΝ

Τῇ Α.Θ. Παναγιότῃ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
Κυρίῳ Κυρίῳ Βαρθολομαίῳ,
Εἰς Φανάριον

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Διά τῆς παρουσίας προάγομαι ἵνα εὐσεβάστως γνωρίσω Ὑμῖν ὅτι κατὰ τό τελευταῖον Συνέδριον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Μεθοδιστῶν, ἥτις ἔρχεται τρίτη εἰς ἀριθμόν πιστῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀπεφασίσθη ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς Κληρικούς αὐτῆς ἵνα εὐλογῶσι κατ' ἰδίαν πρωτοβουλίαν καί ἀπόφασιν καί οὐχί ἐξ ἄνωθεν ἐπιβεβλημένης ἐντολῆς, γάμους μεταξύ ὁμοφυλοφίλων, ἀρχῆς γενομένης μετά τήν 5ην Δεκεμβρίου ἐ.ε., ὅτε τίθεται ἐν ἰσχύϊ Βρετανική κυβερνητική ἀπόφασις, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται ἐπισήμως πλέον ἡ σύναψις πολιτικοῦ γάμου μεταξύ ὁμοφυλοφίλων.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῶν Μεθοδιστῶν, ἀκολουθοῦσα παρομοίαν πράξιν Κληρικῶν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἀγγλικανικῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας, ἀνοίγει τὰς θύρας πλέον διὰ τήν σταδιακὴν πλήρη ἀναγνώρισιν τοιούτων θρησκευτικῶν γάμων, ὡς ἐγένετο ἐπὶ παραδείγματι ἐν τῇ ἀγγλικανικῇ ἐπισκοπικῇ περιφερείᾳ New Westminster τοῦ Καναδᾶ, μία ἐνέργεια, σημειωτέον, ἥτις ἠπειλῆσε τήν ἐν γένει Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν μέ σχίσμα.

Ὅπως εἶναι ὡσαύτως γνωστόν, τρεῖς Κυβερνήσεις, τοῦ Βελγίου, τῆς Ὁλλανδίας καί τοῦ Καναδᾶ (ἡ Κυβερνήσις τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου θά ἀποφασίσῃ τὸν ἐρχόμενο Νοέμβριον) ἤδη ἐνομοποίησαν τὸν γάμον μεταξύ ὁμοφυλοφίλων.

Βεβαίως ἡ πρόσφατος αὕτη ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας τῶν Μεθοδιστῶν καίτοι δέν σημαίνει - ὡς διατείνονται οἱ ἰθύνοντες αὐτῆς - «κανονικὸν θρησκευτικόν γάμον» ἀλλ' ἀπλῶς «εὐλογία» μετά τήν σύναψιν πολιτικοῦ γάμου, ἐν τούτοις ἡ πλειονότης τοῦ ἀνωτάτου καί κατωτέρου κλήρου φαίνεται ὅτι θά προβάλουν

ἰσχυράν ἀντίδρασιν εἰς περίπτωσιν τελέσεως κανονικοῦ θρησκευτικοῦ γάμου δι' ὁμοφυλοφίλους, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἀποκαλύπτεται ὅτι ἔχει σημειώσει μεγάλην ἀνοδὸν κατὰ τὸν τελευταῖον καιρόν.

Ταῦτα καθηκόντως ὑποβάλλω Ὑμῖν καί, ἐξαιτούμενος Ὑμετέρας θεοπειθεῖς εὐχάς καί εὐλογίας, διατελῶ μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀδελφικῆς ἀγάπης καί σεβασμοῦ.

Ἐν Λονδίνῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 2005

ὁ Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος

Ἐρώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας, ὑπέρτιμε καί ἔξαρχε Δυτικῆς Εὐρώπης καί Ἰρλανδίας, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γρηγόριε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ ἱερότῃ καί εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ληφθὲν ἀνεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τό ἀπό α' Ἰουλίου ἐ.ε., ἀριθμ. Πρωτ. Β782, γράμμα τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς ἱερότητος, ὑποβαλλούσης σχετικῶς πρὸς τήν ἀπόφασιν τοῦ τελευταίου Συνεδρίου τῆς Ἐκκλησίας τῶν Μεθοδιστῶν ὅπως εὐλογῶνται ὑπὸ τῶν κληρικῶν αὐτῆς «γάμοι» μεταξύ ὁμοφυλοφίλων.

Εἰς ἀπάντησιν, διὰ τῶν μετὰ χεῖρας Πατριαρχικῶν ἡμῶν Γραμμάτων ἐκφράζομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἱερότῃ τὰς εὐχαριστίας τῆς Μητρός Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐνημερώσει, γνωρίζομεν ὅτι ὡς ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἀπεφασίσθη ὅπως ἀνασταλῇ ἡ προετοιμασία ἐνάρεξως ἐπισήμου μετ' αὐτῶν διαλόγου καί ἐπικαλοῦμεθα ἐφ' ὑμᾶς τήν χάριν καί τό ἀπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

25 Αὐγούστου 2005

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
ἀγαπητός ἐν Χριστῷ ἀδελφός

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

1. ΤΑ ΤΡΑΓΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΙΟΥΛΙΟΥ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1974

Ἀγαπητοί μας Ὁμογενεῖς,

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἀνά τοὺς αἰῶνες ἔχει γνωρίσει πολλές δόξες καί θράμβους κι ἔχει γράψει μερκεὲς ἀπὸ τίς πύ λαιμρές σελίδες στὴν Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητος. Ἐχει, ὅμως, ἐπίσης δοκιμάσει, καί πάλιν πολλές φορές, τὸ πικρότατο ποτήρι τῆς ἡττας, τοῦ ἐξευτελισμοῦ καί τῆς καταστροφῆς. Ἀλλὰ σὸ τέλος ὑψώθηκε ὀρθὸς καί ἀκμαῖος καί, μὲ ὑπομονή καί θάρρος καί αὐτοπεπαιθόση, ἀπέδειξε πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, πού

θέλει, πού πιστεύει καί πού δέν μοιρολατρεῖ, μπορεῖ καί δύναται νά σηκώσει τὸν κόσμον ὁλόκληρον στίς ἀκατάλυτες κι ἀδαμάντινες φτερούγες τῆς.

Τὰ γράφουμε αὐτά, ἀγαπητοί μας, μὲ τήν εὐκαιρίαν τῆς τραγικῆς ἐπετείου Ἰουλίου-Αὐγούστου 1974, ὅταν ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπέστη τό μαρτύριο τῆς κατοχῆς τῆς Μεγαλονήσου ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα. Ἡ δέ κατοχὴ αὐτῇ, μὲ τήν παράλληλῃ βίαιη προσφυγοποίηση τοῦ μισοῦ σχεδόν πληθυσμοῦ τῆς Κύπρου καί τήν ἐξαφάνιση δύο

περίπου χιλιάδων άγνωσμένων, εξακολουθεί δυστυχώς νά ύφίσταται παρ' όλα τά ψηφίσματα του ΟΗΕ καί τίς συνεχείς διαμαρτυρίες τής πολιτισμένης ανθρωπότητας ανά τήν ύφήλιο.

Ό λαός τής Κύπρου, μαρσασμένος χωρίς τήν θέλησή του, άγωνιά καί άγωνίζεται γιά τήν επανένωσή του. Ή Μεγαλόνησος, άνεγνωρισμένη από τούς διεθνείς Όργανισμούς ως ενιαία όντότητα, κουβαλάει έν τούταις στίς πλάτες της τόν εξευτελιστικό ή άποτρόπαιο σταυρό τών ξένων στρατευμάτων καί τών επήλυδων έποίκων. Ή έννομη τάξη από τό διεθνές δίκαιο καί τά πανανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται καθημερινά καί άνεξέλεγκτα χάρη στήν ύποπτη καί ύπουλη άδιαφορά, άν όχι ένθάρρυνση τών ισχυρών τής γής.

Σήμερα πού ή Κύπρος άποτελεί πιά ισότιμο μέλος στήν Ευρωπαϊκή Ένωση, κυρίως όμως χάρη στήν άποφασιστικότητα τών κατοίων της, ή διαιώνιση τής κατοχής εύελπιστούμε όπi θά έγκαταλειφθεί από αυτούς πού τήν έχουν επιβάλει στή Νήσο μέ τή στρατιωτική τους ύπεροπλία καί τίς κατακτητικές τους βλέψεις καί συμφέροντα. Οί χώρες τής Ευρωπαϊκής Ένώσεως, οι οποίες είχαν πρόσφατα εορτάσει αυτές τίς μέρες τήν 60η επέτειο από τήν άπελευθέρωσή τους από τή ναζιστική κατοχή, είναι σταθεροί συμπαράστάτες καί σύμμαχοι καί συναγωνιστές γιά τήν άποκατάσταση τής δικαιοσύνης καί τής έλευθερίας στό μοιρασμένο από τήν κατοχή Νησί τών Άγίων. Γι' αυτό είμαστε βέβαιοι όπi θά συνεχίσουν νά ύποστηρίζουν τήν Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι τήν άπελευθέρωσή της καί τήν άποχώρηση τών στρατευμάτων κατοχής, καί τήν επανένωση τής διχοτομημένης - μετά τήν είσβολή - Κύπρου.

Μέ τίς προσδοκίες δέ αυτές καλούμεθα όλοι οι Έλληνες νά συνεχίσουμε τόν φιλειρηνικό μας άγώνα γιά τήν επάνοδο στήν Κύπρο τής δικαιοσύνης καί έννομης τάξης. Καί δικαιοσύνη κι έννομη τάξη σημαίνουν ένα καί μοναδικό πράγμα: Τήν επανένωση τού Νησιού καί τήν συμφιλίωση τών κατοίκων του ώστε νά βασιλεύσει καί πάλιν ή ειρήνη, ή εύμερία καί ή πρόοδος γιά τό καλό τού Κυπριακού λαού στήν όλότητα του.

Καλούμε, επίσης, τήν Όμογένεια Ήνωμένου Βασιλείου νά μετάσχει σύσσωμη στίς προγραμματισμένες από τήν Έθνική Όμοσπονδία Κυπρίων Άποδήμων φιλειρηνικές εκδηλώσεις, ένώ στους Ήραύς μας Ναούς θ' άναπεμφθούν δεήσεις καί έκτενείς προσευχές γιά τήν άπελευθέρωση τών κατεχομένων έδαφών, τήν επάνοδο τών προσφύγων στά σπίτια τους, καί Ήρα Μνημόσυνα ύπέρ τών τεθνεώτων πού ύπήρξαν θύματα στή διάρκεια τών τραγικών εκείνων γεγονότων τού 1974. Εύχόμενοι δέ όπως ό "Άγιος Θεός μέ τίς πρεσβείες τής Παναγίας Θεοτόκου καί τών Άγίων Πάντων συντομέσει τήν δοκιμασία τού εύσεβούς λαού τής Κύπρου, καί σ' εσάς ύγεία καί καλό καλοκαίρι, διατελούμε μετά πολλής έν Κυρίω άγάπης καί θερμών εύχών.

Λονδίνο, Ιούλιος 2005
Ό Άρχιεπίσκοπος Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας Γρηγόριος

2. Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΠΟΥ ΕΠΛΗΞΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

"Όλοι επληροφρηθήκαμε από τίς έφημερίδες καί από τά άλλα μέσα επικοινωνίας τό τραγικό άεροπορικό δυστύχημα πού έλαβε χώραν τήν Κυριακή παραμονές τής μεγάλης καί πανελληνίας εορτής τής Κοιμήσεως τής Παναγίας Θεοτόκου μέ θύματα πού έταξίδευαν από τήν Κύπρο στήν Ελλάδα. Γι' αυτό όλος ό Έλληνισμός καί γενικώτερα ή Άνθρωπότητα έχει συγκλονισθεί από τούτο τό τραγικό συμβάν πού έγινε αιτία νά χάσουν τήν ζωή τους 121 πρόσωπα από τά όποια οι 12 προήρχοντο από τήν Κύπρο.

"Όλοι έχουμε συγκλονιστεί από τόν τραγικό τρόπο πού έχασαν τή ζωή τους τόσοι άνθρωποι, όμοιοστοι καί όμογενείς, νέοι καί παιδιά, οι όποια τέτοιες γιορτάσιμες καί χαρούμενες μέρες βρήκαν τραγικό θάνατον υπό συνθήκες ακόμα άγνωστες. Όλες οι έφημερίδες τού κόσμου καί οι τηλεοράσεις σχολιάζουν τήν τραγωδία καί διερωτώνται καί οι ειδικοί ακόμα γιατί νά συμβεί αυτό τό δυστύχημα, μάλιστα πολλοί άπορούν γιατί δέν μπόρεσαν οι πιλότοι νά άποφύγουν αυτήν τήν καταστροφή πού στοίχισε τή ζωή τώσων ανθρώπων. Όλα αυτά είναι έρωτήματα τά όποια όμως δέν μπορούν νά σταματήσουν ή νά εξαλείψουν τήν θλίψη, τόν πόνο καί τό μεγάλο πένθος πού σάν μαύρο νέφος καταιγίδος έπεσκίασε καί τήν Κύπρο καί τήν Ελλάδα, καί τήν Όμογένεια τού Ήνωμένου

Βασιλείου. Γι' αυτό δικαιολογημένα ή Κυβέρνηση τής Κύπρου κήρυξε τριήμερο πένθος καί εκάλεσε τόν λαό σέ καθολική συμμετοχή στό καινό πένθος. Ή Ελλάδα εκήρυξε μονοήμερον πένθος καί διέθεσε όλα τά μέσα γιά νά διευκολύνουν τίς οικογένειες τών θυμάτων οι όποια έτρεξαν στήν Ελλάδα νά άναγνωρίσουν τούς προσφιλείς νεκρούς τους καί νά τούς παραλάβουν καί νά τούς μεταφέρουν εις Κύπρον νά τούς κηδεύσουν. Ή Κυπριακή καί ή Έλληνική Κυβέρνηση έχουν ευαισθητοποιηθεί δικαίως καί πρεπόντως γιά νά μαλακώσουν τόν πόνο καί τήν δοκιμασίαν τών ανθρώπων οι όποια έχασαν πρόσωπα προσφιλή καί αγαπημένα τέτοιες γιορτές καί χαρούμενες μέρες.

Ή Όμογένεια τού Ήνωμένου Βασιλείου συμμετέχει σέ τούτο τό μεγάλο πένθος τού Έλληνισμού καί γι' αυτό τήν έρχόμενην Κυριακή 21 Αυγούστου, στό τέλος τής Θείας Λειτουργίας, σ' όλους τούς ναούς τής Άρχιεπισκοπής, θά τελεσθοún πάνδημα Ήρα Μνημόσυνα γιά τά άδικοχαμένα θύματα τούτου τού τραγικού άεροπορικού δυστυχήματος. Θά παρακαλέσουμε θερμά τόν Νεκρاناστημένο Χριστό νά τούς άναπαύσει καί νά εξαλείψει τόν τρόπον καί τόν πόνο πού έδοκίμασαν τήν ήμέρα καί τήν ώρα τού θανάτου τους, νά τούς δεχθεί καί νά τούς άναπαύσει σέ σκηνές δικαίων, σέ χώρα

ζώντων όπου δεν υπάρχει πόνος, δεν υπάρχει λύπη και στεναγμός, αλλά ζωή ατελείωτος και αιωνία. Και ή αἴρα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ καί τό φῶς τῆς χάριτός Του νά τούς περιλούσει γιά νά εἶναι χαρούμενοι καί νά αἰσθάνονται ὅτι ζοῦν αἰωνία στήν ἀγκαλιά τῆς ἀγάπης καί φιλανθρωπίας τοῦ Ἐλεήμονα καί Ἀγαθοῦ Θεοῦ.

Νά προσευχηθοῦμε, λοιπόν, ἀδελφοί, γιά τίς οἰκογένειές τους, τά παιδιά καί τά ἀδελφά τους, τοῦ συζύγου καί τούς γονεῖς καί τούς λοιπούς συγγενεῖς τους, οἱ ὁποῖοι σκῶνουν τώρα τό βάρος τοῦ πένθους καί τῆς λύπης γιά τήν ἔλλειψη καί τήν ἀπουσία τῶν ἀγαπημένων προσώπων τους καί γιά τό σκληρό καί ξαφνικό θάνατο πού ἐδοκίμασαν οἱ δικοί τους εὐρισκόμενοι στούς αἰθέρες σέ τέτοιες εὐλογημένες μέρες πού δολάκληρη ἡ Χριστιανοσύνη γιόρταζε τήν Κοίμησι καί τήν εἰς Οὐρανοῦς Μετάστασι τῆς Παναγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας καί Μητέρας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ὁ Κύριος, πού ἐξετάζει τίς καρδιές καί τά βάθη τῆς ψυχῆς μας καί ὁ νοῦς καί ἡ ἀγάπη Του διαπερνά ὅλη τήν ὑπαρξή μας νά γίνει ἴλεως καί αἴρα παρηγορίας καί ἐλπίδος γιά ὅλους ἐκείνους πού ἐδοκίμασαν τέτοιες τραγικές στιγμές στή ζωή τους. Νά παρακαλέσουμε τόν Φιλάνθρωπο καί Ἐλεήμονα Χριστό, νά βάλει τό θεῖο Του χέρι ὥστε νά μήν ξαναγίνει τέτοιο δυστύχημα στόν Πλανήτη μας. Σαν Παντοδύναμος Θεός νά ἐξαλείψει τίς τραγωδίες πού δέρνουν καθημερινά τή ζωή μας καί νά μᾶς ἐλευθερώσει ἀπό τόν φόβο καί τόν πόνο καί τό θάνατο καί ὅλα τά ἀνιάρ καί τά λυπηρά τῆς ζωῆς μας ὅπως γίνεται στούς αὐρανοῦς καί στήν αἰωνία Βασιλεία Του. Νά Τόν θερμοπαρακαλέσουμε νά ἐπικρατήσει στήν γῆ ἡ εἰρήνη καί ἡ χαρά. Σ' Αὐτόν ἀνέγκει ἡ δόξα καί τό ὄνομά καί ἡ Βασιλεία καί τό ἀπειρον ἔλεος εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Πρός τούς Εὐλαβεστάτους Ἱερεῖς καί Διακόνους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας καί Ἰρλανδίας.

Ἀγαπητοί μας ἐν Κυρίῳ,

Ἔχετε πληροφορηθεῖ γιά τό ἀεροπορικό δυστύχημα πού ἔλαβε χώραν τήν περασμένη Κυριακή 14 Αὐγούστου 2005, παραμονή τῆς μεγαλάνυμης ἐορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καί Μητέρας τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Εἰς τό τραγικό αὐτό γεγονός ἐθανατώθηκαν ὅλοι οἱ ἐπιβάτες καί τό προσωπικό καί ἔτσι ἐβύθισαν τήν Κύπρο - οἱ πλείστοι ἐπιβάτες κατήγοντο ἀπό τή Μεγαλόνησο - ἀλλά καί ὅλους τούς Ἕλληνες σέ βαθύ πένθος καί διήγειρε τίς συνειδήσεις ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων καί μάλιστα τῶν ἐδικῶν περὶ τά ἀεροπλάνα καί τήν ἀσφάλεια τῶν ἐπιβατῶν.

Στήν τραγωδία αὕτη συμμετέχει καί ἡ Ὁμογένειά μας εἰς τό Ἡνωμένο Βασίλειο, καί δεῖγμα αὐτῆς τῆς συμμετοχῆς στό πανελλήνιο αὐτό πένθος εἶναι ἡ προσευχή μας γιά τούς ἀδικοχαμένους νεκρούς ἀδελφούς μας καί γιά ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τόσο ξαφνικά καί σκληρά ἔχασαν πρόσωπα προσφιλῆ

καί ἀγαπημένα.

Γι' αὐτό προτρέπουμε τούς Ἱερεῖς ὅπως τήν ἐρχόμενη Κυριακή 21 Αὐγούστου, τελέσετε πάνδημα Ἱερὰ Μνημόσυνα γιά ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀπέθαναν σέ τοῦτο τό τραγικό καί μοιραῖο ἀεροπλάνο τῆς περασμένης Κυριακῆς, τό ὁποῖο ταξιδεύοντας ἀπό τήν Κύπρο γιά τήν Ἑλλάδα καί Πράγα ἔπεσε στήν περιοχή Μαραθῶνα, λίγα μίλια πρὶν ἀπό τήν προσγειώσή του στό ἐλληνικό ἀεροδρόμιο Ἀθηνῶν «Ἐλευθέριος Βενιζέλος».

Νά ἀναγνωστῇ τοῦτο τό γράμμα ἀπό ἄμβωνος καί στό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας νά τελέσετε Ἱερὰ Μνημόσυνα καί νά καλέσετε τό Ἐκκλησίασμα σέ προσευχή καί παράκληση καί γιά ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δικαιολογημένα θρηνοῦν καί βαρυνεθοῦν γιά τούς προσφιλεῖς οἰκείους τους.

Σᾶς εὐχόμαι ὅπως μέ ὑγεία περάσετε τόν ὑπόλοιπο χρόνο τοῦ καλοκαιριοῦ καί διατελῶν μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καί εὐχῶν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καί
Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος

To the pious Priests and Deacons of the Sacred Archdiocese of Thyateira and Great Britain and Exarchate of Ireland

Dearly beloved in the Lord,

You all know of the air tragedy which took place last Sunday, 14th August 2005, the day before the Great Feast of the Dormition of the Mother of God. In this tragic event, all the passengers and crew were killed; and so Cyprus – most of the passengers being from there – but also Greeks everywhere were plunged into deep sorrow, and this event has shocked thousands of people and especially those concerned with air travel and the safety of passengers.

The Greeks of the United Kingdom also participate in this tragedy, and an example of this participation in this pan-Hellenic mourning is our prayer for our brothers and sisters whose lives have been undeservedly lost and for those who have suddenly and cruelly lost their loved ones.

Therefore we urge all the Clergy to celebrate the sacred Service for the Departed (Mnemosinon) for all those who tragically died last Sunday on this ill-fated flight which, making its way from Cyprus to Greece (and then on to Prague), crashed near Marathona, a few miles from its intended destination at the "Eleutherios Venizelos" Airport of Athens.

You are to read this letter to the congregation and at the end of the Divine Liturgy celebrate the Service for the Departed and invite all the parishioners to participate in prayers and supplications for those who lost their lives so suddenly and tragically, but also for those who rightly grieve and lament the loss of their loved ones.

I pray that you may spend the rest of the summer in health, and I remain with much love in the Lord and prayers.

Archbishop Gregorios of
Thyateira & Great Britain

3. ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Φτάσαμε και πάλιν, αγαπητοί αδελφοί και αδελφές εν Κυρίῳ, στήν κατανυκτική και χαρμόσυνη περίοδο τοῦ Δεκαπενταυγούστου. Καί ἡ Μάνα Ἐκκλησία μᾶς προετοιμάζει γιά νά γιορτάσουμε ἱεροπρεπῶς τήν Κοίμησιν τῆς Παναγίας. Καί ἡ γιορτή αὐτή, ὅπως ὅλες οἱ γιορτές τῆς Χριστιανοσύνης, εἶναι περίοδος καί εὐκαιρία πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ Χριστιανοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐναποθέσει τήν ζωή του καί τό μέλλον του στήν ἀγάπη καί τή φιλανθρωπία καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Καί ἡ γιορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας εἶναι μεγάλο γεγονός. Κάθε θάνατος καί ἀποχώρησις ἀπό τή σκηνή τούτου τοῦ κόσμου εἶναι γιορτή, εἶναι εὐκαιρία καί χαρᾶς καί λύτης. Καί μεῖς οἱ ἄνθρωποι βιώνουμε τούτῃ τή λύτῃ καί αισθανόμαστε αὐτή τήν πραγματικότητα σέ μέρες σάν αὐτές πού ζήσαμε στό Λονδίνο τήν Πέμπτη 7 Ἰουλίου, κυριώνυμη μέρα τῆς γιορτῆς τῆς ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς, ὅταν οἱ τρομοκρατικές πράξεις ἔλαβαν χώρα σέ διάφορα κεντρικά μέρη τοῦ Λονδίνου, σέ ὥρα πού ὁ κόσμος ὅλος πῆγαινε στή δουλειά του, μέ τραγικό ἀποτέλεσμα: τόν βίαιον θάνατον πολλῶν ἀθώων πλασμάτων, τήν ψυχική ὁδύνῃ γιά κείνους πού προσωπικά εἶδαν καί ἔζησαν τά γεγονότα, γιά κείνους οἱ ὁποῖοι ἔχασαν πρόσωπα προσφιλή καί ἀγαπημένα.

“Ὅλα αὐτά εἶχαν καί θά ἔχουν γιά πολύ καιρό ἀπήχησιν στή ζωή καί τή σκέψιν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ὅμως παράλληλα ζήσαμε καί ζοῦμε καθημερινά καί τήν προσφορά τῆς συμπαράστασης καί τῆς ἀλληλεγγύης τῆς μαζικῆς συμμετοχῆς στό πένθος καί στήν τραγωδία αὐτή. Εἶδαμε ἀνθρώπους νά προσεύχονται, νά φιλοσοφοῦν καί νά καταφεύγουν στό Θεό γιά νά βροῦν παρηγορία καί ἀνακούφισιν, γιά νά εὑρουν μιά λογική ἀπάντησιν γιά ὅσα λυπηρά καί ἀσχημα καί τρομερά συμβαίνουν στήν κοινωνία καί τή ζωή μας, ὅπως καί σ’ ὁλόκληρον τόν Πλανήτη μας.

Ἡ προσευχή, λοιπόν, εἶναι τό σωστό καί καταλυτικό φάρμακο σέ τέτοιες ἀκραίες καί θλιβερές περιπτώσεις τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Γι’ αὐτό δικαιολογημένα καί χαρακτηριστικά ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος γράφει: «Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω». (Ἐπιστολή Ἰακώβου, κεφ. Ε', στοίχ. 13) Πολύ δέ εὐστοχα ἡ Μάνα Ἐκκλησία αὐτές τίς μέρες τοῦ Δεκαπενταυγούστου ψάλλει τούς θαυμάσιους καί ἐμπνευσμένους ὕμνους, τή Μικρή καί τή Μεγάλη Παράκλησιν, καί καλεῖ τούς Πιστούς σέ κοινή προσευχή καί λατρεία. Μᾶς προσκαλεῖ ἡ Ἐκκλησία νά σηκώσουμε τή φωνή μας καί νά ἀναπέμψουμε τίς προσευχές μας πρὸς τόν Οὐράνιον Πατέρα ὥστε νά λάβουμε τή χάριν καί τήν προστασία του. Καί στίς προσευχές μας αὐτές τοῦ Δεκαπενταυγούστου ἔχουμε συνοδοιπόρον καί συμπροσευχαμένη τήν Παναγία Μάνα τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ἐπικεφαλῆς τῶν ἀμέτρητων μυριάδων φίλων τοῦ Θεοῦ καί δέεται «ὑπέρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου». Προσεύχεται «ὑπέρ τῆς εὐσταθείας τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν».

Ἡ Παναγία καί τό σμήνος τῶν Ἀγίων ἀναπέμπουν δεήσεις, παρακαλοῦν «ὑπέρ πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσούντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων». Στήν σκέψιν καί τήν καρδιά τῶν Ἀγίων εὐρίσκονται ὅλα τά πλάσματα τοῦ Θεοῦ, εἴτε αὐτά εἶναι πάνω στή γῆ, εἴτε κάτω στά τάρταρα τοῦ Ἄδου, εἴτε περιπλανῶνται στό στερέωμα τῆς Δημιουργίας. Γι’ αὐτό καί ὁ ψαλμωδός, βεβαιωμένος ἀπὸ τή θεία ἀγάπην, προσεύχεται καί ψάλλει: «Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ, εἰσάκουσόν μου εἰσάκουσόν μου, Κύριε». Καί ὁ ποιητής ἐπίσης τῆς Παράκλησης ψάλλει: «Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς, πρὸς σέ καταφεύγω σωτηρίαν ἐπιζητῶν, ὦ μήτερ τοῦ Λόγου καί Παρθένε, τῶν δυσχερῶν καί δεινῶν μέ διάσωσον». Καί ἄλλοι μᾶς ὑπενθυμίζει ἡ λατρεύουσα καί προσευχόμενη Ἐκκλησία ὅτι ἡ Παναγία εἶναι γιά τόν ἄνθρωπον «πρεσβεία θερμῇ καί τείχος ἀπροσμάχητον, πηγὴ τοῦ ἐλέους καί καταφύγιον τοῦ κόσμου», γιατί εἶναι ἡ Μάνα τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ χαρά καί ἡ ἐλπίδα τοῦ κόσμου, ὅπως χαρακτηριστικά διατυπώνεται ἀπὸ τήν πῖο κάτω προσευχή: «Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ, καταφυγὴ μου ὁ Υἱός, σκέπη μου τό Πνεῦμα τό Ἅγιον Τριάς Ἁγία δόξα σοι».

Οἱ μέρες αὐτές εἶναι μέρες χαρᾶς, ἡ μᾶλλον χαρμολύπης - ἔχουμε τή χαρά ἀνάμνησιν μέ τή λύτῃ - εἶναι μπροστά στά μάτια μας ἡ ζωὴ τῆς Παναγίας καί ὁ θάνατός της καί ἡ μετάβασίς της στοὺς Οὐρανοὺς, ὅπου ἀδικαίεπτα προσεύχεται καί μεσιτεύει στό θρόνον τοῦ Υἱοῦ της γιά τόν κόσμο, γιά ὁλόκληρη τή Δημιουργία. Γι’ αὐτό καί μεῖς ἄς ἀνανεώσουμε τήν ἐλπίδα μας στόν Τριαδικό Θεό. Ἄς αὐξήσουμε τίς προσευχές μας καί τίς παρακλήσεις καί τούς στεναγμούς τῆς καρδίας μας πρὸς τόν Ἐλεήμονα καί Φιλάνθρωπο Θεό. Καθημερινά, φανερά καί κρυφά, καί στό σπῖτι μας καί στήν Ἐκκλησίαν μας νά προσευχόμαστε «ἐκ βαθῶν» καί μέ ὅλη τή δύναμιν τῆς ψυχῆς μας νά ζητοῦμε τήν προστασία καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Καί νά μὴ ξεχνοῦμε ὅτι ὁ Θεός μᾶς ἀκούει καί δέχεται τά δάκρυα τῆς μετανόιας δέχεται τήν ὑπακοή καί τήν ταπείνωσίν μας, παρόλο πού ζοῦμε καί κινούμεστε σέ ἓνα κόσμο γεμάτο πολλούς θορύβους, γεμάτο σύγχυση καί γεμάτο ἀπὸ προβλήματα καί πόνους καί πειρασμούς καί θλίψεις κάθε λογῆς, ὅπως τόσον παραστατικά ψάλλει ὁ ὕμνωδός: «Τῶν λυπηρῶν ἐπαγωγαί χεμάζουσι τήν ταπεινὴν μου ψυχὴν καί συμφορῶν νέφην τήν ἐμὴν καλύπτουσι καρδίαν, Θεονυμφευτε ἄλλ’ ἡ Φῶς τετεκούια, τό Θεῖον καί προαιώνιον, λάμψον μοι τό φῶς τό χαρμόσυνον».

Ἡ προσευχή μας στό Θεό καί ἡ καταφυγὴ μας στήν Παναγία Θεοτόκο, ὅλα αὐτά τά λυπηρά τά ξεπερνᾶ, τά νικά καί μέ τή χάριν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, τὰ ἀγιάζει καί τὰ καταρτίζει εἰς δόξαν τοῦ Ἁγίου ὀνόματός Του καί εἰς πνευματικόν ὄφελος πάντων ἡμῶν καί σύμπαντος τοῦ κόσμου. Σ’ Αὐτόν ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ Βασιλεία καί τό ἀπειρον ἔλεος εἰς τοὺς αἰῶνες, Ἀμήν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καί
Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Τάσος Παπαδόπουλος, που βρέθηκε από το Σάββατο 23 Ιουλίου, στο Λονδίνο ιδιωτικά, εγκαινιάζοντας το πρόγραμμα των επίσημων επαφών του, επισκέφτηκε το απόγευμα της Δευτέρας 25 Ιουλίου 2005 την Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας, όπου είχε συνάντηση με τον Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγόριο.

Τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας συνόδευαν ο Ύπατος Αρμοστής της Κύπρου στο Λονδίνο κ. Πέτρος Ευτυχίου, ο Διευθυντής του Διπλωματικού Γραφείου του Προέδρου της Δημοκρατίας, Πρέσβης κ. Τάσος Τζωνής, ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση κ. Νίκος Αμιλιώ και ο Διευθυντής του Γραφείου Τύπου του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Μάριος Καρογιάν.

Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων, κατά την υποδοχή του Προέδρου της Δημοκρατίας και της συνοδείας του, περιεσιχίζετο από αριθμό αρχιερέων και Προέδρων Εκκλησιαστικών Επιτροπών της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων.

Αμέσως μετά την άφιξη του στην Ιερά Αρχιεπισκοπή, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και η συνοδεία του προσκίνησαν στο Παρεκκλήσιο του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στο κτήριο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, όπου ανατέμνηθηκαν από τον Αρχιεπίσκοπο Γρηγόριο και το Ιερατείο ευχαριστίες.

Ο Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων, καλωσορίζοντας, αργότερα, στο Συνδικό της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον ευχαρίστησε για την επίσκεψή του στην Αρχιεπισκοπή, αλλά και για την μακρόχρονη προσφορά του στους αγώνες της Κύπρου για την αποκατάσταση της δικαιοσύνης στο πολύπαθο νησί μας και για την εξεύρεση μιας δίκαιης λύσης στο Κυπριακό πρόβλημα. Διαβεβαίωσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, επίσης, ότι ο απόδημος Ελληνισμός της Βρετανίας έχει πάντοτε στραμμένη την προσοχή του προς την Κύπρο και θα συνεχίσει να της συμπαραστέκεται στις προσπάθειές της για δικαίωση.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ & Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ

Εξοχώτατε και αγαπητέ κ. Πρόεδρε,

Με ιδιαίτερη χαρά σας χαιρετώ εις το Εκκλησιαστικό μας κέντρο εις την βιβλική Αρχιεπισκοπή των Θυατείρων που κατοικοεδρεύει εις το Ηνωμένο Βασίλειο και δη εις αυτή την μεγαλύπολη του Λονδίνου. Ιδιαίτερα σας ευχαριστούμε γιατί μέσα στο πλήθος των υποχρεώσεων και των καθηκόντων σας βοηθήκατε χρόνο για να επισκεφθείτε την Αρχιεπισκοπή μας η οποία έχει πρόνοια και έργο την προστασία των Ορθόδοξων Χριστιανών οι οποίοι ανήκουν εις το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως. Βρίσκεστε Κύριε Πρόεδρε με την τίμα συνοδεία σας σε χώρο της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, της οποίας η διακονία και η πνευματική και κανονική δικαιοδοσία επεκτείνεται εις τα πέρατα της οικουμένης. Και εμείς οι κληρικοί και ο ευσεβής Ορθόδοξος

λαός που διαμένει σε τούτη τη φιλόξενη χώρα συνεχίζουμε να διακονούμε και να μεταλαμπαδεύουμε την Ορθόδοξη Πίστη και Παράδοση στους Πιστούς που βρίσκονται υπό την άμεση κηδεμονία και ποιμαντική μας φροντίδα και όπως καλά γνωρίζετε οι πιο πολλοί Πιστοί της βιβλικής αυτής Επαρχίας του Οικουμενικού Θρόνου προέρχονται από την μεγάλυνση Κύπρου οι οποίοι κατά χιλιάδες μετανάστευσαν σ' αυτή την χώρα τα τελευταία κυρίως 60 χρόνια.

Χαιρόμαστε γιατί ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ευρίσκεται ανάμεσά μας και μάλιστα μεγάλο ενδιαφέρον δείχνετε για την πολυπληθή αυτή Ομογένεια, η οποία έχει πάντα εστραμμένα τα μάτια της εις την Κύπρο και αγωνιά για το μέλλον της και προσεύχεται και αγωνίζεται για τη δικαίωσή της και για την αποκατάσταση της ενότητος και δικαιοσύνης εις το μοιρασμένο Νησί των Αγίων.

Κύριε Πρόεδρε, σας καλωσορίζουμε από μέρους του Ποιμνίου της Αρχιεπισκοπής, και θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι είμαστε σταθεροί συνεργάτες και συμπαραστάτες στους αγώνες και τις αντιστάσεις προσπάθειες που καταβάλλετε για την επανένωση της Νήσου. Είμαστε δε βέβαιοι ότι η συνάντησή σας αύριο με τον Πρωθυπουργό τούτης της χώρας κ. Tony Blair θα είναι επιτυχής και θα σας ενθαρρύνει για να συνεχίσετε με αισιοδοξία και αυξημένο ζήλο για τη δικαίωση των αγώνων του Ελληνικού Κυπριακού Λαού για την επανένωση της Νήσου, για την επιστροφή των προσφύγων, για μια λύση δίκαια, βιώσιμη, μόνιμη και σύμφωνη με τις αρχές του χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Σας καλωσορίζουμε και πάλιν και σας ευχαριστούμε για όσα η Κύπρος κάνει για την Αποδημία του Ηνωμένου Βασιλείου. Σας ευχαριστούμε για το αδιάπτωτο ενδιαφέρον σας για τους Αποδήμιους και σας διαβεβαιώνουμε ότι όλοι οι απόδημοι παρακολουθούν με από κοντά και προσευχόμαστε για την επιτυχία της έκβασης των αγώνων σας και για τη διαφύλαξη της Δημοκρατίας της Κύπρου και το ειρηνικό μέλλον του Λαού της.

Απαντώντας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανάφερε τα ακόλουθα:

Σεβασμιώτατε, σεβαστοί Αρχιερείς, κυρίες και κύριοι, Είμαι ιδιαίτερα συγκινημένος για την θερμή υποδοχή και τα καλά σας λόγια.

Είναι ένα χρέος που όφειλα να κάνω εδώ και αρκετόν καιρό, να επισκεφθώ, όπως είπατε σωστά, αυτήν την επαρχία του Οικουμενικού Πατριαρχείου που είναι το κέντρο της θρησκευτικής, αλλά μαζί και εθνικής ανάστασης της ομογένειας στην Αγγλία.

Εμείς στην Κύπρο τρέφουμε πολλές ελπίδες και βασιζόμαστε πάρα πολύ στην ομογένεια, ιδιαίτερα της Αγγλίας, αλλά και στις άλλες χώρες, ώστε ασκούντες την επιρροή τους και αν θέλετε και την ισχύ που αποκτούν με τη σκληρή δουλειά και τις επιτυχίες τους στις ξένες χώρες, να βοηθούν στη

(από αριστερά) Επίσκοπος Τροπαιίου Αθανάσιος, Επίσκοπος Κυανέων Χρυσόστομος, ο Πρόεδρος Τ. Παπαδόπουλος, ο Αρχιεπίσκοπος Γρηγόριος και ο Επίσκοπος Διοκλείας Κάλλιστος

διαμόρφωση πολιτικών, που να βοηθούν την μικρή μας πατρίδα ιδιαίτερα στην Αγγλία, με την οποία έχουμε ιδιαίτερους ιστορικούς, πολιτικούς και άλλους δεσμούς, προσβλέπουμε με περισσότερη κατανόηση των θέσεων μας, μια πιο δίκαιη και αντικειμενική θεώρηση των δικών μας επιδιώξεων. Αλλά δεν είμαστε εμείς αυτοί που θα καθορίσουμε την εξωτερική πολιτική της Αγγλίας.

Αλλά δεν βλέπω τίποτε που να είναι μη συμβιβάσιμο και ασύμβατο με την πολιτική της Αγγλίας και την υποστήριξη των δικαίων του Κυπριακού λαού. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε ότι πολλά από τα σημερινά δεινά της Κύπρου οφείλονται και εις την αποικιακή διακυβέρνηση και εις την ενθάρρυνση και προαγωγή χωριστικών τάσεων από την αρχή της ανεξαρτησίας μέχρι και σήμερα. Βέβαια, σήμερα η κατάσταση είναι διαφορετική. Είμαστε ισότιμο μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εταίροι μαζί με το Ηνωμένο Βασίλειο και άλλα 23 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σ' αυτήν την μεγάλη Ευρωπαϊκή οικογένεια, όπου πολλά πρέπει να μας ενώνουν και λιγότερα πρέπει να μας χωρίζουν.

Η επίσκεψή μου αυτή τη φορά, που γίνεται με πρόσκληση του Πρωθυπουργού της Αγγλίας, αποβλέπει ακριβώς στο, αν είναι δυνατόν, να ανοίξουμε μια νέα σελίδα στις σχέσεις μας μαζί με την Αγγλία, να αποκαταστήσουμε τις παραδοσιακές φιλικές σχέσεις που είχαμε με την Αγγλία και πιστεύω ότι αυτό θα είναι προς το καλό τόσο της μικρής μας πατρίδας αλλά και γενικότερα για την Ευρώπη και την Αγγλία.

Είμαι αισιόδοξος ότι υπάρχει ένα νέο κλίμα που επικρατεί και ιδιαίτερα αυτήν την περίοδο όπου η Αγγλία ασκεί την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ας ελπίσουμε ότι θα αλλάξει σε σημαντικά σημεία την πολιτική της έναντι της Κύπρου.

Όσο για τα καλά σας λόγια για την δική μου συμβολή στην προώθηση των δικαίων του Κυπριακού Ελληνισμού, θα πω αυτό που είναι και η αλήθεια και πάντα το λέω. Εγώ δεν είμαι τίποτε άλλο παρά ο φορέας της πολιτικής βούλησης και της

χρήσης του Κυπριακού Ελληνισμού. Αυτό αποφάσισε ο Κυπριακός Ελληνισμός. Με 76% αποφάσισε ότι το σχέδιο Ανάν δεν είναι το κατάλληλο για λύση των προβλημάτων μας, γιατί ούτε λύση βιώσιμη θα μπορούσε να επιφέρει, ούτε την επανένωση της πατρίδας μας θα μπορούσε να προωθήσει. Γιατί, όταν ξεχάσουμε όλες τις διπλωματικές ορολογίες, το Κυπριακό ήταν και παραμένει ένα θέμα εισβολής από την Τουρκία και κατοχής ενός μεγάλου τμήματος της πατρίδας μας, που δεν αποβλέπει στη δημιουργία ενός νέου ενωμένου κράτους για την ευημερία και την ειρήνη για όλον τον πληθυσμό, και μιλώ για Ελληνοκύπριους, Τουρκοκύπριους, Αρμένιους, Μαρωνίτες και Λατίνους, αλλά μάλλον στην εξυτηρέτηση, κατά κύριο λόγο, ενδιαφερόντων και συμφερόντων τρίτων χωρών, πράγμα το οποίο, εκτός των άλλων, υποδεικνύει και ο κ. Prendercast στην τελευταία του έκθεση στο Συμβούλιο Ασφαλείας, που λέγει: μια λύση πρέπει να αποβλέπει, κατά κύριο λόγο, στην εξυτηρέτηση του λαού, και να δίνει την προτεραιότητα που είχε δώσει το σχέδιο Ανάν στα συμφέροντα τρίτων χωρών.

Όσον αφορά εσάς, Σεβασμιώτατε, θέλω από μέρους της Κυβέρνησης, του λαού της Κύπρου, και μένα προσωπικά, για μια ακόμα φορά να εκφράσουμε τον θαυμασμό μας για την άνοδο επί διακονίας σας του κύρους και της επιρροής της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη Βρετανία και γιατί τόσο πολλά προσφέρετε για να κρατήσετε την ομογένεια και κοντά στην Εκκλησία και κοντά στα εθνικά ιδεώδη. Η αγάπη μας, ο σεβασμός μας και η ευγνωμοσύνη να θεωρηθεί ως δεδομένη και να σας συνοδεύει πάντοτε”.

Ο Αρχιεπίσκοπος Γρηγόριος μετά τις προσφωνήσεις επέδωσε ως αναμνηστικό δώρο στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τον Σταυρό της Ιεράς Αρχιεπισκοπής. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρόσφερε στον Αρχιεπίσκοπο κ. Γρηγόριο ως ενθύμιο της επίσκεψής τους εικόνα της Παναγίας.

Ο ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ

(18 Ἀπριλίου 1930 - 22 Αὐγούστου 2005)

τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Γρηγορίου

Ἀπεβίωσε τήν Δευτέραν, 22 Αὐγούστου 2005, στό νοσοκομεῖο Whittington τοῦ Λονδίνου κι ἐκηδεύθη τήν Παρασκευή, 2 Σεπτεμβρίου 2005, στό κοιμητήριο τοῦ New Southgate ὁ ἀειμνήστος Ἀρχιμανδρίτης Νικηφόρος Κυκκώτης, ὕστερα ἀπό σύντομη καί ἀνίατη ἀσθένεια, ἡ ὁποία καί ἔφερε τό τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς του. Ὁ ἐκλιπών γεννήθηκε στή Γαλάτα Σολέας τῆς Κύπρου, ἦταν δέ τό τρίτο ἀπό τά ἑννέα παιδιά τῆς οἰκογένειας τοῦ Χαράλαμπου καί τῆς Ἀγάθης Σωφρονίου.

Μετά τήν ἀποφοίτησή του ἀπό τό Δημοτικό Σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του, οἱ γονεῖς του τόν ὁδήγησαν εἰς τήν ἱεράν Βασιλικήν καί Σταυροπηγιακὴν Μονήν τῆς Παναγίας τοῦ Κύκκου ὅπου ἦδη ἐμόναζεν ὁ ἐκ πατρὸς θεῖος του ἱερομόναχος Πανάρετος. Ὅπως δέ ἦταν ἡ συνήθεια εἰς τήν Μονήν, οἱ δόκιμοι φοιτοῦσαν στό τρίτάξιο Σχολεῖο-Γυμνάσιο καί στή συνέχεια οἱ ἐπιμελεῖς καί δυνάμενοι ἀποστέλλονταν στό Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας. Ἐτσι, ὁ μοναχός Νικηφόρος ὁλοκλήρωσε τίς γυμνασιακές του σπουδές τό 1952, ὅποτε καί χειροτονήθηκε Διάκονος (8.9.52) ἀπό τόν ἀειμνήστον Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ'.

Τό ἔτος 1955 ἡ Μονή χορήγησεν ὑποτροφία στόν διάκονο Νικοφόρο γιά νά σπουδάσει Μαθηματικά στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Πράγματι ὁ νεαρός διάκονος Νικηφόρος ἐνεγράφη στό Πανεπιστήμιο, ἀλλά ὕστερα ἀπό ἓνα ἔτος ἔφυγε ἀπό τή σχολή Φυσικομαθηματικῶν κι ἐνεγράφη στή Θεολογική Σχολή τοῦ ἐν λόγῳ Πανεπιστημίου.

Παράλληλα, ὁμως, πρὸς τίς Θεολογικές του σπουδές διορίσθη καί ὑπηρέτησε ὡς διάκονος στόν γνωστό ἱερό Ναό Ἀγίας Εἰρήνης Ἀθηνῶν, στόν ὁποῖο καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος διακόνησε κατά τή διάρκεια τῶν Θεολογικῶν του σπουδῶν στήν Ἀθήνα. Στήν Ἀθήνα ὁ διάκονος Νικηφόρος παρέμεινε μέχρι τό ἔτος 1964, ὅποτε καί μετανάστευσε στό Λονδίνο γιά τήν ἐκμάθηση τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσας καί γιά περαιτέρω σπουδές. Εὐθύς μετά τήν ἀφίξη τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Ἀθηναγόρα Κοκκινάκη τό ἔτος 1964 προσέλαβε τόν διάκονο Νικηφόρο γιά νά τόν διακονεῖ στίς ἐν Βρετανία ποιμαντορικές του περὶοδεῖς.

Ὅμως τό ἔτος 1966 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας, ἔχοντας καί τήν σιωπηρὴ συναίνεση τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας Κύπρου καί τοῦ Καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου Χρυστοστόμου χειροτόνησε σέ Πρεσβύτερο καί ἀκολούθως προβίβασε σέ Ἀρχιμανδρίτη (27.3.1966) τόν Νικηφόρο καί τοῦ ἀνετέθη ἡ διακονία τοῦ Νεοσύστατου Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ

Βαπτιστοῦ εἰς τήν περιοχὴν Holloway τοῦ Βορείου Λονδίνου.

Στόν ἱερόν αὐτό Ναό δέν ὑπηρέτησε ἐπὶ πολὺ γιὰτί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας τόν μετέθεσε στόν ἱερό Ναό Ἀγίων Πάντων Λονδίνου ὡς ἐφημέριο μέ τήν προοπτικὴ νά ἀναλάβει τήν προϊσταμενία μετὰ τήν ἀποχώρηση ἀπὸ τό Ναό τοῦ γραφοντος τότε πρωτοσύγκελλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ. Πρὸς στιγμήν ἐπῆλθε ρῆξις καί πικρία ἀπὸ μέρους τοῦ πατρὸς Νικηφόρου γιά τήν γενομένη μετὰθεση, τήν ὁποία θεώρησεν ἀδικη, γιὰτί ἐπῆλθε ὕστερα ἀπὸ παρεξηγήσεις αὐτοῦ καί τοῦ τότε Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Holloway.

Σύντομα, ὁμως, ἡ παρεξήγηση ἐλύθη ὕστερα ἀπὸ ἐπίμονες προσπάθειες τοῦ γράφοντος κατὰ προτροπὴν τοῦ τότε Προϊσταμένου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί ἔτσι τελικὰ ὁ π. Νικηφόρος ἐδέχθη νά ὑπηρετῇ ὡς ἐφημέριος στοὺς Ἀγίους Πάντες. Ὁ διορισμός ἐγένετο πρὸς τό τέλος τοῦ ἔτους 1968 καί, μετὰ τήν ἀποχώρηση τοῦ γράφοντος τό ἔτος 1969, ὁ π. Νικηφόρος διορίσθη προϊστάμενος τοῦ Ναοῦ, παρέμεινε δέ στή θέση αὐτὴ μέχρι τόν θάνατό του. Διακόνησε δηλαδὴ 37 ὁλόκληρα χρόνια, καί ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγοράσθη ὁ Ναός ἀπὸ τήν Ἐπισκοπὴ Λονδίνου, ἡ ὁποία ὡς ἰδιοκτήτρια, προσωρινὰ τόν εἶχε παραχωρήσει στοὺς Νεομετανάστες Κυπρίους, οἱ ὁποῖοι κατέκλυσαν τό Λονδίνο εὐθύς ἀμέσως μετὰ τόν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ὕστερα ἀπὸ ἐνέργεια τοῦ τότε Μητροπολίτη τῆς Νεοσύστατης αὐτῆς Ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου (1922) ἀειμνήστου Γερμανοῦ Στρηγόπουλου, ἀρχισε δέ ἐπίσημα ἡ κανονικὴ αὐτοῦ λειτουργία τήν Ἀγία καί Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ τοῦ ἔτους 1948. Διάγει δηλαδὴ σήμερα ὁ Ναός αὐτός 57 ὁλόκληρα χρόνια ζωῆς καί σὲ σχετικά βραχὺ αὐτό χρονικὸ διάστημα ὑπηρέτησε ποικιλότροπα τήν πολυπληθεῖ Ὁμογένεια τοῦ Λονδίνου καί δὴ τούς Νεομετανάστες, οἱ ὁποῖοι γνῶρισαν αὐτόν ὡς τόν μόνο Ναό κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐγκαταστάσεώς τους στὴ Μεγαλόπολη τοῦ Λονδίνου.

Πρέπει σὲ σημεῖο αὐτό νά σημειώσουμε καί νά πληροφορήσουμε τούς νεωτέρους ὅτι μέχρι τό Πάσχα τοῦ 1948 στό Λονδίνο ὑπῆρχε μία μόνο Ἑλληνικὴ ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὁ ἱερός καθεδρικός Ναός τῆς Ἀγίας Σοφίας, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του τό 1877 μέχρι τό ἔτος 1948 ἐξυπηρέτησε τίς θρησκευτικὰς καί ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκες τῶν Ἑλληνορθόδοξων τῆς Βρετανικῆς Πρωτεύουσας. Βέβαια πρὸς τό τέλος τοῦ 1957 ἰδρύθηκε στήν περιοχὴ Kentish Town τοῦ Βορειοδυτικοῦ Λονδίνου καί σέ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τούς

Ἁγίους Πάντες ὁ Ναός τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ὅπως εἶναι γνωστό, μετά τήν ἐκλογή καί τήν ἐγκατάσταση τοῦ ἀειμνήστου Προκατόχου μου Ἀθηναγόρα Κοκκινάκη, ἰδρύθηκαν οἱ πλείστοι τῶν ἱερῶν Ναῶν μας τόσο στήν περιοχή τοῦ Μειζονος Λονδίνου ὅσο καί στήν Ἐπαρχία γιά τήν θεραπεία τῶν Κοινοτικῶν καί Ἐκπαιδευτικῶν ἀναγκῶν τῶν Νεομεταναστῶν οἱ ὁποῖοι, ἐκτός ἀπό τήν μεγαλούπολη τοῦ Λονδίνου, ἀρχίσαν νά ἐγκαθίστανται καί σέ ἄλλες περιοχές καί μεγάλες πόλεις τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου.

Κατά τή διάρκεια τῆς μακρᾶς διακονίας του ὁ ἀειμνηστος Νικηφόρος ἐργάστηκε μέ ζήλο καί ἀφοσίωση, κηρύττων καί διδάσκων τούς πιστούς καί τελῶντας τήν θεία λειτουργία ἀνελλιπῶς μετά μεγάλης προσοχῆς καί εὐλαβείας. Ὁ λόγος τοῦ κηρύγματός του ἦταν καλλιπεῖς, καθαρός, γεμᾶτος νοήματα καί χάριν, γιατί τόν ἐπεξεργαζόταν μετά ζήλου καί φροντίδος πολλῆς.

Ὅμως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πατρός Νικηφόρου ὡς προϊστάμενου τοῦ ἱστορικοῦ τούτου Ναοῦ ἐπῆλθεν ἡ γνωστή ρῆξις μεταξύ τῆς Ἑλληνικῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος Λονδίνου καί τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ναοῦ, ὁ ὁποῖος ἦταν ἰδιοκτήτης τοῦ Οἰκήματος ὅπου ἐστεγάζετο γιά πολλά χρόνια τό ἱστορικό αὐτό Ἑλληνο-Κυπριακό Σωματεῖο. Ἡ διαμάχη αὐτή εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τούς θλιβερούς δικαστικούς ἀγῶνες γιά τό οἰκῆμα τοῦτο, τό ὁποῖο εἶχε ἀρχικά ἀγορασθεῖ ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο γιά νά στεγάσει τό παράρτημα τοῦ Γραφείου Ἐθνάρχιας Κύπρου στό Λονδίνο ὅπου στεγαζόταν καί ἡ Ἀδελφότητα.

Ὅμως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος, μετά τήν ἀνακήρυξη τῆς Δημοκρατίας τῆς Κύπρου, ἔκρινε καλό νά πουλήσει τήν ἰδιοκτησία τοῦ οἰκήματος αὐτοῦ στήν Κοινότητα τῶν Ἀγίων Πάντων. Ἡ μεταβίβαση ἐγίνε ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου ὡς προϊστάμενου τοῦ Ναοῦ τό ἔτος 1961. Συνέχισε δέ νά στεγάζεται ἡ Ἑλληνική Κυπριακή Ἀδελφότης στό οἰκῆμα αὐτό μέχρις ὅτου τό Δ.Σ. τοῦ Ναοῦ Ἀγίων Πάντων, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Πρόεδρον αὐτῆς ἀειμνηστον Ἰάσονα Λουκιανό, ἐξασφάλισε δικαστικῶς τό οἰκῆμα, μιά λύση πού δέν ἄρεσε στό Δ.Σ. τῆς Ἑλληνικῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος. Δυστυχῶς, ἀντὶ νά συμφωνήσουν, οἱ διάδικοι κατέφυγαν στά Πολιτικά Δικαστήρια τῆς χώρας, τά ὁποῖα καί δικαίωσαν τούς υπεύθυνους τοῦ Ναοῦ. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Νικηφόρος Κυκκῶτης εὐρέθη τότε ἀντιμέτωπος αὐτῆς τῆς λυπηρᾶς καταστάσεως, γι' αὐτό καί πολύ εἶχε πληγωθεῖ καί ὑπέφερε ψυχικά, πρᾶγμα πού ἐπηρέασε σημαντικά τήν υγεία του, ἡ ὁποία ἄρχισε νά κλονίζεται ἀπό τό ἔτος 1980. Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου τά πράγματα σιγά-σιγά ἄρχισαν νά ἀλλάζουν καί τά ἐξημμένα πνεύματα νά μαλακώνουν.

Ἡ προηγηθεῖσα αὐτή διαμάχη, μαζί μέ τό ἐπακολουθήσαν Πραξικόπημα καί τήν τουρκικὴν ἐισβολή, κατέστησαν τόν Ναό αὐτό τό ἐπίκεντρο καί τόν ἀπόηχο τῶν τραγικῶν γεγονότων τῆς σύγχρονης ἱστορίας τῆς Κύπρου. Εἶναι γνωστόν ὅτι ὁ Ἀρχιεπί-

σκοπος Μακάριος, καί πρό καί μετά τήν Ἀνεξαρτησία τῆς Νήσου, λειτούργησε πολλές φορές στήν Ἐκκλησία τῶν Ἀγίων Πάντων καί χρησιμοποίησε τό ἱερόν καί τόν Ἀμβωνα τοῦ Ναοῦ γιά νά κηρύξει καί νά ἐξωτερικεύσει τά αἰσθήματα καί τά δίκαια τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου γιά Αὐτοδιάθεσιν. Ἐνῶσιν καί στή συνέχεια τήν Ἀνεξαρτησία τῆς Κύπρου, ἡ ὁποία ὡς γνωστόν ἀνακηρύχθηκε σέ Ἀνεξάρτητο Κράτος στίς 16 Αὐγούστου 1960 ὕστερα ἀπό τίς συμφωνίες Ζυρίχης καί Λονδίνου τοῦ ἔτους 1959.

Ἀναφέρω αὐτά γιά νά δώσω ἀμυδράν εἰκόνα τῶν γεγονότων ἐκείνων πού σημάδεψαν τήν ἱστορία αὐτοῦ τοῦ Ναοῦ στόν ὁποῖο ὁ ἀειμνηστος Νικηφόρος Κυκκῶτης ὑπνέτησε κατ' αὐτήν τήν μάλλον τρικυμῶδη, συγχυσμένην καί ὀδυνηρή περίοδο, ἡ ὁποία τόσα δεινά ἐπέφερε στό Νησί καί διαίρεσε τόν λαόν τῆς Κύπρου καί στή Νῆσο καί στή Μεγάλῃ Βρετανίᾳ ὅπου εἶχαν ἐγκατασταθεῖ ἐκατοντάδες χιλιάδες ἀδελφῶν μας ἀπό τήν Μεγαλόνησο.

Μέ τήν ἀφίξη στό Ἡνωμένο Βασίλειο τοῦ δραστήριου καί ρηξικέλευτου ἱεράρχου ἀειμνήστου προκατόχου μου Ἀθηναγόρα Κοκκινάκη, τά πράγματα σέ λίγα χρόνια ἄλλαξαν. Ἡ ἱδρυση νέων ναῶν καί ὁ διορισμός πολλῶν κληρικῶν νέων, δραστήριων, μορφωμένων καθώς καί ἡ οικονομική ἀνοδος τῶν Νεομεταναστῶν καί ἄλλες συγκυρίες ἄλλαξαν ἄρδην τό σκηνικό. Ὁ Ναός τῶν Ἀγίων Πάντων ἔπαψε νά ἀποτελεῖ τό ἐπίκεντρο τῶν Νεομεταναστῶν μετά τήν ἱδρυση καί λειτουργία νέων ναῶν καί Ἑλληνικῶν νυκτερινῶν σχολείων. Ὁ Ναός δέ τῶν Ἀγίων Πάντων, ἐκτός ἀπό τόν περικαλῆ Ναό, καί τήν κεντρική αὐτοῦ τοποθεσίαν δέν διέθετε ἄλλους χώρους, μεγάλη δηλαδή Κοινοτική αἴθουσα, σχολικές τάξεις, κατοικία ἱερέως, στοιχεῖα βασικά καί ἀπαραίτητα γιά ἓνα σύγχρονο Ναό μέ τόσες ποιμαντικές ἀπαιτήσεις στήν καρδιά τῆς μεγαλουπόλεως τοῦ Λονδίνου.

Δυστυχῶς στό κεφάλαιο αὐτό δέν ἐγένετο καμμία πρόοδος. Πρέπει ὅμως νά σημειώσουμε μέ ἐγκαύχησιν ὅτι τελικά ἀγοράσθηκε ἡ ἰδιοκτησία τοῦ κτιρίου τοῦ Ναοῦ (Freehold), ἐπιδιορθώθηκε σημαντικά καί τώρα προγραμματίζεται ἡ ἀνακαίνισή του μέ τίς προδιαγραφές τῶν εἰδικῶν γιά τήν προστασία ἱστορικῶν μνημείων ὅπως εἶναι ὁ Ναός τῶν Ἀγίων Πάντων.

Στό κεφάλαιο αὐτό πρέπει ἐπίσης νά μνημονεύσουμε ὅτι μέ τήν πώληση τοῦ κτιρίου στό 21 Fitzroy Square ὅπου στεγαζόταν ἡ Κυπριακή Ἀδελφότης, ἡ Κοινότης ἐξασφάλισε χρήματα ὄχι μόνο γιά νά κάνει μεγάλες οὐσιαστικές ἐπιδιορθώσεις, ἀλλά ἔχει ἐπίσης ἀποταμιεύσει τὰ χρήματα, τά ὁποῖα θά χρησιμοποιηθοῦν γιά τίς ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως εἶναι ἡ ἀγορά κατοικίας γιά τούς ἱερεῖς καί ἡ περαιτέρω ἀξιοποίησή τους.

Ὁ ἀειμνηστος Νικηφόρος Κυκκῶτης διεκρίνετο γιά τό συντηρητικό τοῦ χαρακτήρα του, γι' αὐτό καί δέν μπόρεσε νά ἀκούσει τούς παλμούς τῆς διαπομιάνσεως

του Ποιμνίου στόν 20ο-21ο αιώνα.

Παρέμεινε όμως πιστός εργάτης του Εὐαγγελίου, γνήσιος έκφραστής τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καί λατρείας καί γι' αὐτό δέν μπορούσε νά ἀλλάξει τά κα-
κῶς κείμενα. Ἐνῶ προγραμματίζε καί ἐμελετοῦσε τήν
ἀγορά αὐτή γιά τίς ἀνάγκες τῆς Κοινότητος, ἐν τού-
τοις οὐδέποτε τόλμησε νά τό κάμει πραγματικότητα.
Προγραμματίζε μέ τό Δ.Σ. τά ἐγκαίνια καί τήν ἀνα-
καίνιση τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ Ναοῦ, ὅμως ὁ Κύ-
ριος τόν ἐκάλεσε κοντά Του γιά νά τόν ἀναπαύσει ἀπό
τούς κόπους καί τίς πικρίες τούτης τῆς προσωρινῆς
ἐπίγειας ζωῆς.

Ὁ λαός, τό Ἐκκλησίασμα, οἱ φίλοι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ,
ἡ Ἀρχιεπισκοπή καί ὁ γράφων ἔχασαν ἕναν τίμιο ἐρ-
γάτη τῆς Ἐκκλησίας. Συμπλήρωσε τό βιβλίο τῆς προ-
σωπικῆς του ζωῆς καί γρήγορα μετακινήθηκε στὸν
Πλάστην Του γιά νά λάβει τὸν μισθό τῶν κόπων τῆς
μακρᾶς καί ἀφοσιωμένης διακονίας του εἰς τήν Ἱερὰν
καί Ἱστορικὴν Ἐπαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Στὴν
Ἐκκλησίαν ὅπου ὑπηρετήσε θά ἀφήσει μνήμην ἀγαστή

μέ τό ταπεινό καί τό πρᾶο τοῦ χαρακτήρα του καί τήν
ὑπομονή καί τό ἱερατικό του ὕφος καί ἦθος, μέ τό ὁποῖο
λειτουργοῦσε, κήρυττε τὸν θεῖον λόγον καί διαλεγό-
ταν μέ τούς πιστούς.

Ὁ Κύριος νά τόν δεχτεῖ καί νά τόν ἀναπαύσει σέ
σκηνές δικαίων. Νά παρηγορήσει τά ἀδελφία του καί
τούς λοιπούς συγγενεῖς καί φίλους του, τό Ποῖμνιο τοῦ
Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἀγίων Πάντων, τό ὁποῖο ὑπηρετοῦσε,
εὐλογοῦσε, ἀγίαζε καί δίδασκε γιά ὁλόκληρες δεκαε-
τίες. Δέν θά ἦταν ἐπερβολικό νά πεῖ κανεὶς ὅτι μέ τό
κήρυγμα καί τούς λόγους του ἐλάμπρυνε τὸν ἱερὸν
ἄμβωνα τῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποία ὑπηρετήσε γιά 37
ὁλόκληρα χρόνια.

Ὁ Κύριος ὄχι μόνον νά τόν ἀναπαύσει σέ σκηνές
δικαίων, ἀλλὰ νά μεριμνήσει γιά τὸν ἄξιο διάδοχό του
στὸν ἱστορικό αὐτό Ναό, ὁ ὁποῖος (Ναός) γιά 57
ὁλόκληρα χρόνια (1948-2005) ὑπηρετήσε τήν πο-
λυπληθὴ Ὁρθόδοξον Ὁμογένεια τοῦ μεζονος Λον-
δίνου. Ἀμήν.

Τό ἱστορικό τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρχιμ. Νικηφόρου Κυκκῶτη

Τὴν Δευτέρα, 22 Αὐγούστου 2005, ἔφυγε ἀπὸ τῆ ζωῆ
αὐτῇ ὁ προϊστάμενος τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀγίων
Πάντων Λονδίνου, Νικηφόρος Κυκκῶτης.

Ἐφυγε ξαφνικά καί σύντομα, κανεὶς δέν περίμενε ὅτι ἡ
ἀνίατη ἀρρώστια θά τόν νικοῦσε σέ τόσο μικρό χρονικά
διάστημα.

Ἡ εἰδηση τοῦ θανάτου του προκάλεσε συγκίνηση καί πέν-
θος σέ ὅλη τήν παρακία, στὸν τόπο καταγωγῆς του, στήν
Κύπρο καί στήν Ἑλλάδα, ὅπου ἔχει ἀρκετοὺς συγγενεῖς καί
φίλους.

Ἡ Ἐκκλησία μας πενθεῖ καί θρηνεῖ μαζί μέ τούς συγ-
γενεῖς του, διότι ἔχασε τὸν πνευματικό της πατέρα, τὸν
πολύτιμο ἀδελφό καί ἐμπιστο φίλο.

Τό χρονικό τῆς ἀρρώστιας του ἔχει ὡς ἐξῆς:

Στις 15 Ἰουλίου ἐγίνε διάγνωση, ἀπὸ τούς γιατροὺς στοῦ
Νοσοκομεῖο Whittington ὅτι ἐπασχε ἀπὸ τήν ἀνίατη ἀρρώσ-
τια καί στίς 4 τοῦ μηνὸς Αὐγούστου ἄρχισε, γιά δύο
ἐβδομάδες, τήν πρώτη χημειοθεραπεία, μέ τήν ἐλπίδα νά
σταματήσει ἡ ἐξάπλωση τῆς ἀρρώστιας. Δυστυχῶς ὅμως
στό διάστημα αὐτό ὁ ὁργανισμός του ἐξασθένησε
ἐπικίνδυνα, εἰσῆχθη στοῦ νοσοκομεῖο τὴν Πέμπτη 18 τοῦ
μηνὸς καί παρά τίς προσπάθειες τῶν γιατρῶν, μετὰ τέσσε-
ρες μέρες στίς 22 Αὐγούστου ἡμέρα Δευτέρα καί ὥρα 20.50
ἡ μακαρία ψυχὴ του ταξίδεψε πρὸς τὸν οὐρανὸν κοντά στὸν
μεγάλον Ἀρχιερέα Χριστό, ἥρεμα, ἥσυχα, εἰρηνικά.

Ὅλες τίς μέρες τῆς δοκιμασίας του καί τῆς νοσηλείας
του, βρισκόντουσαν στοῦ προσκεφάλι του δινοντάς του
κουράγιο καί παρηγοριά, τά ἀδελφία Χριστάκης καί Πανα-
γία, τά τέσσερα ἀνίψια του, Ἰάκωβος, Μαρία, Πάμπος καί

Νίκη στά χέρια τῆς ὁποίας ἄφησε τήν τελευταία πνοή του.

Ὁ π. Νικηφόρος εἶναι ὁ πρῶτος κληρικός μέ τά περισ-
σότερα χρόνια διακονίας στήν Ἐκκλησία αὐτή, ἀφοῦ γιά 37
ὁλόκληρα χρόνια, τὰ μισὰ τῆς ζωῆς του, τὰ πέρασε ἐξυπη-
ρετώντας τίς πνευματικές ἀνάγκες τῆς παρακίας ἀπὸ τήν
ἐκκλησία αὐτή. Ἐχε ὑπηρετήσει γιά 41 χρόνια τήν ὁμογέ-
νεια καί γιά 63 χρόνια, ἀπὸ 12 χρονῶν παιδί, ἔχει ἀφιερῶ-
σει τὸν ἑαυτὸν του στήν λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τήν ἐποχὴ
πού γράφτηκε δόκιμος μοναχὸς στὴ Μ. Κύκκου.

Χρέος μας εἶναι νά προσευχήμεθα ὅπως ὁ καί νεκρῶν
καί ζώντων ἔχων ἐξουσία Χριστός, ἀναπαύσει τήν ψυχὴ του
εἰς τήν ἄνω Ἱερουσαλὴμ. Ἐνθα ἐστὶ εὐφρανιμένων ἡ
κατοικία.

Νά τὸν παρακαλοῦμε νά μᾶς μνημονεύει πάντα στοῦ
ἐπουράνιο θυσιαστήριου καί νά πρεσβεύει γιά ὅλους μας,
ὅπως ἔκανε καί ἀπὸ τήν ἐκκλησία αὐτή. Ὁ ἴδιος γνώριζε καί
δίδασκε ὅτι εἴμαστε περαστικοὶ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτό -
ἐχομε μόνο τὸ lease hold - ὅπως ἔλεγε, καί ὅτι οὐκ ἔχομε
ᾧδε μένουςα πόλη ἀλλὰ τήν μέλλουσα ἐπιζητῶμε.

Ἐκφράζομε τά εἰλικρινῆ συλλυπητήρια τῆς κοινότη-
τάς μας, πρὸς τά ἀδελφία του π. Νικηφόρου, τὰ δύο πού
βρίσκονται στοῦ Λονδίνου, Χριστάκης καί Παναγία, τὰ τρία πού
ζοῦν στήν Κύπρο, Ἀννα, Κυριάκο, Παναγιώτη, καί στίς
ἐκλεκτές οἰκογένειές τους. Μακαρίζομε τούς γονεῖς του
Χαράλαμπο καί Ἀγάθη, πού πρόσφεραν ἕνα κατὰ πάντα
ἄξιο πρεσβύτη στήν κοινότητά μας.

Αἰωνία του ἡ μνήμη.

*Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ
τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀγίων Πάντων Λονδίνου*

Η ΣΤΙΓΜΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία Ἀρχιμανδρίτου Ζαχαρίου

ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ESSEX

«Ἡ ἀγαπημένη μου ὁδὴ: Σέ λίγο πεθαίνω καί ἡ ταλαίπωρη ψυχὴ μου κατεβαίνει στὸν ἅδη, καί θά κλαίω πικρά: ποθεῖ ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριο καί τὸν ἀναζητῶ μέ δάκρυα. Πῶς νά μὴν τὸν ζητῶ; Ἐκεῖνος πρῶτος μέ ἀναζήτησε καί ἐμφανίσθηκε σέ μένα τὸν ἀμαρτωλό». Ἅγιος Σιλουανός

Ὁ Ὁ Ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης λέει: «Μὴ θλίβεστε, λαοί, πού εἶναι δύσκολη ἡ ζωὴ. Ἀγωνίζεστε μόνο ἐναντίον τῆς ἀμαρτίας...» καί πράγματι ἡ ζωὴ μας εἶναι δύσκολη, προσπαθώντας νά βροῦμε τρόπο νά τὴν ἐξαγοράσουμε ἀπὸ τὴν κατάρρα τοῦ νόμου, τὸν θάνατο.

Ἡ παροικία μας σέ αὐτὴ τὴ γῆ δὲν εἶναι παρά ἓνα στάδιο γιὰ νά μάθουμε πῶς νά πεθαίνουμε, γιατί δυστυχῶς ὅλα τὰ διδασκόμαστε σέ αὐτὴν τὴ ζωὴ ἐκτός ἀπὸ τὸ πῶς νά πεθάνουμε. Ἡ γενιά μας ἔμαθε νά βάζει ὅλη τὴν πεποίθησή στὸ νοῦ της, στὴν κρίση της καί αὐτὸ εἶναι πρόσκομμα στὴν ἐξάσκησή γιὰ τὴ στιγμή τοῦ θανάτου μας, τότε, πού ὅλα θά παραλύουν καί οἱ δυνάμεις μας θά μᾶς ἐγκαταλείπουν. Ἀκόμη καί ἡ ἐξαιρετὴ λογικὴ μας, στὴν ὁποία εἴχαμε βάλει ὅλη μας τὴν ἐμπιστοσύνη, θά μᾶς ἐγκαταλείψει. Τί μπορεῖ νά σταθεῖ στή βοήθειά μας ἐκείνη τὴν ὥρα πού θά εἴμαστε παραδεδωμένοι καί ἀνθρώπινα ἀβοήθητοι ὥστε νά ἀντιμετωπίσουμε τὸν θάνατο χωρὶς φόβο;

Πῶς μπορεῖ νά μάθει κανεὶς νά πεθαίνει; Κάθε φορά πού κάτι μᾶς θλίβει, κάτι ἀπειλεῖ τὴν ζωὴ μας, κάτι μᾶς συντρίβει, ἔχουμε μία γεύση θανάτου. Ὅλες οἱ θλίψεις καί οἱ δυσκολίες μᾶς δίνουν μία καλὴ εὐκαιρία νά ἀποκτήσουμε καλὴ στάση ἀπέναντι στὸν θάνατο πού ἀπειλεῖ τὴν ζωὴ μας. Δὲν ἔχει σημασία τί εἶδους θάνατο θά γευτοῦμε. Σημασία ἔχει νά μάθουμε νά τοποθετοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας σωστά μπροστά σέ αὐτὸ τὸ θέμα.

Σέ ἓνα ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Γέροντα Σωφρόνιου εἶναι κατεγραμμένη ἡ παρακάτω ἱστορία: Στὸ Παρίσι, ὅπου ἔζησε ὁ Γέροντας, γνώρισε δύο νεαρές ἀδελφές. Ἡ μία ἦταν γιατρός καί πολὺ εὐφυής, ἡ ἄλλη ἀπλούστερη, μέτριας εὐφυΐας, νοσοκόμα στὸ ἐπάγγελμα. Οἱ δύο αὐτές γυναῖκες σχεδὸν συνομήλικες μεταξύ τους, παντρεῦτηκαν τὸ ἴδιο διάστημα καί ἔμειναν συγχρόνως ἔγκυες.

Τότε συνθίζονταν, οἱ ἐγκυμονοῦσες νά κάνουν μαθήματα ἀνῶνουν τοκετοῦ. Παρακολούθησαν, λοιπόν, καί οἱ δύο μέλλουσες μητέρες μαθήματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Ἡ μία, γιατρός καί εὐφυής - ἤξερε καί καλὴ ἀνατομία - ἀμέσως κατάλαβε τὸ νόημα τῶν μαθημάτων. Μετὰ ἀπὸ ἓνα - δύο μαθήματα εἶπε: «φτάνει, κατάλαβα, δὲν χρειάζεται νά συνεχίσω». Ἡ ἄλλη, ἀπλὴ ὅπως ἦταν καί χωρὶς

πολλές γνώσεις, ἔκανε ὅλα τὰ μαθήματα μέχρι τέλους. Κάποτε ἤρθε ἡ ὥρα τοῦ τοκετοῦ καί γιὰ τίς δύο. Ἡ γιατρός, ἀπὸ τούς πρῶτους κιάλας πόνους τὰ ἔχασε, ἔσχασε τὴν ἀνατομία καί ὅλες τίς γνώσεις πού εἶχε, καί γέννησε μέ μεγάλη δυσκολία καί πόνο. Ἡ ἀδελφὴ της, μέ τὴν μέτρια εὐφυΐα, δὲν εἶχε τὴν πεποίθησή στὶς γνώσεις της, ἐπανεφύερε στὴν μνήμη της τὰ μαθήματα πού ἔκανε, τὰ ἐφῆρ-μοσε καί γέννησε σχετικὰ εὐκόλα. Τὸ συμπέρασμα πού μπορούμε νά βγάλουμε ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἱστορία εἶναι προφανές.

Ὁ θάνατός μας, εἶναι ἡ γέννησή μας στὴν αἰώνια ζωὴ. Ὅλες οἱ προσπάθειές μας σέ αὐτὴν τὴν ζωὴ, νά μάθουμε νά προσευχόμαστε, νά ταπεινωνόμαστε, νά μὴν ἔχουμε τὴν πεποίθησή στὸν ἑαυτὸ μας, ἀλλὰ στὸν ζωντανό Θεό, ἔχουν σκοπὸ νά ἀσκηθοῦμε γιὰ τὴν μεγάλη ἡμέρα τοῦ θανάτου μας. Καί σέ ποιόν Θεό μαθαίνουμε νά ἔχουμε τὴν πεποίθησή μας; «Ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τούς νεκρούς¹». Αὐτὸν θέλουμε νά γνωρίσουμε καί Αὐτόν νά ἐμπιστευόμαστε, ὥστε, ὅταν ἔρθει ἐκείνη ἡ ὥρα, πού ὅλα θά παραλύουν, καί θά εἴμαστε ἀνθρωπίνως ἀβοήθητοι, τὸ μόνο πού θά μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει θά εἶναι ἡ στάση τοῦ πνεύματος, πού θά ἔχουμε συνθίσει νά κρατοῦμε. Δηλαδή, νά μὴν ἔχουμε τὴν πεποίθησή στὸν ἑαυτὸ μας, ἀλλὰ στὸν Χριστό, πού πέθανε καί ἀνέστη καί «θάνατος Αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει²», σέ Αὐτόν πού εἶναι ἰκανός νά ἐγείρει καί τούς νεκρούς.

Καί ἐμεῖς γινόμαστε νεκροὶ καί ἰδοὺ πάλι ζῶμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἡ πρόσκαιρη ζωὴ πού μᾶς χαρίστηκε ἔχει μεγάλὴ σημασία, εἶναι μία μεγάλη εὐκαιρία, ἓνας ἀγώνας, γιὰ νά ἀσκηθοῦμε γι' αὐτὴν τὴν μεγάλη καί ἱερὴ ὥρα τῆς συναντήσεώς μας μέ τὸν Θεό.

Πολλοὶ φοβοῦνται τὸν θάνατο. Κάποιοι μᾶς ἀπαγορεύουν νά μιλοῦμε γιὰ τὸν Θεό καί τὸ θάνατο μπροστά τους, διότι φοβοῦνται. Εἶναι λυπηρὸ αὐτὸ τὸ φαινόμενο. Διότι, αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν αὐτὴν τὴν φοβία καί δὲν θέλουν νά σκέπτονται τὸν ἀληθινὸν Θεόν, κάνουν δικές τους θρησκείες γιατί κάπου πρέπει νά στηριχτοῦν καί ἔτσι δημιουργοῦν ψευδοστηρίγματα, ψεύτικες θρησκείες, πού δὲν μποροῦν νά τοὺς σώσουν.

Στὸν κόσμο ὑπάρχει μόνο μία ἀληθινὴ θρησκεία, τὴν ὁποία δὲν τὴν ἐφεύραμε ἐμεῖς, ἀλλὰ μᾶς δόθηκε ὡς ἀποκάλυψη, ὁ Χριστιανισμός. Ὁ ἀρχηγός αὐτῆς τῆς πίστεως, ὁ Χριστός, ἐγίνε ἀνθρώπος, πέθανε γιὰ μᾶς καί ἀνέστη παίρνοντας μαζί Του, ἐνωμένους μέ τὸ Πνεῦμα Του, ὅλους ὅσοι πιστεύουν στὸν λόγο Του καί βασιτάζουν τὸ Ἅγιο Ὄνομα Του.

Μία μικρή άσκηση για να μάθουμε πώς να πεθαίνουμε, είναι η έξης: τό βράδυ, άφου τελειώσει ή ακολουθία καί ή τράπεζα, άντί νά καθήσουμε καί νά μιλοῦμε ευχάριστα μεταξύ μας, άς θάψουμε τόν έαυτό μας στό κελλί μας. Έκεῖ, άς σταθοῦμε μπροστά στόν Θεό, κατά τήν δύναμή μας, ένθυμούμενοι αὐτήν τήν φοβερή ώρα τοῦ θανάτου μας, καί άς ποῦμε: «Κύριε, ἐκείνη τήν ώρα τοῦ θανάτου μου, πού θά εἶμαι άβοήθητος καί δέν θά μπορῶ νά προσευχηθῶ, Σέ παρακαλῶ, θυμήσου με. Τώρα πού μπορῶ, θέλω νά Σέ παρακαλέσω γιά τότε...». Παρακλήθητι, αγαθέ Κύριε, καί τήν φοβερή ἐκείνη ώρα πού θά εἶμαι άβοήθητος, Σύ βοήθησέ με. Τήν ώρα πού οὔτε άγγελος, οὔτε άνθρωπος θά μπορεῖ νά μοῦ ἐκτείνει χέρι βοήθειας, Σύ παράστηθί μοι...». Μποροῦμε, μοναχοί καί λαϊκοί, νά σταθοῦμε μπροστά στόν Κύριο καί μέ τέτοια νοήματα νά Τόν παρακαλέσουμε ὅσο μπορούμε. Ἡ παράστασή μας μπροστά στόν Θεό εἰσερχόμενοι στό ταμεῖο μας, προσπαθώντας νά μαζέψουμε τόν έαυτό μας ἔστω καί γιά μερικές ὥρες, εἶναι μία ἐξάσκηση γιά τήν ώρα τοῦ θανάτου.

Τήν ἴδια άσκηση ἐπαναλαμβάνουμε κάθε φορά πού μαθαίνουμε νά κόβουμε τό θέλημά μας, διότι τό θέλημα μᾶς ζημώνει. Ἔτσι, μαθαίνουμε νά μή βάζουμε τήν πεποίθησή μας στή σκέψη μας, στήν ικανότητά μας, αλλά στό ὄνομα Ἐκείνου, διά τοῦ ὁποίου δόθηκε σέ μᾶς ή σωτηρία. Αὐτό, πράγματι, εἶναι μία άσκηση πολύ πολύτιμη γιά μᾶς. Αὐτός ὁ άγώνας μᾶς μαθαίνει πώς νά πεθαίνουμε, πρίν πεθαίνουμε. Ὡστε, ὅταν τελικά ἔρθει ὁ θάνατος, νά μπορούμε νά τόν άντιμετωπίσουμε ὄχι μέ φόβο καί σύγχυση, αλλά νά τόν δοῦμε ὡς ἕναν οἰκεῖο· ἕναν φίλο πού τόν περιμέναμε νά μᾶς ἐλευθερώσει ἀπό τά βάσανα καί τήν άνοια αὐτῆς τῆς ζωῆς, γιά νά μπορέσουμε νά μποῦμε στήν αληθινή καί κρεῖττονα ὑπαρξη γιά πάντα.

Γιά ὅσους φοβοῦνται τόν θάνατο καί κρύβονται ἀπό αὐτόν, γι αὐτούς ὁ θάνατος γίνεται άμείλικτος. Ὅσοι, ὁμως, κυνηγοῦν τόν θάνατο καί δέν τόν φοβοῦνται, αλλά στέκονται μπροστά του ένθυμούμενοι καί ἐπικαλούμενοι τόν Θεόν, παρακαλώντάς Τον νά εἶναι μαζί τους ἐκείνη τήν ώρα, ἀπό αὐτούς ὁ θάνατος φεύγει μακριά, καί ὅταν τελικά φτάσει ή στιγμή τοῦ θανάτου, ἔρχεται εἰρηνικά καί άνώδυνα.

Εἶναι φοβερό αὐτό τό φαινόμενο τῶν ανθρώπων πού φοβοῦνται τόν θάνατο. Στή διακονία μας ὡς ἱερεῖς παρατηροῦμε, πώς ὅσοι άνθρωποι ὑπέφεραν ἀπό θανατηφόρο άσθένεια καί δέχθηκαν τόν λόγο τοῦ Θεοῦ, πηγαινοντας μέ πίστη καταπάνω της, εἶχαν θαυμαστό καί δοξασμένο τέλος. Θά λέγαμε, ὅτι βρῆκαν αὐτό πού παρακαλοῦμε τόν Κύριο νά μᾶς δώσει καί πού ψάλλουμε στούς ὕμνους τῆς ἐκκλησίας: «χάρη καί μέγα ἔλεος».

Ἡ ἐπιτυχία σέ αὐτήν τήν άσκηση εἶναι, νά δεχθοῦμε τήν ώρα τοῦ θανάτου μας, ὡς τήν πιό ἱερή, τήν πιό μεγάλη στιγμή τῆς ζωῆς μας καί ὁ νοῦς μας νά εἶναι σέ αὐτή τή στιγμή συνέχεια, ὥστε ἐκ τῶν προτέρων νά ἐτοιμάσουμε τήν ἁμυνά μας καί ἀπό πρίν νά ἐξασφαλί-

σουμε τήν προστασία μας γιά ἐκείνη τήν μεγάλη ήμέρα. Ἔνας πού προσεύχεται μέ ζέση καρδιάς καί δάκρυα κάθε μέρα στόν Θεό, γιά νά τοῦ παρασταθεῖ ἐκείνη τήν ώρα τοῦ θανάτου του, ὄλες οἱ προσευχές του θά ἐπιστρέψουν, σάν μία μεγάλη εὐλογία καί χαρά, ἐκείνη τήν ώρα καί θά πραγματοποιηθοῦν γι' αὐτόν τόν άνθρωπο τά λόγια τοῦ Κυρίου: «εἰσελθε εἰς τήν χαράν τοῦ Κυρίου σου»³.

Ἡ Γραφή δέν μᾶς λέει πολλά πράγματα γιά τήν ζωή μετά τόν θάνατο. Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι συνηθίζουμε νά φανταζόμαστε πολλά. Ὁ Κύριος, λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, θά ἔρθει τήν ήμέρα τῆς ἐνδόξου παρουσίας Του καί ἐμεῖς θά ὑψωθοῦμε στίς νεφέλες γιά νά Τόν συναντήσουμε· καί, ἐνῶ θά περιμέναμε νά μᾶς πεῖ καί άλλα γι' αὐτήν τήν ήμέρα, τελειώνει λέγοντας: «καί οὕτως πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἑσόμεθα»⁴. Δηλαδή, γιά μᾶς χαρά, ζωή καί παράδεισος εἶναι ή συνδιαμονή μας μέ τόν Χριστό. Αὐτός εἶναι γιά μᾶς φῶς καί εἰρήνη.

Κατά τήν διάρκεια τῆς προσευχῆς μας τί κάνουμε; Προσπαθοῦμε νά κρατήσουμε τό πνεῦμα μας στήν παρουσία τοῦ Κυρίου ἐπικαλούμενοι τό ὄνομά Του. Ὅποιος ἐπικαλεῖται τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ μέ ταπείνωση καί προσοχή, αὐτός βρίσκεται στήν παρουσία τοῦ Προσώπου τοῦ Κυρίου καί αὐτή ή παρουσία εἶναι πολύ δυναμική.

Πολλές φορές ἐπικαλούμαστε τόν Κύριο καί θέλουμε νά μποῦμε στήν παρουσία Του, αλλά δέν τό κατορθώνουμε. Εἶναι σά νά δέρνουμε ἀέρα. Τότε καταλαβαίνουμε ὅτι ἐπικαλούμαστε αὐτήν τήν παρουσία πλημμελῶς καί ὄχι θεοπρεπῶς, ὅπως θά ἄξιζε στόν Κύριο. Τότε, άς σκύψουμε τό κεφάλι καί, περισσότερο τό φρόνημά μας, καί άς ποῦμε: «Κύριε, ἁμαρτάνω ἐνώπιόν Σου, ακόμη καί ὅταν ἐπικαλοῦμαι τό ὄνομά Σου. Σύ, δίδαξέ με τήν ταπείνωση. Σύ, Κύριε, δώσε μου αἴσθηση πού νά ταιριάζει στήν ἐπίκληση τοῦ ὀνόματός Σου». Καί, τότε, αρχίζουμε νά νιώθουμε ὅτι ὅσο ταπεινώσουμε τό πνεῦμα μας μπροστά στόν Κύριο, τήν ώρα τῆς προσευχῆς, τόση περισσότερη δύναμη ἔρχεται. Ἡ ώρα τῆς προσευχῆς γίνεται μία άσκηση, γιά τό πῶς νά μποῦμε στήν παρουσία τοῦ Κυρίου, πῶς νά σταθοῦμε ἐνώπιον Του καί πῶς αὐτή ή παραμονή μας νά εἶναι ἐνεργός, δυνατή καί φωτεινή. Πρέπει ὅπως-δήποτε νά ταπεινώσουμε τό πνεῦμα μας. Ἄν ἀποκτήσουμε αὐτήν τήν εὐλογημένη συνήθεια, πολλά θά διορθωθοῦν στή ζωή μας. Γιά παράδειγμα, θά ἔρθει στό νοῦ μας ή σκέψη ὅτι προσβάλαμε τόν ἀδελφό, ὅτι προσβάλαμε τή συνειδησή του καί ξέρομε ὅτι, γιά νά εἴμαστε εὐάρεστοι στόν Θεό, γιά νά μπορέσουμε νά μείνουμε στήν παρουσία Του, πρέπει νά συμφιλιωθοῦμε μέ τόν ἀδελφό, μέ τόν ἄνθρωπο πού θλίψαμε.

Γιά νά μπεῖ κανείς στόν παράδεισο, πρέπει νά ἔχει μία καρδιά πλατειά ὅσο ὁ οὐρανός, πού νά ἀγκαλιάζει ὅλους τοὺς ἄνθρώπους. Μία καρδιά πού ἀποκλείει μερικούς, ἤ ἔστω καί ἕναν, δέν θά γίνει ἀποδεκτή ἀπό τόν Θεό· δέν θά εἶναι καρδιά πού θά κριθεῖ ἄξια γιά κατοικητήριο

του Θεοῦ. Καί ἡ προσευχή, ἡ ἀτελεύτητη δημιουργία, ὅπως λέει ὁ Γέροντας Σωφρόνιος, εἶναι ἓνα σχολεῖο, πού μᾶς διδάσκει πῶς νά παραμένουμε στήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί, αὐτή ἡ προσπάθεια τῆς συνδιαμονῆς μας μέ τόν Κύριο, μᾶς διδάσκει κάτι πού ξεπερνᾷ τόν θάνατο. Γίνεται μία ἄσκηση, πού στό τέλος θά νικήσει τόν θάνατο. Γι' αὐτό ἡ προσευχή μας δέν πρέπει νά εἶναι οὔτε ἐπιπόλαια, οὔτε μηχανική, ἀλλά πρέπει νά ἔχουμε τό νοῦ μας στραμμένο μέσα στήν καρδιά μας, γιά νά γίνεται ἡ προσευχή ἐνδιάθετη. Δηλαδή, νά γίνεται μέ ὅλη τήν ἐσωτερική διάθεση τοῦ εἶναι μας, μέ ὅλο μας τό νοῦ καί μέ ὅλη μας τήν καρδιά. Πῶς θά ἀκούσει ὁ Θεός τήν προσευχή μας, ἂν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι δέν συμφωνοῦμε μέ τά λόγια πού λέμε; Καί δέν συμφωνοῦμε, ὅταν δέν τά προσέχουμε. Γιά νά προσέξει ὁ Θεός τήν δέση μας, πρέπει πρῶτα ἐμεῖς νά εἴμαστε ὁλόκληροι μέσα στά λόγια τῆς προσευχῆς πού ἀναπέμπουμε στήν παρουσία Του. Καλό εἶναι ὁ νοῦς νά εἶναι ἠθροιασμένος στήν καρδιά καί ὅλα μας τά νοήματα νά ἀναπέμπονται στόν Κύριο μέ αἴσθηση καρδιάς. Νά λέμε τά λόγια ἓνα-ἓνα μπροστά στόν Θεό. Ἄν ἔχουμε αὐτήν τήν στάση, τότε εἶμαι σίγουρος πῶς ὁ Θεός ἀρχίζει νά γίνεται διδάσκαλός μας· «καί ἔσονται πάντες διδασκοί Θεοῦ»⁵, λέει ὁ Κύριος. Γινόμαστε διδασκοί, ἀπό τόν ἴδιο τόν Κύριο. Ἐκεῖνος μᾶς παιδαγωγεῖ, δινοντάς μας τήν αἴσθηση τῆς παρουσίας Του στήν καρδιά. Προσπαθώντας νά γίνει ἀνεμπόδιση ἡ παραμονή μας στήν ἁγία παρουσία Του μαθαίνουμε ποιούς λογισμούς νά δεχόμαστε καί ποιούς νά ἀπορρίπτουμε.

Ἡ προσευχή εἶναι ὁλόκληρο σχολεῖο. Ἡ ἐπιτυχία τῆς μαθητείας μας κρύβεται στήν ταπείνωση. Ὅταν πρόκειται νά σταθοῦμε γιά προσευχή, τρία πράγματα εἶναι ἀπαραίτητα, ὡς προετοιμασία τοῦ πνεύματός μας:

Νά ξέρουμε τά μέτρα μας, ὥστε νά μή παρρησιάζομαστε μπροστά στόν Θεό. Νά ξέρουμε, ὅτι εἴμαστε ψεύτικοι καί ἀνυπόστατοι μπροστά στόν Κύριο. Δημιουργήματα, ἄνθρωποι παραπεσόντες, τραυματισμένοι ἀπό τήν ἁμαρτία. Ὡς τέτοιοι πρέπει νά στεκόμαστε μπροστά στόν Θεό μέ φόβο, ἀπαρρησίαστα, χωρίς θάρρος. Ἄν σταθοῦμε μέ τέτοια ταπεινή διάθεση καρδιάς καί πνεύματος, θά ζητήσουμε ἀπό τόν Κύριο αὐτά πού ἀρμόζουν στήν φτώχεια μας. Καί πρῶτα ἄς ζητήσουμε εἰλικρινά ἄφεση ἁμαρτιῶν, φωτισμό γιά τήν ἄγνοιά μας, καί ὅλα τά ταπεινά. Ὅσο μένουμε στά ταπεινά, τόσο ὁ Θεός θά αὐξάνει τήν αἴσθηση τῆς παρουσίας Του, μέσα μας.

Νά ἔχουμε ταπείνωση, νά ἔχουμε τήν βεβαιότητα ὅτι εἴμαστε ἓνα μηδέν, ὅτι εἴμαστε ἓνα τίποτα καί τό μόνο πού μᾶς κάνει ἀνθρώπους, εἶναι ἡ πνοή πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός καί Πλάστης μας. Διαφορετικά, εἴμαστε χῶμα, καί τό χῶμα· εἶναι γιά νά τό πατάμε.

Κάποτε, διαβάζουμε στίς προσευχές γιά τήν ταπείνωση τοῦ σώματός μας. Πράγματι, τό σῶμα εἶναι γιά μᾶς μία ταπείνωση, διότι εἶναι φτιαγμένο ἀπό τό χῶμα καί γι' αὐτό ἐπιστρέφει στό χῶμα. Ἐκεῖνο πού μᾶς κάνει πο-

λύτιμους, εἶναι ἡ πνοή τοῦ Θεοῦ τήν ἡμέρα τῆς δημιουργίας μας καί τῆς ἀναδημιουργίας μας, δηλαδή, τῆς βαπτισέως μας. Αὐτή ἡ πνοή εἶναι πού μᾶς κάνει εἰκόνα καί ὁμοίωση Θεοῦ. Πρέπει νά ἔχουμε αὐτήν τήν ταπεινή ιδέα, ὅτι δέν εἴμαστε τίποτα, γιά νά μήν εἴμαστε γεμάτοι μέ τόν ἑαυτό μας, διότι μόνο ἔτσι δίνουμε χῶρο στόν Θεό. Αὐτό τό μηδέν τῆς ταπεινώσεως εἶναι ἡ καλύτερη προϋπόθεση γιά νά μείνουμε μέσα στήν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ὅσο πῶς πολύ ἀδειάζουμε τόν ἑαυτό μας, δηλαδή ὅσο πῶς πολύ ταπεινωθοῦμε μπροστά στόν Θεό, τόσο ἔκείνος γεμίζει τήν καρδιά μας.

Καί, τέλος, πρέπει νά ἔχουμε αὐταπάρνηση. Νά μή φοβόμαστε νά κάνουμε μία μικρή θυσία. Βλέπουμε, ὅτι κάθε φορά πού κάνουμε μία θυσία γιά χάρη τοῦ Θεοῦ καί γιά χάρη τῶν ἀδελφῶν μας, ὁ Θεός πολλαπλασιάζει τή χάρη Του σέ μᾶς. Πολλές φορές ἀγαποῦμε περισσότερο τόν ἑαυτό μας, καί προτιμοῦμε τήν ἄνεσή μας, παρά νά προσφέρουμε θυσία στόν Θεό, ἡ μία ὑπηρεσία στόν ἀδελφό μας. Ἀλλά, μακάριος ἐκεῖνος πού ἔχει αὐταπάρνηση, διότι, ὅταν ὁ Κύριος κάλεσε τούς μαθητές κοντά Του, ὁ ὅρος πού τούς ἔβαλε ἦταν τό: «ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν...»⁶. Μέ ἄλλα λόγια, ἡ αὐταπάρνηση καί ἡ ταπείνωση εἶναι οἱ θεμέλιοι λίθοι τοῦ Θεοῦ μέσα μας, πᾶν στούς ὁποίους χτίζει ὁ Θεός τό ναό τοῦ Πνεύματός Του.

Ὅταν εἴμαστε νέοι δέν σκεπτόμαστε ποτέ τόν θάνατο. Μετά, ἀρχίζουμε νά τόν σκεπτόμαστε λίγο δια νοητικά, λίγο ἀφηρημένα. Ἀλλά, ὅταν προχωροῦν τά χρόνια, κι ἀρχίζουν τά προβλήματα τῶν γηρατειῶν, τότε βλέπουμε τά τεκμήρια καί τήν προειδοποίηση αὐτοῦ τοῦ μεγάλου γεγονότος. Ὅλα αὐτά τά αἰσθανόμαστε ἁπτά, ψηλαφητά στήν ζωή μας. Ἐτσι οἰκονόμησε ὁ Θεός νά εἶναι ἡ ζωή μας, ὥστε νά ἐρχόμαστε σέ κάποια συναίσθηση καί νά προετοιμαζόμαστε γι' αὐτήν τήν ἡμέρα.

«Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ καί ἱερᾷ, γενοῦ μετ' ἐμοῦ, Κύριε, καί ἀπόδος μοι τήν ἄφατον χαράν καί ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου Σου...»⁷, λέει ὁ Γέροντας στήν προσευχή του. Μέ ἄλλα λόγια, ἐκείνη τήν ὥρα δῶσε μοι, Κύριε, τήν χαράν καί τήν ἀγαλλίαση τῆς σωτηρίας Σου, δηλαδή, τῆς ἀληθινῆς γεννήσεώς μου στήν Βασιλεία Σου. Ὁ Γέροντας μέ αὐτόν τόν τρόπο προσευχόταν στήν ἐωθινή του προσευχή. Τό γεγονός τῆς ἐσχατῆς ὥρας ὑπῆρχε στό νοῦ του ἀπό τίς πρῶτες στιγμές τῆς ἡμέρας. Μέ αὐτό τόν τρόπο οἱ ἄνθρωποι ἐξασκοῦνται γιά τό θάνατό τους, ὥστε, ὅταν ἔλθει νά τόν ζήσουν, μ' ἓναν τρόπο ἐκρηκτικά χαρμόσυνο.

Ἐτσι, αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἡ στάση καί ἡ προσευχή εἶναι ἡ καλύτερη ἐξάσκηση γιά νά μάθουμε νά πεθαίνομε πρὶν πεθάνομε, ὥστε, ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα τοῦ θανάτου μας νά μήν πεθάνομε, ἀλλά νά ζήσουμε αἰώνια μέ τόν Θεό.

Στούς βίους τῶν Ἁγίων βλέπουμε, ὅτι ἡ μεγάλη βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἔρχεται τίς στιγμές πού οἱ δοῦλοι Του, παραδίδουν τόν ἑαυτό τους στά χέρια Του μέχρι θανάτου. Καί τήν ὥρα πού φθάνουν στό «ἀμήν» τῶν δικῶν τους

δυνάμεων, τότε ο Θεός βάζει το «εὐλογητός» τῶν δικῶν Του δυνάμεων καί ἐκτείνει τὸ χέρι Του στὴ βοήθειά τους. Δηλαδή, τὴ στιγμή πού νομίζουμε ὅτι: «ἀπόλλωλεν ἡ ἐλπίς ἡμῶν», ἐκείνη τὴν στιγμή γίνεται τὸ ἀναιγμα τοῦ Οὐρανοῦ. Κοντολογίς, πρέπει νὰ φτάσουμε στὴν ἀκρότητα τῶν δικῶν μας προσπαθειῶν, στὴν ἀκρότητα τῶν δικῶν μας «ἀρετῶν», γιὰ νὰ ἐνεργήσει ἡ μεγάλη ἀρετὴ τοῦ Θεοῦ, πού δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν ἀτελεύτητὴ Ἀγάπη Του.

Στὸ βιβλίο τοῦ Ἰωβ βλέπουμε ὅτι, ὅταν αὐτός ὁ πολυάθλος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ παραδόθηκε στὰ παθήματα μέχρι τέλους, δείχνοντας ἐμπιστοσύνη στὸν Θεό καὶ προσπαθώντας νὰ κατανοήσει τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης Του, τότε ὁ Θεός τοῦ ἐμφανίστηκε. Ἐκείνη τὴ στιγμή ὁ Ἰωβ κατανόησε καὶ εὐλόγησε τὸν Θεό, ταλανίζοντας τὴν δική του ἀρετὴ, ὡς πτωχὴ καὶ ψεύτικη. Καὶ εἶπε στὸν Θεό, κρίμα, πού δὲν Σέ γνώριζα προηγουμένως. Κρίμα, πού δὲν ἐπαθα περισσότερο γιὰ Σένα, γιατί ἤξερε ὅτι, ἀνάλογα μὲ τὸν θάνατο στὸν ὁποῖο παραδίδεται ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ δόξα πού τὸν ἀκολουθεῖ.

Συχνὰ παρατηροῦμε τὸ ἴδιο φαινόμενο στοὺς βίους τῶν Ἀγίων. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρέδωσε τὸν ἑαυτό του ἕως θανάτου. Μυρίους θανάτους, λέει, ὑπέμεινε γιὰ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ καὶ περιγράφει ἕναν ἀπὸ αὐτούς, ὅταν ἦταν στὰ Λύστρα, ὅπου οἱ ἐξ Ἰουδαίων ὑποκίνησαν τοὺς εἰδωλολάτρες, κακοποίησαν τὸν Ἀπόστολο, τὸν ἔσυραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη καὶ τὸν ἄφησαν ἐκεῖ ἡμιθανῆ. Ὁμως ὁ Θεός τὸν ἔσωσε. Ἀργότερα, ὅταν ὁ Ἀπόστολος τὸ ἀναφέρει στὴν ἐπιστολὴ του στοὺς Κορινθίους, λέει, ὅτι φτάσαμε στό σημεῖο, μέχρι τοῦ νὰ ἀπελπισοῦμε γιὰ τὴν ζωὴ, «ὥστε ἐξαπορθηθῆναι καὶ τοῦ ζῆν⁸», ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ἔχουμε πιά τὴν πεποίθηση στὸν ἑαυτό μας, ἀλλὰ στὸν ζωντανό Θεό, τοῦ ὁποῖου χαρακτηριστικό εἶναι, νὰ ἐγείρει καὶ τοὺς νεκρούς. Μετά ἀπὸ αὐτὸ τὸ μάθημα, ὁ μέγας Παῦλος δὲν θέλει νὰ καυχῇ γιὰ τίποτε ἄλλο, οὔτε γιὰ τίς μεγάλες καὶ φοβερὲς ἀποκαλύψεις - διότι γνωρίζει τὸν κίνδυνο τῆς ὑπερηφανείας - παρά μόνο γιὰ ἕνα, λέει, γιὰ τίς θλίψεις καὶ τοὺς θανάτους πού ὑπέμεινα γιὰ τὸ Εὐαγγέλιο, διότι ξέρω ὅτι ὁ Θεός τῶν Χριστιανῶν μεγαλύνεται στὶς ἀδυναμίες τῶν πιστῶν. Στὶς θλίψεις, στὶς ἀδυναμίες καὶ στὰ παθήματα θριαμβεῦει ἡ ζωὴ τοῦ Θεοῦ τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ δύναμὶς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται⁹, εἶπε ὁ Χριστός στὸν Παῦλο, ὅταν ὁ Ἀπόστολος ὡς ἄνθρωπος παρεκάλεσε νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ κάποια δοκιμασία πού τὸν ἔφερνε μέχρι θανάτου. Καὶ προσευχήθηκε, λέει, τρεῖς φορές γιὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξει ὁ Θεός, δείχνοντας, ὅτι παραδόθηκε σὲ ἀγρυπνίες καὶ νηστείες μέχρι τέλους μέχρις ὅτου ἀκούσει τὴν φωνὴ τοῦ Κυρίου, ἢ λάβει τὴν θεραπεία. Καὶ ὁ Χριστός δὲν τοῦ ἔδωσε τὴν θεραπεία, ἀλλὰ τοῦ ἀπάντησε, λέγοντας, σοῦ φτάνει ἡ Χάρις πού σοῦ ἔδωσα, καὶ ἡ δύναμὶς μου μεγαλύνεται καὶ τελειοποιεῖται σ' αὐτὴν τὴν ἀσθενεία. Διότι, αὐτὴ ἡ ἀσθενεία σὲ φυλάγει ταπεινό, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ σκηνώσει μέσα σου ἡ δύναμὶς μου.

Ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν ἤξερε ὅτι ἦταν παραδομένος σὲ θάνατο γιὰ χάρι τοῦ Χριστοῦ, κάθε ἡμέρα. Λέει, κάπου ὁ ἴδιος: «Καθὼς γέγραπται, ἐνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς...¹⁰». Μὲ ἄλλα λόγια, κάθε ἡμέρα ὑπέμεινε μυρίους θανάτους, γιατί ἦταν ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ διαφυλάξει ἀποστολικὴ καρδιά, γεμάτη ἀπὸ τὸ «Ἅγιο Πνεῦμα, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ ἀναγεννήσει ὁλόκληρὴ τὴν οἰκουμένη.

Πῶς νὰ διαφυλαχθεῖ τέτοια ἀποστολικὴ καρδιά; Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος, σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ βιβλία του, λέει ὅτι, κάποιος μπορεῖ χριστιανικά μόνο νὰ πεθαίνει. Δηλαδή, ὁ ἄνθρωπος πού σκέπτεται τὴν ζωὴ του, τὴν ἄνεσή του, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι χριστιανός, εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσει χριστιανικά. Μὲ ἄλλα λόγια, ἂν εἴμαστε πάντοτε ἐτοιμοὶ νὰ πεθάνουμε, νὰ παραδοθοῦμε μὲ αὐταπάρνηση σὲ κάθε εἶδους θάνατο γιὰ χάρι τοῦ Κυρίου, τότε, σίγουρα, κάθε στιγμή θὰ βλέπουμε τὸ θαῦμα τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ μας.

Ἀλλὰ, ἐμεῖς, δὲν ἔχουμε αὐτὴν τὴν αὐταπάρνηση, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔχουμε τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀποστολικῆς καρδιάς πού τὸ «Ἅγιο Πνεῦμα κτίζει μέσα στοὺς πιστούς, ὅταν ἐπιδημεῖ, καὶ εὐθὺς ἐγκαινίζεται, ὅπως λέμε στὶς καταβάσεις τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἄς ἔχουμε θάρρος καὶ ἄς παρηγοροῦμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μὲ ἀληθινὴ παρηγορία, λέγοντας τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄς μὴν παρακαλοῦμαστε μὲ ψεύτικες παρηγορίες. Εἶναι δύσκολη ὑπόθεση νὰ παρηγορήσεις ἀληθινὰ ἄνθρώπους πού ἀντιμετωπίζουν θανατηφόρες ἀσθένειες. Ἀλλὰ, ἂν εἶναι ἄνθρωποι πού μποροῦν νὰ βαστάξουν λόγον, θὰ λέγαμε: «ἐτοιμασθεῖτε γιὰ τὴν συνάντησή σας μὲ τὸν Θεό καί, ὅπως ὁ ἴδιος εἶπε, τίποτε δὲν εἶναι πιὸ ἰσχυρό ἀπὸ τὴ χάρι Του». Δηλαδή, οὔτε ἡ ζωὴ, οὔτε ὁ θάνατος μπορεῖ νὰ εἶναι ἰσχυρότερα ἀπὸ τὴν χάρι πού δίνει ὁ Θεός σὲ ὅσους ἐτοιμάζονται γιὰ τὴ στιγμή τοῦ θανάτου, γιὰ τὴν μεγάλην στιγμή τῆς συναντήσεώς μας μὲ τὸν Δημιουργό μας.

Ποτέ ὁ Θεός δὲν μᾶς παραδίδει σὲ πειρασμό πού ὑπερβαίνει τὴν δύναμή μας¹¹, ὅπως εἶπε ὁ Ἀπόστολος. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλεῖο. Μπορεῖ νὰ πάσχομε ἀπὸ κάποια ἀρρώστια καὶ νὰ ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Θεό θεραπεία ἀλλὰ ἡ προσευχή μας νὰ μὴν εἰσακούεται. Ἄς γνωρίζουμε, ὅμως, ὅτι ὁ Θεός μπορεῖ σὲ ὅλους νὰ δώσει χάρι καὶ δύναμη ὥστε νὰ ὑπερβοῦμε τὴν ἀρρώστια καὶ μέσα ἀπὸ αὐτὴ νὰ αἰσθανόμαστε τὸ πανηγύρι τῆς παρουσίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν καρδιά μας πού εἶναι καὶ ἡ νίκη τοῦ θανάτου.

1. Β' Κορινθ. α', 9.

2. Ρωμ. στ, 9.

3. Ματθ. 25, 21.

4. Α' Θεσ. δ', 17.

5. Ιωάν. 6, 45.

6. Ματθ. 16, 24.

7. Γερ. Σωφρονίου «Περὶ Προσευχῆς», σελ. 258.

8. Β' Κορινθ. 1, 8.

9. Β' Κορινθ. 12, 9.

10. Ρωμ. 8, 36.

11. Α' Κορινθ. ι', 13.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ

του Χάρη Μειυή

Ο θάνατος του Αρχιμανδρίτη Νικηφόρου Κυκκώτη τη Δευτέρα, 22 Αυγούστου 2005, στο νοσοκομείο Whittington του Λονδίνου, δεν ήταν ξαφνικός. Οι συγγενείς, οι γνωστοί και οι φίλοι του το γνωρίζαμε καιρό πως το τέλος του ερχόταν ακάθεκτο. Κι όμως ελπίζαμε σε κάποιο θαύμα, πως ο κατά τα άλλα σθεναρός κι άκαμπτος σε θέματα αρχής Νικηφόρος, θα ξεπερνούσε κι αυτή τη θύελλα και θα τον είχαμε ακόμη μαζί μας. Δυστυχώς το θαύμα δεν έγινε. Κι ο πολυκλαυτός κι αξιοθαύμαστος αυτός κληρικός -για όσους είχαμε την τύχη να τον γνωρίσουμε από κοντά και να συνεργαστούμε μαζί του- απεδέησεν εις Κύριον "τιλήρης ημερών", κατά τη γλώσσα της Εκκλησίας, σε ηλικία εβδομήντα πέντε χρονών. Αιώνια του η μνήμη!

Η τελευταία φορά που τον είδα και του μίλησα ήταν η Τρίτη, 12 Ιουλίου 2005, στην αίθουσα συνεδριάσεων του Εκκλησιαστικού Δικαστηρίου της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων και Μ. Βρετανίας. Ήδη ο συνεφημέριός του για τρεις σχεδόν δεκαετίες στον Καθεδρικό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου, Οικονόμος Γεώργιος Ζαφειράκος, μου είχε μιλήσει για το σοβαρότατο πρόβλημα υγείας του Νικηφόρου, γι' αυτό και τον συνάντησα μόνο του, δέκα λεπτά πριν την έναρξη των εργασιών του Δικαστηρίου -του οποίου, σημειωτέον, υπήρξε Πρόεδρος για μακράν σειρά ετών. Μου μίλησε "εκ βαθέων" και μου αποκάλυψε ότι ανέμενε στωικά το τέλος του. Την ειδήση του θανάτου του την πληροφορήθηκα στην Ελλάδα, όμως τα στοιχεία που ακολουθούν πιο κάτω τα είχα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή μου πολύ πριν το θάνατό του. Τα παραθέτω εδώ σαν ένα μικρό δείγμα της φιλίας και της μακράς αγαστής συνεργασίας μας, αλλά και σαν μνημόσυνο για έναν πραγματικά υπέροχο και αξιόλογο κληρικό, ο οποίος για σαράντα και πλέον χρόνια εκλέισε με την παρουσία και την πανθομολογούμενως λαμπρά διακονία του την Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μ. Βρετανίας.

Ο Αρχιμανδρίτης Νικηφόρος γεννήθηκε στο χωριό Γαλάτα της Κύπρου στις 18 Απριλίου 1930 και, κατά κόσμο Νικόλαος, εισήλθε ως δόκιμος στην Ιερά Μονή Κύκκου, σε ηλικία 12 ετών. Στη Μονή αυτή υπήρχε ήδη ως μοναχός ένας θείος του, ο Πανάρετος, ήταν δε χάρη σ' αυτόν που ο μικρός Νικόλαος εξεδήλωσε την επιθυμία να μπει και αυτός στη Μονή. Άλλωστε, το χωριό του είχε μακράν παράδοση μοναχών στη Μονή Κύκκου, κι έτσι ο Νικόλαος -ο οποίος ανήκε σε μια πολυμελή αγροτική οικογένεια (εννέα παιδιά, τρία αγόρια και έξι κορίτσια, αυτός ήταν ο τρίτος στη σειρά) -γινόμενος, όπως διακαώς επιδίωκε, μοναχός υπήρχε και το ενδεχόμενο να σταλεί για σπουδές από τη Μονή, όπως τελικά και έγινε. Σημειωτέον δε ότι ως δόκιμος δεν ρασοφορούσε, όταν, όμως, μετά εξαιρετική ζωή στη Μονή ως δόκιμος και αφού στο μεταξύ παρακολουθούσε μαθήματα στη σχολή της Μονής, εστάλη στην τρίτη τάξη του Παγκυπρίου Γυμνασίου Λευκωσίας. Για να μπορέσει, όμως, να φοιτήσει εκεί έπρεπε οπωσδήποτε -σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς του Γυμνασίου- να φορέσει ράσο (αυτό ίσχυσε, για παράδειγμα, και για τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Χρυσόστομο και για τον Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων Γρηγόριο), έμενε δε, κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στο Γυμνάσιο, στο Μετόχιο του Κύκκου στη Λευκωσία. Μετά την αποφοίτησή του από το Γυμνάσιο το 1952, ο

δόκιμος Νικόλαος χειροτονήθηκε σε Διάκονο το 1953 υπό του Αρχιεπισκόπου και Προέδρου της Κύπρου Μακαρίου Γ', οπότε και μετονομάστηκε σε Νικηφόρο, παρέμεινε δε στη Μονή Κύκκου για τρία ακόμη χρόνια σαν δάσκαλος στην εκεί σχολή και σαν Ταμίας, ύστερα δε και κατόπιν ειδικού διαγωνισμού τον έστειλε η Μονή στην Αθήνα να σπουδάσει Μαθηματικά. Η Επιστήμη, όμως, αυτή, δεν τον ικανοποιούσε, γι' αυτό και, παρά τις εντολές του Ηγουμένου της Μονής Χρυσόστομου, αλλά και του Μακαρίου, ο Νικηφόρος μετά ένα χρόνο έκανε μετεγγραφή στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά τώρα με δικά του έξοδα, εργαζόμενος ως Διάκονος στον Ιερό Ναό της Αγίας Ειρήνης (εκεί όπου είχε υπηρετήσει άλλοτε ως Διάκονος και ο μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ'). Λαβών δε το Πτυχίο του το 1961, αρνήθηκε να επανέλθει στην Κύπρο και παρέμεινε στην Αθήνα μέχρι το 1963 υπηρετώντας στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών ως Διάκονος. Το 1963 έρχεται στο Λονδίνο για να συνεχίσει τις σπουδές του, κάνει δε την πρώτη επίσημη επαφή του με τον Μητροπολίτη και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων Αθηνάγορο Κοκκινάκη, εξ όσων πληροφορούμαστε από την πιο κάτω διςελίδη ιδιόχειρη επιστολή του που βρίσκεται στα Αρχεία της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Θυατείρων, στις 30 Μαρτίου 1964 (δηλαδή λίγο καιρό μετά την άφιξη του Αθηνάγορα στο Ηνωμένο Βασίλειο για να αναλάβει τη διαποίμανση της χηρευούσης Μητροπόλεως Θυατείρων, και προφανώς μετά από υπόδειξη του ίδιου του Αθηνάγορα, όπως μπορούμε να υποθέσουμε από τις πιο κάτω επιστολές του προς τον Ηγούμενο του Κύκκου και προς τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο):

92 TUFNELL PARK RD. LONDON N.7.
The 30th March 1964

Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Θυατείρων,
Ενταύθα.

Σεβασμιώτατε,

Εν Λονδίνω προς συνέχισιν και διεύρυνσιν των Θεολογικών μου σπουδών ευρισκόμενος και επιθυμών, όπως μη απέχω του θυσιαστηρίου και του μυστηρίου της αναμιάκτου θυσίας κατά το διάστημα της ενταύθα παραμονής μου, λαμβάνω το θάρρος και την τιμήν ν' απευθυνθώ διά της παρούσης μου προς υμάς και να παρακαλέσω υμάς, όπως εγκρίνητε και διατάξητε διορισμόν μου εις τινα των εν τη πόλει ταύτη και Μητροπόλει υμῶν ιερῶν ναῶν.

Εάν δ' η υμετέρα σεβασμιότης έκρινε, ότι θα ήτο σκόπιμον και ότι θα ἤδυνάμην, ως ιερεὺς επωφελέστερον να υπηρετήσω υπό την πεφωτισμένην αὐτῆς ηγεσίαν εν τη Θεοσώτῳ ταύτῃ Μητροπόλει, εν ἡ υμεῖς, ἐλέω Θεοῦ, ἐκλήθητε πνευματικὸς πατήρ και ποιμενάρχης δεν θα εἶχον ἀντίρρησην τουναντίον μάλιστα, λίαν ασμένως, θ' ἀπεδεχόμην να λάβω διά των χειρῶν υμῶν το μέγα της ιερωσύνης μυστήριον και χάρισμα, εἰς βεβαίως ἤθελεν εγκριθῆ και ἤθελε παραχωρηθῆ ἡ προς τοῦτο κανονικὴ ἄδεια και υπό των οικειῶν ἐμοῦ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν.

Θα ἤμην δε της υμετέρας σεβασμιότητος εἰσαεὶ ευγνώμων διότι διά της τοιαύτης, ως ἀνωτέρω, ενεργείας υμῶν θα ἐδίδετε εις

εμέ την ευκαιρίαν, και τα καθήκοντά, ως κληρικού, αφ' ενός να επιτελώ αλλά και οικονομικώς θα με ενισχύετε, ώστε και την περαιτέρω διεύρυνση των θεολογικών μου σπουδών να επιτύχω.

Ευελπιστών ότι θα τύχω ευμενούς εκ μέρους υμών ανταποκρίσεως εκφράζω θερμάς ευχαριστίας.

Της υμετέρας σεβασμιότητας τας ευλογίας δ' επικαλούμενος διατελώ,

Ευπειθέστατος υμών,
ο Διάκονος, Ν. Κυκκώτης.

Πράγματι, ο Μητροπολίτης Αθηνάγορας ανταποκρίθηκε ευμενώς στην αίτηση αυτή του Διακόνου Νικηφόρου Κυκκώτη, όμως δεν μπορούσε είτε να τον διορίσει επίσημα ως Διάκονο, είτε να τον χειροτονήσει εις Πρεσβύτερο χωρίς την Προηγούμενη έγκριση του Ηγουμένου της Ιεράς Μονής Κύκκου Χρυσόστομου, παρόλο που ανεπίσημα και σιωπηρά τον χρησιμοποιούσε σαν Διάκονο κυρίως στο Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου ή και τον έπαιρνε μαζί του στις διάφορες περιοδείες του στο Ηνωμένο Βασίλειο. Πάντως στον σχετικό φάκελο στα Αρχεία της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων υπάρχουν οι πιο κάτω δύο επιστολές του Μητροπολίτη Αθηνάγορα προς τον Ηγούμενο Χρυσόστομο, αλλά αυτές είναι και οι μοναδικές που μπορέσαμε να βρούμε. Η πρώτη επιστολή έχει ως εξής:

4^η Απριλίου 1964

Πανοσιολογιώτατον Αρχιμανδρίτην
κ.κ. Χρυσόστομον, Καθηγούμενον
της Ιεράς Μονής της Παναγίας Κύκκου.

Πανοσιολογιώτατε Αδελφέ,

Εν χαρά πολλή απευθύνη την παρούσαν ίνα ανανεώσω την μετά της Υμετέρας Πανοσιολογιότητος γνωριμίαν μου αρχίσασαν τον 1937 οπότε ως παιδί επεσκέφθην την Ιεράν Μονήν συνοδεύων τον αείμνηστον συγγενήν μου Μητροπολίτην Πάφου Ιάκωβον. Μετά ταύτα συνηντήθημεν εις την ιεράν Θεολογικήν Σχολήν της Χάλκης κατά την διάρκεια της φοιτήσεώς μου.

Σκοπός της παρουσίας εκτός των άλλων είναι ίνα ζητήσω την υμετέραν έγκρισιν όπως χειροτονήσω εις Πρεσβύτερον τον Ιερολογιώτατον διάκονον Νικηφόρον Κυκκώτην ίνα χρησιμοποιήσω αυτόν διά την πνευματικήν προστασίαν των εν Λονδίνω ομογενών μας κινδυνευόντων εις παρασυρμόν υπό διαφόρων προπαγανδιστών. Καθ' ός έχω, ως γράφω προς την Αυτού Μακαριότητα τον Αρχιεπίσκοπον κ.κ. Μακάριον, εξ Επισήμων και μη πληροφορίας υπάρχουν εν τη περιφέρεια του Λονδίνου περί τας πέντε χιλιάδας αβάπτιστα βρέφη και περί τας τρεις χιλιάδας ανευλόγητοι γάμοι. Η κατάσταση εις είναι λίαν κρίσιμος ενταύθα ως και εις άλλα μέρη της Αγγλίας.

Επειδή ο περί ού ο λόγος διάκονος χαίρει υπολήψεως διά τε το ήθος, την μόρφωσιν και την εν γένει αυτού πολιτείαν, πρώτιστα αυτόν εάν θα εδέχετο να βοηθήσῃ. Εις απάντησιν μοι απήντησεν γραπτώς, ότι θα εδέχετο να υπηρετήσῃ προσωρινώς ως Πρεσβύτερος δεδομένου ότι εις τούτο θα παρείχετο η έγκρισις της Ιεράς Μονής της μετανοίας αυτού.

Αναμένω όθεν την υμετέραν απάντησιν διά να χρησιμοποιήσω τον αδελφόν της Ιεράς Μονής Υμών ως Πρεσβύτερον ώστε να διευκολύνῃ ούτος την κρίσιμον κατάστασιν, διευκολυνθή δε και ούτος εις την αντιμετώπισιν των δαπανών της μετεκπαιδεύσεώς

του εν τω Πανεπιστημίω του Λονδίνου.

Επί δε τούτοις περιπτυσσόμενος Υμάς εν αγάπη Χριστού και επικαλούμενος επί την αδελφότητα της Ιεράς Υμών Μονής την Θείαν επιστάσιν και ενίσχυσιν, διατελώ μετά πολλής αγάπης και διαπύρων ευχών.

ο Μητροπολίτης Θυατείρων Αθηνάγορας

Την ίδια μέρα ο Μητροπολίτης Αθηνάγορας στέλνει και στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο την ακόλουθη, σχεδόν πανομοιότυπη, επιστολή:

4^η Απριλίου 1964

Προς ταν Μακαριώτατον
Αρχιεπίσκοπον Κύπρου
κ.κ. Μακάριον.

Μακαριώτατε και αγαπητέ εν Χριστώ Αδελφέ,

Επικοινωνών το πρώτον μετά της Υμετέρας Μακαριότητος δι' επιστολής ευχαριστώ θερμώς διά τας τηλεγραφικώς απευθυνθείσας ευχάς Αυτής επί τη ενθρονίσει και εγκαταστάσει μου εις το κέντρον της Ιεράς Μητροπόλεως Θυατείρων.

Αντιμετώπισας ευθύς εξ αρχής πολλά προβλήματα, ήκουσα μεταξύ άλλων εξ αξιοπιστών προσώπων κληρικών και λαικών και δη και εκ των Επισήμων ότι υπάρχουν εν Λονδίνω και γύρω του Λονδίνου περί τας πέντε χιλιάδας αβάπτιστα βρέφη και περί τας τρεις χιλιάδας ανευλόγητα συζυγικά ζεύγη ομογενών. Παντού προσωπικώς παρατηρώ πλήθος χριστιανών μας διακονουμένων υπό ολιγίστων κληρικών μας, κινδυνευόντων εις παρασυρμούς διαφόρων προπαγανδών θρησκευτικών τε και άλλων. Διά τούτο απευθύνω προς την Υμετέραν Μακαριότητα την παρούσαν ίνα ζητήσω όπως εν τω εγγνωσμένω Αυτής ενδιαφέροντι μεσολαβήσῃ παρά τω Ηγουμενοσυμβουλίω της ιεράς Μονής Κύκκου όπως επιτρέψῃ την εις Πρεσβύτερον χειροτονίαν του Ιερολογιώτατου διακόνου Νικηφόρου Κυκκώτου ίνα ούτος χρησιμοποιηθῇ διά τας ποιμαντικές ανάγκας διευκολυνόμενος ούτως οικονομικώς προς αντιμετώπισιν των δαπανών τῆς εν τω Πανεπιστημίω του Λονδίνου μετεκπαιδεύσεως αυτού.

Ο περί ού ο λόγος διάκονος χαίρει εν Λονδίνω καλής φήμης διά τε την μόρφωσιν, το ήθος, και την εν γένει αυτού χρηστήν πολιτείαν.

Εγγνωμόνως όθεν θα έβλεπον αυτόν διά της Υμετέρας Πατρικής επεμβάσεως προαγόμενον εις Πρεσβύτερον προς περιφρούρησιν του λογικού ενταύθα ποιμνίου της Αγιοπάτης Εκκλησίας Ημών.

Επί δε τούτοις περιπτυσσόμενος εν αγάπη πολλή την Υμετέραν Μακαριότητα και ευχόμενος υγεία και ενίσχυσιν της διπλής Αυτής αποστολής, διατελώ Υμέτερος εν Χριστώ αδελφός και όλως πρόθυμος.

Ο Μητροπολίτης Θυατείρων Αθηνάγορας

Υ.Γ. Εσωκλείω επιστολήν προς τον Ηγούμενον Κύκκου Πανοσιολογιώτατον κ.Χρυσόστομον, ήν παρακαλώ όπως η γραμματεία υμών επιδόσῃ.

(Σημείωση: Η πιο πάνω επιστολή του Αθηνάγορα προς τον Μακάριο έχει και μια ιδιαίτερη ιστορική σημασία, επειδή αποτελεί την πρώτη γραπτή επικοινωνία του νεοεκλεγέντος τότε

Μητροπολίτη Θυατείρων με τον Αρχιεπίσκοπο και Πρόεδρο της Κύπρου Μακάριο, ο οποίος, ακριβώς λόγω του γεγονότος ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο διαβιούσαν χιλιάδες Ελληνοκυπρίων, αλλά επίσης και γιατί το Λονδίνο αποτελούσε το κέντρο των πολιτικών ζυμώσεων γύρω από το Κυπριακό πρόβλημα, πρόσβλεπε σε μια στενότερη συνεργασία μεταξύ Αρχιεπισκοπής Κύπρου και Μητροπόλεως Θυατείρων. Άλλωστε, η Εκκλησία της Κύπρου και οι κατά καιρούς Προκαθήμενοί της (ο Σωφρόνιος, οι δυο Κύριλλοι, ο Λεόντιος, οι δυο Μακάριοι, ο Χρυσόστομος), επιδίωκαν κι έβρισκαν πάντοτε στο Λονδίνο μια Κύπρο ζωντανή, ακμάζουσα, πληθωρική, αλλά και συνεχώς αγωνιζόμενη για τα δίκαια της Μεγαλονήσου και ικανής, όταν καθοδηγούνταν σωστά, να προσφέρει πολύτιμη υπηρεσία στο εθνικό ζήτημα. Υπήρξε δε ατύχημα το ότι στις αναγκαίες αυτές αμοιβαίες σχέσεις είχε κατά καιρούς παρεισφύσει ο επάρατος εθνικός πολυκομματισμός με τις μικροπολιτικές του προτιμήσεις και σκοπιμότητες, και δημιούργησε έτσι θλιβερές παρεξηγήσεις σε βάρος πάντοτε των καλώς νοουμένων εθνικών συμφερόντων και της Κύπρου και του Ελληνισμού στην ολότητά του).

Ο Ηγούμενος, όμως, του Κύκκου Χρυσόστομος, είτε γιατί η εν λόγω επιστολή δεν του επιδόθηκε, είτε λόγω γήρατος ή υπεροψίας, είτε γιατί είχε χολωθεί από την άρνηση του Νικηφόρου να υπακούσει στις εντολές της Μονής απ' ενός να σπουδάσει Μαθηματικά αντί Θεολογία, και απ' ετέρου να επιστρέψει στην Κύπρο, φαίνεται ότι προτίμησε να την αγνοήσει εντελώς, πράγμα που οπωσδήποτε έθιξε τον Μητροπολίτη Αθηναγόρα, γιαυτό και στη δεύτερή του επιστολή προς τον Χρυσόστομο η πικρία και ο εκνευρισμός του είναι προφανής και κάπως απότομος:

9 Αυγούστου 1965

Παν. Ηγούμενον Κύκκου
κ. Χρυσόστομον
εις Κύπρον.

Αγαπητέ,

Έγραψα προς Υμάς προ αρκετών μηνών επιστολήν την οποίαν παρεκάλεσα να επιδώση προς Υμάς η Α. Μακαριότης ο Αρχιμ. (έτσι γράφει στο Κείμενο) Κύπρου κ. Μακάριος. Δεν έλαβον απάντησιν εις την επιστολήν μου μέχρι σήμερα. Δι' αυτό απευθύνω την παρούσαν ίνα επαναλάβω τα αυτά επί του θέματος του Διακόνου Νικηφόρου, φοιτητού του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Εζήτησα όπως ούτος τη εγκρίσει της Μονής της Μετανοίας αυτού χειροτονηθή εις Πρεσβύτερον ίνα απ' ενός μεν διευκολυνθή εις τας σπουδάς αυτού οικονομικώς και ίνα απ' ετέρου προσφέρει Διακονίαν εις τον λαόν τον στερούμενον Ιερατικής επιστασίας και Διδασκαλίας.

Περατουμένων των σπουδών του ο πατήρ Νικηφόρος θα επιστρέψη εις την Μονήν αυτού. Αυτή είναι η υπόθεσις περί της οποίας έγραφα προς Υμάς. Παρακαλώ όθεν όπως μοί γράψητε περί του πρακτέου.

Επί δε τούτοις διατελώ
Μετά πολλής εν Χριστώ αγάπης και τιμής,
Υμέτερος προς Κύριον ευχέτης
Ο Μητροπολίτης Θυατείρων Αθηναγόρας

Το επόμενο βήμα για την εις Πρεσβύτερο χειροτονία του

Νικηφόρου εγένετο στο Μέγαρο της Μητροπόλεως Θυατείρων στις 27 Ιανουαρίου 1966, κατά τη διάρκεια της εκεί επίσκεψης του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, ότε ο τελευταίος πρέπει να έδωσε την συγκατάθεσή του για τη χειροτονία, αλλά υπό την προϋπόθεση ότι η διακονία του Νικηφόρου στην Μητρόπολη Θυατείρων θα διαρκούσε μόνο τρία χρόνια. Την προφορική αυτή συγκατάθεσή του ο Μακάριος συμπλήρωσε με τηλεγράφημά του προς τον Αθηναγόρα, στο οποίο ανέφερε ότι "Ηγούμενος Κύκκου συγκατετέθη χορήγησιν αδείας εις Ιερομόναχον Νικηφόρον μέχρι πρώτης Ιουλίου 1969. Επιστολή ακολουθεί. Κύπρου Μακάριος." Γι' αυτό και ο Αθηναγόρας, προτού προβεί στη χειροτονία του Νικηφόρου σε Πρεσβύτερο, απέσπασε από αυτόν, στις 12 Μαΐου 1966, την πιο κάτω έγγραφη δήλωση, την οποία και απέστειλε προς τον Μακάριο, αντίγραφο δε αυτής διεβίβασε και προς την Αδελφότητα της Μονής Κύκκου διά χειρός του Ιεροθέου Κυκκώτη:

Εν Λονδίνω, τη 28η Μαρτίου 1966

Προς τον Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας
Κύριον κ. Αθηναγόραν
Ενταύθα.

Σεβασμιώτατε,

Διά της παρούσης γνωρίζω προς Υμάς ευσεβάστως ότι έχων υπ' όψιν όσα μοί διεβιβάσατε ως διαμειφθέντα μεταξύ Υμών και του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίου κ. Μακαρίου την 27ην ε.έ. εν τω Μεγάλω της Ιεράς Μητροπόλεως Υμών περί της εις Πρεσβύτερον Χειροτονίας μου παρ' Υμών, συνάμα έχων υπ' όψιν όσα μοί ανεκοινώσατε σχετικώς προς όσα κατ' εντολήν του Μακαριωτάτου διεβίβασε προς Υμάς ο Εξοχώτατος Αρμοστής της Κύπρου εν Λονδίνω κ.Α. Σωτηριάδης, κατά τα οποία ο Αρχιεπίσκοπος και Πρόεδρος της Κύπρου εγκρίνει την εις Πρεσβύτερον χειροτονίαν μου ίνα υπηρετήσω ως Ιερεύς εν τη Ιερά Μητροπόλει Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας, μετά δε τριετίαν από της χειροτονίας μου, ότε συν Θεώ περατουμένων των σπουδών μου εν Αγγλία δέον να επιστρέψω εις την Μονήν της μετανοίας μου, δηλώ διά της παρούσης ότι με την χάριν του Θεού περατουμένων μετά τριετίαν των σπουδών μου θα επιστρέψω εις την εν Κύπρω Μονήν μου, Μονήν του Κύκκου εις ήν ανήκω και εις ήν έσομαι εσσεί ευγυνώνων.

Επί δε τούτοις κατασπαζόμενος την δεξιάν Υμών
διατελώ μετά βαθύτατου σεβασμού
Διάκονος Νικηφόρος Κυκκώτης

Την γραπτή αυτή δήλωση του Νικηφόρου Κυκκώτη ο Αθηναγόρας απέστειλε προς τον Μακάριο στις 12 Μαΐου 1966, αφού στο μεταξύ είχε λάβει την υποσχεθείσαν από τον Μακάριο επιστολή μέσω του Υπάτου Αρμοστή της Κύπρου στο Λονδίνο Άντη Σωτηριάδη. Στην επιστολή του επίσης αυτή ο Αθηναγόρας αναφέρει ότι τον διάκονον Νικηφόρον Κυκκώτην "εχειροτόνησα εις Πρεσβύτερον την 27ην Μαρτίου εν τω Ιερώ Ναώ των Αγίων Πάντων παρρησία του Αρμοστού κ. Α. Σωτηριάδου οπότε ανέφερα και εν τη ομιλία ότι δι' αυτού ελήφθη η προς χειροτονίαν Υμέτερα έγκρισις." Προσθέτει δε ο Αθηναγόρας ότι "Ός εμφανίηται εν τη δηλώσει του Διακόνου Νικηφόρου Κυκκώτου, ούτος υπόσχεται ότι με την χάριν

του Θεού περατούμενων μετά τριετίαν των σπουδών του θα επιστρέψει εις την εν Κύπρω Μονήν του, Μονήν του Κύκκου εις ἣν ανήκει και εις ἣν ἔσεται εσασὶ ευγνώμων. Αντίγραφον δε της δηλώσεως ταύτης υπέβαλον διὰ χειρὸς του Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ.Ιεροθέου Κυκκώτου προς την Αδελφότητα της Ιερᾶς Μονῆς Κύκκου".

Μετά, λοιπόν, ἀπὸ τις διατυπώσεις αὐτές, ο Αθηνάγορας χειροτόνησε σε Πρεσβύτερο τον Διάκονο Νικηφόρο Κυκκώτη στον Ιερό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου την πέμπτη Κυριακή των Νηστειῶν, 27 Μαρτίου 1966, τέλεσε δε ο νέος ιερέας την πρώτη του Θεία Λειτουργία μόνος του στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου SHEPHERDS BUSH του Δυτικού Λονδίνου (Πρόεδρος ἦταν ο ἐξ Ἑλλάδος εφοιτιστὴς Ἰωάννης Χαδοῦλης και ψάλτης ο ἐκ Κύπρου Γεώργιος Αραούζος) την Κυριακή των Βαΐων και ἀκολούθως την Κυριακή του Πάσχα 1966. Στὴ συνέχεια υπηρέτησε για τέσσερις περίπου μήνες στον Ιερό Ναό Τιμίου Σταυροῦ και Αρχαγγέλου Μιχαὴλ Χέντον (Πρόεδρος ἦταν τότε ο ἐκδότης της τότε ἐκδιδομένης εβδομαδιαίας δεξιόφρονος εφημερίδος "Παροικιακή", Δημήτρης Λορέντζος) μέχρις ὅτου ανέλαβε ως Ιερατικῶς Προιστάμενος στον νεοϊδρυθέντα Ναό του Αγίου Ἰωάννη Βαπτιστῆ στην περιοχή BARNSBURY Βορείου Λονδίνου.

Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΙΕΡΕΑΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΒΑΠΤΙΣΤΗ, BARNSBURY ΒΟΡΕΙΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Απὸ το "Αναμνηστικό Λεύκωμα" που ἐξέδωσε ἡ ως ἄνω ομώνυμη Κοινότητα με την ευκαιρία των ἐπισημῶν Ἑγκαίνιων του Ναοῦ, πληροφοροῦμαστε ὅτι ἡ ἰδρυσὶς της ἐγένετο με τις ευλαγίες του Μητροπολίτη και ἀργότερα Αρχιεπισκόπου Θυατείρων Αθηνάγορα Κοκκινάκη στις 12 Ἰουνίου 1966, με ἀρχικό κέντρο την περιοχή του Barnsbury (Caledonian Road), στην οδὸ Saint Clement's, ὅπου οὖν Ἀγγλικανικὲς Ἀρχές παραχώρησαν πρόθυμα ἕνα Ναὸ τους. Στὴν περιοχή αὐτὴ ζοῦσαν τότε πολλὲς οἰκογένειες Ἑλληνοκυπρίων, οἱ οἱποῖοι κι ἐπιδίωξαν και κατόρθωσαν, με τὴ βοήθεια του Αθηνάγορα και των συνεργατῶν του, να ἐξασφαλίσουν την πρώτη ἐκεῖνη ἐκκλησιαστικὴ στέγη της Κοινότητος. Ὡς πρῶτος δε Ἱερατικῶς Προϊστάμενος του Ναοῦ εἶχε διοριστεῖ ἀπὸ τον Αθηνάγορα ο Αρχιμανδρίτης Νικηφόρος Κυκκώτης, ἐνὼ το πρῶτο Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο αποτελοῦσαν οὖν Κυριάκος Μούσκας (Πρόεδρος), Νικόλαος Χατζηπατέρας (Αντιπρόεδρος), Τ. Μιχαηλίδης (Γραμματέας), Χαράλαμπος Κυριακίδης (Ταμίας), και ως Μέλη οὖν Αὐτ. Σ. Λαϊμός, Θεοδόσης Πίττας, Γ. Γεωργιάδης και Χρ. Λαϊμός, Ἑλλαδίτες, δηλαδὴ, και Ἑλληνοκύπριοι με ἰσχυρὴ προσωπικότητα που εἶχαν ἄμεση πρόσβαση οἱ πιο πολλοὶ στον εφοιτιστικὸ κόσμο του Σίτυ του Λονδίνου, κάτι παρόμοιο δηλαδὴ που επικρατοῦσε και στον σχετικὰ γειτονικὸ Ναὸ του Αποστόλου Ἀνδρέα στο Kentish Town, ἀλλὰ και σ' ἐκεῖνο του Αγίου Νικολάου στο Δυτικὸ Λονδίνο, σε ἀντιδιαστολὴ προς τους ἄλλους δυο μεγάλους Ναοὺς του Λονδίνου, της Αγίας Σοφίας (Ἑλλαδίτες) και των Αγίων Πάντων (Ἑλληνοκύπριοι).

Για τον πρῶτο ἐκεῖνο Ναὸ διασώζονται ευτυχῶς στα Ἀρχεῖα της Ιερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σχετικὴ ἀλληλογραφία, και μερικὰ ἀξιόλογα κείμενα, κατὰ πάσα πιθανότητα γραφέντα ἀπὸ τον Αρχιμανδρίτη Νικηφόρο, ἀπὸ τα οἱποῖα και ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ δύο:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Αγαπητοί,

Προσκαλεσθε εις τον Μέγαν Ἑσπερινὸν ἐπὶ τῷ ἀνοίγματι του Νέου Ιεροῦ Ναοῦ της Μητροπόλεως του Αγίου Ἰωάννου του Βαπτιστοῦ BARNSBURY, του γνωστοῦ ως ST. CLEMENT'S CHURCH.

Ο Ναὸς παρεχωρήθη εις την Ιερὰν Μητρόπολιν Θυατείρων και Μ.Βρετανίας διὰ την λατρείαν της Ὁρθόδοξου Ἑλληνικῆς Θρησκείας.

Ο Ἑσπερινὸς θα λάβῃ χώραν το Σάββατον 11ην Ἰουνίου εις τὰς 7 μ.μ. Θα λάβουν μέρος ὅλοι οὖν ἱερεῖς του Λονδίνου με ἐπικεφαλὴς τον Μητροπολίτην ἡμῶν κ.κ. Αθηνάγοραν.

Τὴν Κυριακὴν 12ην Ἰουνίου θα τελεσθῇ ἡ πρώτη Θεία Λειτουργία ὑπὸ του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου 10 - 12 το πρωί.

Προσκαλεσθε ποσωπικῶς ως και πάντες ομοῦ οὖν Χριστιανοὶ εις τον Νέον Ναὸν της Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας της Ἀγγλίας διὰ να ευχαριστήσωμεν τον Χριστὸν και να τιμήσωμεν τον Ἅγιον Ἰωάννην τον Βαπτιστῆν.

Διὰ το Διοικητικὸν Συμβούλιον

ο Ιερατικὸς Προιστάμενος   ο Πρόεδρος
Νικηφόρος Κυκκώτης   Κυριάκος Μούσκας
Ιερομόναχος

Κυκλοφορεῖ, ἐπίσης, και ἕνα τυπωμένο τετρασέλιδο φυλλάδιο, με τὴ φωτογραφία του Ναοῦ στην πρώτη σελίδα, ἄνωθεν της οἱοῦς ἀναγράφεται ο τίτλος: ἸΔΡΥΣΙΣ ΝΕΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ὉΡΘΟΔΟΞΟΥ ΝΑΟΥ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, ἀπὸ κάτω δε ἡ ονομασία του Ναοῦ και ἡ διεύθυνσίς του, και τον χάρτη της περιοχῆς ὅπου βρισκόταν ο Ναὸς, στην τέταρτη σελίδα, ἐνὼ στις δυο μεσαῖες σελίδες διαβάσουμε τα ἀκόλουθα:

Συμφώνως προς την ἀνακοίνωσιν της Μητροπόλεως Θυατείρων και Μ.Βρετανίας περιήλθεν εις την δικαιοδοσίαν αὐτῆς κατόπιν ἐγκρίσεως της Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ο μεγαλοπρεπὴς Ναὸς του Αγίου Κλήμεντος, BARNSBURY, LONDON N.7., ο οἱοῦς θα εἶναι γνωστὸς διὰ την Ὁμεγένειάν μας με το ὄνομα του Αγίου Ἰωάννου του Βαπτιστοῦ.

Τον Ιερόν τούτον νέον Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὸν Ναὸν ἐνεπιστεύθη ἐν Συνεδρία και δι' ἐγγράφων ο Σεβ. Μητροπολίτης ἡμῶν κ.κ. Αθηνάγορας εις τον Ιερατικὸν Προϊστάμενον του Ναοῦ Πανοσιώτατον Νικηφόρον Κυκκώτην και το Διοικητικὸν Συμβούλιον ὑπὸ την προεδρίαν του κ.Κυριάκου Μούσκα.

Ο νέος Ναὸς ἦναι ἐν τὴν 12ην Ἰουνίου διὰ της τελέσεως του Ἀγιασμοῦ και της Θείας λειτουργίας την οἱοῦσαν ἐτέλεσεν ο Σεβ. Μητροπολίτης ἡμῶν κ.κ. Αθηνάγορας μετὰ του Ιερατικοῦ Προϊσταμένου του Ναοῦ Πατρός Νικηφόρου και ἄλλων Ιερέων της Μητροπόλεως.

Απὸ της ἡμέρας ἐκεῖνης οὖν πολυτιμηθεῖς Χριστιανοὶ μας που κατοικοῦν εις τὴν Περιοχὴν του Ναοῦ Ἐκκλησιάζονται και παρακολουθοῦν με συγκίνησιν την Ὁρθόδοξον λειτουργίαν και το ωραῖον κήρυγμα του Ιερέως μας.

Απὸ Κυριακῆς εις Κυριακὴν τὸ Ἐκκλησίασμα αὐξάνει, πράγμα που ἀποδεικνύει πόσον δικαία ἦτο ἡ ἀπόφασις της Μητροπόλεως διὰ το ἀνοίγμα του νέου Ναοῦ μας. Το γεγονός τούτο γεμίζει τὴν ψυχὴν μας με χαράν, διότι ο Ναὸς μας μέσα εις την ιερὰν

ατμόσφαιραν της Εκκλησίας μας, μέσα εις την αρμονικήν ψαλμωδίαν της Θείας λατρείας, με το ζωντανόν και συγχρονισμένον κήρυγμα ανανεώνει την πίστιν του εις την Ορθοδοξίαν, ανασυνδέεται με το Σεπτόν Κέντρον της Εκκλησίας μας το Οικουμενικόν μας Πατριαρχείον και περιφρουρείται μέσα εις τα πλαίσια των παραδόσεων του Γένους μας.

Το Σχολείον του νέου Ναού μας θα προσελκύση πολλά παιδιάκα οικογενειών αι οποίοι κατοικούν γύρω εις την Περιοχήν του Ναού διά να μάθουν την γλώσσαν των Πατέρων εις την οποίαν εγράφη το Ευαγγέλιον και η λειτουργία της Ορθοδόξου λατρείας. Συμφώνως προς τα σχέδια του Διοικητικού Συμβουλίου, το Σχολείον θα στεγασθῇ εις την ωραίαν αίθυσαν η οποία είναι παραπλεύρως του Ναού μας.

Διά ταῦτα πάντα εἰμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ ὁμογενεῖς χαίρουσι καὶ υπερηφανεύονται. Διότι ἀπεκτήσαμεν ἀκόμη ἕνα Ναόν. Διότι ἐσθίσαμεν μίαν ἀκόμη Ἀγίαν Τράπεζαν διά τὴν Θεῖαν λειτουργίαν τῆς Ορθοδοξίας καὶ τὴν κοινωνίαν μας μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἐπροσθέσαμεν ἀκόμη μίαν Σχολικὴν ἐδραν πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Διότι ἀπεκτήσαμεν ἀκόμη ἕνα νέον Ἄμβωνα διά τὴν ἐρμηνείαν τῆς Ορθοδόξου διδασκαλίας καὶ τὴν διάδοσιν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Διότι ἡ Εκκλησία μας καὶ ἡ φυλὴ μας προσδεύει ἐις τὴν χώραν αὐτὴν ὅπου ἐγκατεστάθημεν.

Ὁ Ἱερεὺς καὶ τὸ Συμβούλιον τοῦ Ναοῦ μας εὐχαριστοῦν θερμῶς ὅλους ὅσους ἐργάζονται καὶ Εκκλησιάζονται ἐις τὸν Ναόν μας. Εὐχαριστοῦν ὅλους ὅσους προσέφερον διάφορα ἀντικείμενα διά τὴν Θεῖαν λατρείαν. Εὐχαριστοῦν ὅλους ἐκείνους ποὺ ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ προσφέρουν χρήματα διά τὴν συντήρησιν τοῦ νέου Ναοῦ μας.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ὡς εἶπεν ὁ Μητροπολίτης μας ἐις τὸ ἐναρκτήριο κήρυγμα ὅταν ἤνοιξε τὸν ναόν μας, εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῶν Ἀγίων, διότι συνδέει τὴν Καινὴν με τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Εἶναι ὁ Πρόδρομος καὶ Βαπτιστὴς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς εἶπεν διά τὸν Πρόδρομον ὅτι δὲν ἐγέννησε μόνον μεγαλύτερον υἱόν ἀπ' αὐτόν διότι εἶναι ὁ πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστόν πρῶτος διδάσκαλος τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς αγιότητος τῆς ζωῆς.

Εὐχόμεθα ἵνα οἱ Ὀμογενεῖς με τὴν βοήθειαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου υγιαίνουν καὶ προοδεύουν καὶ ἐκκλησιάζονται πρὸς ὄφελος τῆς ζωῆς τῶν τῆς σήμερον καὶ τῆς αὔριον.

Παρακαλοῦμεν βοηθήσατε τὸν Ναόν μας κατὰ τὴν δυνάμιν σας καὶ κατὰ τὸν τρόπον ποὺ κρίνετε καλλίτερον.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ διατελούμεν με πολλὴν ἀγάπην καὶ ἀδελφικούς χαίρεισμούς.

Τὸ Διοικητικόν Συμβούλιον τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

ΙΕΡΑΤ. ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ: ΝΙΚΗΦ. ΚΥΚΚΩΤΗΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΟΥΣΚΑΣ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΝΙΚ. Ι. ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑΣ, ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ: Τ. ΜΙΚΕΛΛΙΔΗΣ, ΤΑΜΙΑΣ: Χ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ: ΑΝΤΩΝΗΣ Σ. ΛΑΙΜΟΣ, Θ. ΠΙΠΤΑΣ, Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ Λ. ΛΑΙΜΟΣ

Τὸ Φυλλάδιο αὐτὸ δυστυχῶς δὲν φέρει ἡμερομηνία, ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ἀρχαιότερο τῆς πιο κάτω δημοσιευμένης ἐπιστολῆς-καταγγελίας ποὺ υπογράφουν σὲ βάρος τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Νικηφόρου Κυκκῶτη οἱ πέντε ἀπὸ τοὺς πιο πάνω οκτὼ Ἐπιτρόπους τοῦ Ναοῦ (δὲν υπέγραψαν, γιὰ ἀγνωστους σ' ἐμὰς λόγους, οἱ Ἀντώνης Σ. Λαίμος, Χρῆστος Λ. Λαίμος καὶ Θεοδόσης

Πίπτας) στὶς 4 Αὐγούστου 1967, πράγμα ποὺ οδήγησε τελικὰ στὴν ἀπομάκρυνσὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη καὶ τὴν πρόσλημὴ τοῦ στὸ Ναὸ τῶν Ἀγίων Πάντων Λονδίνου, ὅπου καὶ ἐπέπρωτο νὰ διακοπήσῃ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα χρόνια τῆς ζωῆς του.

ΜΕΤΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΥΚΚΩΤΗ ΣΤΟ ΝΑΟ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

Ἡ ἀνακήρυξη τῆς Κύπρου σὲ Ἀνεξάρτητο Κράτος μετὰ τῆς Συνθήκης Ζυρίχης - Λονδίνου τὸ 1960 καὶ ἡ ἀνάληψη τῆς Προεδρίας ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Μακάριο Γ' (ἀρχικὰ ἐπὶ προσωρινῆς, ἀλλὰ στὴ συνέχεια ἐπὶ μόνιμης βάσης) ἦταν πολὺ φυσικὸ νὰ δημιουργήσῃ σὲ μερικοὺς κύκλους κάποια ἀντίδραση γιὰ τὴν συγκέντρωση τόσο τῶν θρησκευτικῶν ὅσο καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξουσιῶν τῆς Μεγαλονήσου στὰ χεῖρα τοῦ Μακαρίου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ υπήρχε ἡ, ἀπὸ Νομοκανονικῆς ἀπόψεως, ἐντελὴς ἐσφαλμένη ἰδέα ὅτι, ἐπειδὴ ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας κατάγονταν ἀπὸ τὴν Κύπρου, τότε "φυσιολογικὰ" θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνήκουν ἐκκλησιαστικὰ στὴν Εκκλησία τῆς Κύπρου καὶ κατὰ συνέπεια νὰ ἀναγνωρίζουν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου καὶ ὄχι τὸν ἐκάστοτε Μητροπολίτη Θυατείρων ὡς τὸν πνευματικὸ τοὺς ἡγέτη. Ἡ δὲ ἐπιδίωξη αὐτὴ ἀρχισε νὰ καλλιεργεῖται καὶ νὰ προωθείται στὴν Ὁμογένεια τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας καὶ ἰδιαίτερα στὸ Λονδίνο μετὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς χουντικῆς δικτατορίας στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἀρχικὰ κρύφια καὶ στὴ συνέχεια φανερὴ ἀντίδραση τοῦ Μακαρίου στὴν νέα αὐτὴ πολιτικὴ κατάσταση ποὺ ἐγκυμονοῦσε ἀπειρα δεινὰ καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ Μεγαλονήσο. Ὁ δὲ Ἀθηνάγορας, καίτοι ἀπὸ προσωπικὴ γνώμη ποὺ ἀπεκόμισα τότε ὁ ἴδιος, δὲν πιστεύω ὅτι συμπαθοῦσε τὴν Χούντα, ἐν τούτοις βρέθηκε στὸ στόχαστρο τοῦ ἡ Κυβέρνησης Μακαρίου καὶ, βέβαια, τῶν ἐκπροσώπων τοῦ στὸ Λονδίνο. Συνεπῶς μερικοὶ παροικιακοὶ παράγοντες ἀπαιτοῦσαν εἴτε τὴν πλήρη ἀνεξαρτητοποίησίν τοὺς ἀπὸ τὴ Μητρόπολη Θυατείρων (πράγμα, βέβαια, ποὺ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μακάριος καταδίκαιζε, ἀφοῦ μιὰ τέτοια πράξη βρισκόταν σὲ πλήρη ἀντίθεση με τοὺς Κανόνες τῆς Ορθοδόξου Εκκλησίας, σύμφωνα με τοὺς ὁποίους ὅλοι οἱ Ορθόδοξοι Χριστιανοὶ ποὺ ζοῦν σὲ χώρες τῆς Διασποράς, χώρες δηλαδὴ ποὺ δὲν ἀνήκουν στὶς ἐκκλησιαστικὰς Ἐπαρχίες τῶν ἄλλων Ορθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Αυτοκεφάλων Εκκλησιῶν, ὑπάρχονταί, ὅπως γιὰ παράδειγμα, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων, πνευματικὰ καὶ διοικητικὰ στὸ Οικουμενικὸ Πατριαρχεῖο ποὺ ἔχει σαν ἐδρα τὸν τὴν Κωνσταντινούπολη), εἴτε τουλάχιστον νὰ μνημονεύεται, στὴ διάρκεια τῆς Θεῆς Λειτουργίας, τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου ἀπὸ τοὺς Ἱερεῖς τῆς Μητροπόλεως Θυατείρων, ἐνῶ στὴν πράξιν τῆς Εκκλησίας μόνον ὁ Προκαθημένος ἄλλου Πατριαρχείου ἢ Αυτοκέφαλῆς Εκκλησίας μνημονεύεται τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν καὶ τῶν Προκαθημένων τῶν Αυτοκεφάλων Εκκλησιῶν, ἔστω καὶ ἀν' αὐτοὶ δὲν εἶναι παρόντες, ἐνῶ ὁ Ἱερέας πράττει τοῦτο μόνον ἀν' ἕνα "ξένος" Ἀρχιερέας εἶναι παρὼν καὶ προϊστάται τῆς Θεῆς Λειτουργίας ἢ συμμετέχει σ' αὐτὴ μαζὶ με τὸν τοπικὸ Ἀρχιερέα, ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ τοπικοῦ Ἀρχιερέα. Καὶ τοῦτο, βέβαια, γίνεται καὶ στὶς ἄλλες Αυτοκέφαλες Εκκλησίες καὶ στὰ Πατριαρχεῖα. Ἡ δὲ Μητρόπολις ἢ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων δὲν εἶναι Αυτοκέφαλη, ὅπως δὲν εἶναι ἐπίσης οὔτε οἱ Ἑλληνικὲς Ορθόδοξες Ἀρχιεπισκοπὲς Ἀμερικής καὶ Αυστραλίας, οἱ Ἑλληνικὲς Ορθόδοξες Μητροπόλεις στὴ Βόρεια καὶ Νότια Ἀμερική, στὴν Κεντρικὴ καὶ Δυτικὴ Εὐρώπῃ, στὴ Νέα Ζηλλανδία καὶ στὸ Χογκ Γκογκ,

αλλά υπάγονται όλες τους, πνευματικά και διοικητικά, στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, το οποίο και εκλέγει ή παύει, κατ' απόλυτη δικαιοδοσία, τους εκάστοτε Αρχιερείς στις Επαρχίες αυτές του Οικουμενικού Θρόνου.

Αναφέραμε τα πιο πάνω προκειμένου να ρίξουμε φως στην επιστολή που ακολουθεί και η οποία είναι χαρακτηριστική αφ' ενός του κλίματος τουλάχιστον άγνοιας που επικρατούσε μεταξύ πολλών εκ των παροικιακών παραγόντων της Βρετανίας στα θέματα Ορθοδόξου Κανονικού Δικαίου που διέπει την όλη διάρθρωση των σχέσεων μεταξύ των Ορθοδόξων Πατριαρχείων και Αυτοκεφάλων Εκκλησιών. Αφ' ετέρου όμως της πολύ δύσκολης θέσης, στην οποία έφεραν τον Μητροπολίτη Αθηναγόρα Κοκκινάκη, ο οποίος, στα πρώτα του βήματα ως Προκαθήμενος της Μητροπόλεως Θυατείρων, είχε βρεθεί αντιμέτωπος μιας λυσσάλεας εχθρικής στάσης από μέρους των ιθυνόντων στην Αγία Σοφία, οι οποίοι ήθελαν σαν νέο τους Μητροπολίτη, μετά το θάνατο του Αρχιεπισκόπου Θυατείρων Αθηναγόρα Καββάδα, τον επί μακράν σεφάν ετών Προϊστάμενο του Καθεδρικού του Ναού και Τιτουλάριο Μητροπολίτη Χριστουπόλεως Ιάκωβο Βίρβο.

Κατά συνέπεια, ο Αθηναγόρας Κοκκινάκης ήταν υποχρεωμένος να επιζητήσει την ένθερμη υποστήριξη των νεοσύστατων, τουλάχιστον, Κοινοτήτων της Επαρχίας του, στις οποίες μάλιστα φρόντιζε να διορίζονται Εκκλησιαστικά Συμβούλια της απόλυτης εμπιστοσύνης του, πράγμα, βέβαια, που στη συνέχεια επέτρωτο να προκαλέσει τις παρεξηγήσεις πολλών Ελληνοκυπρίων, οι οποίοι ήταν μαθημένοι στα χωριά τους στην Κύπρο να εκλέγουν τα Εκκλησιαστικά τους Συμβούλια. Είχε, επίσης, άμεση ανάγκη οικονομικής υποστήριξης από την Εκκλησία και την Κυβέρνηση της Κύπρου, αλλά και της Ελλάδας. Άλλωστε, όσο αφορά τους δημοκρατικούς θεσμούς στη διοίκηση των τοπικών Εκκλησιαστικών Κοινοτήτων, όχι μόνο ένα από τα πρώτα μελήματα του ήταν η σύγκληση Κληρικολαϊκών Συνεδρίων και η ψήφιση και εισαγωγή Καταστατικών που προέβλεπαν τέτοιες δημοκρατικές διαδικασίες, αλλά στη Βρετανία στους υπάρχοντες ήδη Ναούς (Αγίας Σοφίας Λονδίνου, Παναγίας Manchester, Αγίου Νικολάου Liverpool, Αγίου Νικολάου Cardiff, και Αγίων Πάντων Λονδίνου), τα Εκκλησιαστικά Συμβούλια εκλέγονταν βάσει καθορισμένων Καταστατικών. Συνεπώς οι μεν δημοκρατικές παραδόσεις του Ελληνικού Ορθόδοξου Θεσμού των Κοινοτήτων διατηρούνταν αλώβητες, όμως λόγω των επικρατούσων καταστάσεων στην ξενιτιά (αδιαφορία της συντριπτικής πλειοψηφίας των ομογενών να ψηφίσουν ή να υποβάλουν οι ίδιοι υποψηφιότητα, οι πολιτικοκομματικές, οι τοπικιστικές και οι γενικότερες ιδεολογικές διαφορές), προκαλούσαν πολλές φορές δυσεπίλυτα προβλήματα και για τις ίδιες τις Κοινότητες, αλλά και για τον Μητροπολίτη Θυατείρων, όπως βλέπουμε σε συνεχείς γραπτές διαμαρτυρίες και παράπονα όλων των μέχρι σήμερα Προκαθημένων της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων, οι οποίοι θα ήθελαν μεν τα Εκκλησιαστικά Συμβούλια να εκλέγονται, αλλά η εκλογή αυτή να είναι καθολική και να γίνεται από τα ενεργά, με ετήσια οικονομική συνδρομή και ανάμιξη, και ει δυνατόν μόνο από όλα τα θρησκευόμενα κι εκκλησιαζόμενα μέλη της τοπικής Κοινότητας (όπως γινόταν άλλοτε στις πρώτες Ελληνικές Ορθόδοξες Κοινότητες του Ηνωμένου Βασιλείου).

Οι Επίτροποι, που ο Μητροπολίτης Αθηναγόρας Κοκκινάκης διόρισε για τον Ναό του Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή, δεν υπήρξαν όλοι τους δικιά του αποκλειστικά επιλογή· αυτός διόρισε αρχικά τον Κύπριο εφοπλιστή Κυριάκο Μούσκα, από τον οποίο και ζήτησε να του συστήσει τα υπόλοιπα μέλη. Σήμερα συνήθως τους Επιτρόπους μιας μη εκλεγμένης από τα εγγεγραμμένα Μέλη της τοπικής Κοινότητας Εκκλησιαστικής Επιτροπής τους εισηγείται ο Ιερέας, ενώ στην περίπτωση που μας απασχολεί, δεν υπήρχε ακόμη Ιερέας, ο δε Κυριάκος Μούσκας έχαιρε άκρας εκτιμήσεως τόσο στους Κυπριακούς, όσο και στους Ελλαδικούς επιχειρηματικούς κύκλους. Οι άνθρωποι, μάλιστα, τους οποίους εισηγήθηκε, ανήκαν όλοι τους σε κάποια ανώτερη, οικονομικά τουλάχιστον, τάξη σε σύγκριση με τη συντριπτική πλειοψηφία του εκκλησιασματος του Ναού. Ταυτόχρονα, όμως, και ακριβώς λόγω της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης, βρίσκονταν σε άμεση σχέση με την Κυπριακή Αρμοστεία του Λονδίνου, ο δε Τάκης Μικελλίδης, για παράδειγμα, ως Διευθυντής της Τράπεζας Κύπρου του Λονδίνου, είχε οπωσδήποτε στενότερες σχέσεις με την πολιτική ηγεσία της Κύπρου και τους εκπροσώπους της στο Λονδίνο. Όταν, συνεπώς, αναφύηκε, ως μη όφειλε, το θέμα να μνημονεύεται το όνομα του Μακαρίου από τον Ιερέα της Κοινότητας, ο τελευταίος είχε προφανώς ζητήσει τη γνώμη της Προϊσταμένης του Αρχής, δηλαδή του Μητροπολίτη του, ο οποίος δεν μπορούσε παρά να του δώσει τις ορθές οδηγίες περί του πρακτέου. Και ο Νικηφόρος Κυκκώτης έπραξε ακριβώς σύμφωνα με τους Κανόνες της Ορθόδοξης Εκκλησίας αρνηθείς κατηγορηματικά να ικανοποιήσει τις αντικανονικές αυτές απαιτήσεις των Επιτρόπων. Οι οποίοι και αποστέλλουν την πιο κάτω ενυπόγραφη επιστολή προς τον Μητροπολίτη Αθηναγόρα:

Εν Λονδίνο τη 4η Αυγούστου, 1967

*Σεβασμιώτατον
Μητροπολίτην Θυατείρων, κ.κ. Αθηναγόραν,*

Σεβασμιώτατε,

Λαμβάνομεν το θάρρος να φέρωμεν εις γνώσιν της Υμετέρας Σεβασμιότητος το ατυχές γεγονός ον (sic) έλαβε χώραν κατά την διάρκειαν συνεδριάσεως της Επιτροπείας του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού την 7^{ην} μ.μ. της 3^{ης} τρέχοντος.

Μεταξύ των υπό συζήτησιν θεμάτων επενελήθη η παράκλησις των μελών της Επιτροπείας προς τον προϊστάμενον του Ναού Πατέρα Νικηφόρον όπως εξακολουθή να μνημονεύη κατά την Θεϊαν Λειτουργίαν το όνομα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Μακαρίου μετά από το της Υμετέρας Σεβασμιότητος.

Το τοιούτον εξηρέθησε τον Πατέρα Νικηφόρον, η καθ' όλα δε στάσις και συμπεριφορά του προς τον Πρόεδρον της Κοινότητος ως και τα λοιπά παρευρισκόμενα μέλη, υπήρξεν απρεπής και τα μάλα επιθετική και ανάρμοστος. Ως εκ τούτου έχομεν όλοι σχηματίσει την ακράδαντον πεποίθησιν τώσον εκ του ως άνω αναφερθέντος γεγονότος όσον και προηγουμένων τοιούτων όπι, η περαιτέρω συνεργασία μετά του Πατρός Νικηφόρου είναι αδύνατος, μετά μεγάλης μας δε λύπης αναγκαζόμεθα να παρακαλέσωμεν την Υμετέραν Σεβασμιότητα όπως αποδεχθή την παραίτησίν μας και ευαρεστούμενος μάς υποδείξη τους μέλλοντας αντικαταστάτας μας.

Εν αναμονή απαντήσεώς σας

Διατελούμεν μετά σεβασμού
(ιδιόχειρες υπογραφές): Κυριάκος Μούσας, Νικόλαος Ιω.
Χατζηπατέρας, Τ.Γ.Μικελλίδης, Γ.Γεωργιάδης α.α.).

Σημειωτέον, επίσης, εδώ ότι ένας από τους πιο πάνω κατηγορούς του Νικηφόρου, ο Χαράλαμπος Κυριακίδης (ο οποίος διαδέχθηκε στην Προεδρία τον Κυριάκο Μούσκα και για τα επόμενα τριάντα σχεδόν χρόνια διετέλεσε Πρόεδρος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής τόσο του παλαιού όσο και του νέου Ναού του Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή) απηύθυνε την ίδια ακριβώς μέρα την πιο κάτω ιδιόχειρή του επιστολή (διατηρούμε, όπως πάντα, την ορθογραφία και την στίξη του πρωτοτύπου κειμένου):

X.Κυριακίδης
MANDEVILL RD, LONDON N.14

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θυατείρων
και Μεγάλης Βρετανίας,
Ενταύθα.

Σεβασμιώτατε,

Μετά μεγάλης μου λύπης απευθύνη εις την υμετέραν σεβασμιώτητα την επιστολήν ταύτην επί τω σκοπῷ ὅπως σας πληροφορήσω ότι απεφάσισα, κατόπιν πολλῆς σκέψεως, ὅπως υποβάλω την παραίτησίν μου ὡς ταμεῖου τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ.

Οἱ λόγοι οἱ ὁποῖοι με αναγκάζουν νὰ απευθύνω αὐτὴν τὴν επιστολήν, εἶναι βασικῶς τὸ ὅτι ἀντελήφθην, ὅτι ἡ συνεργασία ἱερέως μετὰ τῶν συμβούλων καθὼς καὶ ἡ περιέργως συμπεριφορὰ τοῦτου ἐπὶ πολλῶν θεμάτων κατέστησαν τὴν παραμονὴν ἐν τῷ συμβουλίῳ ἐξαιρετικῶς προβληματικὴν.

Δέξασθε, παρακαλῶ τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας μου διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην μετὰ τῆς ὁποίας με περιβάλλατε μέχρι τούδε, επικαλούμενος πρὸς τοῦτοις τὰς εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιώτητος.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
X. Κυριακίδης (υπογραφή)

Οἱ επιστολὲς αὐτὲς αποτελοῦσαν, βέβαια, ἔμμεσο ἐκβιασμό τῶν πλουσίων αὐτῶν Ἐπιτρόπων γιὰ νὰ ἀναγκασθεῖ ὁ Ἀθηναγόρας εἴτε νὰ ἐπιμῆσει, εἴτε νὰ παύσει εἴτε, το ὀλιγότερο, νὰ μεταθέσει τὸν Νικηφόρο σὲ ἄλλο Ναό. Πάγια δὲ πολιτικὴ τοῦ Μητροπολίτη Ἀθηναγόρα Κοκκινάκη ἦτανε τότε νὰ παίρνει τὸ μέρος τῶν Ἐπιτρόπων σὲ τέτοιου εἶδους διενέξεις, ἀφοῦ γινώριζε ὅτι χωρὶς αὐτοὺς καὶ τὴν ἀφιλοκερδῆ ἀλλὰ καὶ γενναϊοδωρῆ τους συνεργασία θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἐπιτύχει τὰ ὅσα πέτυχε στο πρῶτο καὶ, ὅπως τονίσαμε, τόσο δύσκολο στάδιο τῆς Ἀρχιερατείας του στὴ Μητρόπολιν Θυατείρων. Ὅταν, ὁμως, ἀνταλβανόταν ὅτι πίσω ἀπὸ τὶς ὅποιες κινήσεις ἢ ἀποφάσεις τῶν Ἐπιτρόπων κρύβονταν ἄλλοι ἐξωεκκλησιαστικοὶ παράγοντες ἢ ἰδιοτελεῖς ἐπιδιώξεις πού θὰ μείωναν τὸ κύρος τῆς Μητροπόλεως καὶ θὰ προκαλοῦσαν μεγαλύτερη ζημίᾳ παρά ὄφελος, τότε δὲν δίσταζε νὰ ἀντιδράσει σθεναρὰ καὶ μονοσήμαντα ὑπὲρ τοῦ δικώμενου καὶ ἀδικουμένου κληρικοῦ του, ὅπως συνέβη, γιὰ παράδειγμα, λίγα χρόνια ἀργότερα στὴν περίπτωσιν τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Πάντων Λονδίνου, οἱ ὁποῖοι "ἐπάυσαν" τὸν τότε Προϊστάμενο τοῦ Ναοῦ

Ἀρχιμανδρίτη (καὶ σημερινὸ Ἀρχιεπίσκοπο Θυατείρων καὶ Μ.Βρετανίας) Γρηγόριο Θεοχάρους με ἐντελῶς γελοῖα καὶ ἀνυπόστατα ἐπιχειρήματα. Στὴν περίπτωσιν, ὁμως, τῆς ἐντελῶς νεοσύστατης τότε Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννη τοῦ Βαπτιστή, ἡ ἰδρυσιμ, ἡ οικονομικὴ στήριξις καὶ, κατὰ πάσαν, τότε, πιθανότητα, ἡ ἐπιβίωσις τῆς ἐξαρτιόταν σὲ μέγιστο βαθμὸ ἀπὸ τὴν γενναϊοδωρία τόσο τῶν Ἐπιτρόπων ὅσο καὶ τῶν ζάμπλουτων φίλων καὶ γνωστών τους στὸν ἐφοπλιστικὸ καὶ ἐπιχειρηματικὸ κόσμον τοῦ Λονδίνου, ὅπως ἐπίσης καὶ τὸ γεγονός ὅτι ὁ πατὴρ Νικηφόρος Κυκκῶτης θεωροῦνταν ὄχι μόνιμος, ἀλλὰ προσωρινὸς παρεπιδήμιος στο Λονδίνο, οδήγησαν τὸν Ἀθηναγόρα στὴν , κατὰ τὴ γνώμη του, λιγότερο πικρὴ καὶ κἄπως ἀνώδυνη λύσιν, τὴ μετάθεσιν δηλαδὴ τοῦ ἱερέα σὲ ἄλλο Ναό, καὶ μάλιστα ἐκεῖνον τῶν Ἁγίων Πάντων πού αποτελοῦσε ἀκόμη τὸν "Καθεδρικὸ Ναο" τῶν Ἑλληνοκυπρίων τοῦ Λονδίνου. Τὸν πληροφορεῖ, λοιπόν, περὶ τῆς μεταθέσεώς του ὡς ἀκολουθῶς:

Τῇ 28ῃ Σεπτεμβρίου 1967

Εὐλαβέστατον Ἱερομόναχον
Νικηφόρον Κυκῶτην
Ενταύθα

Ἀγαπητέ,

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν συνεννόησιν μετὰ τοῦ Ἀξιοτίμου κ. Πολυκάρπου Σαλάτα Προέδρου τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος τῶν Ἁγίων Πάντων Λονδίνου καὶ τοῦ ἱερατικοῦ Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος τῶν Ἀγ. Πάντων Ἀρχιμ. Γρηγορίου Θεοχάρους οἵτινες διηρμήνευσαν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος τῶν Ἁγίων Πάντων περὶ διορισμοῦ τῆς υμετέρας Ὀσιολογιότητος εἰς τὴν ὡς ἄνω Κοινότητα, ἀπευθύνομεν τὴν παρουσίαν ἵνα γνωρίσωμεν πρὸς ὑμᾶς τὰ ἐξῆς:

1) Ἀπὸ τῆς 1ῆς Ὀκτωβρίου 1967 θὰ ἀναλάβητε τὰ καθήκοντα τοῦ Γραμματέως καὶ Ἐφημερίου τῆς Κοινότητος τῶν Ἁγίων Πάντων καὶ θὰ συνεργάζεσθε ἐν ἀπολύτῳ συμπνοίᾳ μετὰ τοῦ ἱερατικοῦ Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος, τοῦ Πατρός Παντελεήμονος Στεφανή, τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος διὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τοῦ Γραφείου καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἐπὶ τῇ βάσει προγράμματος ὅπερ θέλει καταρτίσει ὁ Ἀρχιμ. Γρηγόριος Θεοχάρους.

2) Τὴν Κυριακὴν 1ῃν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου παραγγέλλομεν ὅπως ἀποχαιρετίσετε τὸ ποίμνιον τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ εὐχαριστήσετε τὸν Πρόεδρον, τὸ Συμβούλιον καὶ τοὺς Πιστοὺς διὰ τὴν συνεργασίαν τὴν ὁποίαν προσέφερον πρὸς ὑμᾶς ἐν τῇ διοργανώσει τῆς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ καὶ ἐν ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων ὑμῶν. Διάδοχος ὑμῶν ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Κοινότητος ταύτης διαρίσθῃ ὁ Ἱερομόναχος Ἡρακλείδης Ἀριστοτέλους, ὁ ὁποῖος θὰ τελήσῃ τὴν πρώτῃν αὐτοῦ λειτουργίαν τὴν 8ην Ὀκτωβρίου.

Ταῦτα πρὸς ὑμᾶς ἀνακοινοῦμενοι, διατελούμεν
Μετ' εὐχῶν θερμῶν καὶ ἀγάπης

ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων
Ἀθηναγόρας

Ὁ Νικηφόρος Κυκκῶτης, ὁμως, ὁ ὁποῖος θὰ εἶχε ὀπωσδήποτε ἀντιληφθεῖ ὅτι πίσω ἀπὸ τὴν ἑαφνικὴ αὐτὴ μετάθεσιν τοῦ κρυβόταν δάκτυλος τῶν Ἐπιτρόπων, ἀπαντᾷ ἀμέσως καὶ ἀπεριφράστως, με

δύο ιδιόχειρες επιστολές γραμμένες σε πρόχειρο χαρτί σημειωματαρίου, ως εξής στην επιστολή του Αθηναγόρα:

92 TUFNELL PARK RD, LONDON N.7
29 Σεπτεμβρίου 1967

Σεβασμιώτατε,

Ο τρόπος της μεταθέσεως μου και ο νέος διορισμός με ήγαγον εις την απόφασιν να μη αποδεχθώ την κατά την γνώμην μου άδικον απόφασιν της Μητροπόλεως.

Διά τον λόγον τούτον προτιμώ να μη αναλάβω υπηρεσίαν και να ασχοληθώ με τας Σπουδάς μου.

Μετά σεβασμού, Ν.Κυκκώτης

Ακολουθεί δεύτερη επιστολή του προς τον Αθηναγόρα, από την ίδια διεύθυνση και με ημερομ. 7 Νοεμβρίου 1967, στην οποία του γράφει:

Σεβασμιώτατε,

Εάν με διακρίνη επιμέλεια ή αμέλεια, ευσέβεια ή ασέβεια θα πρέπει ασφαλώς να το γνωρίζετε. Εγώ νομίζω, ότι χωρίς αξιοπρέπειαν είναι αδύνατον ένας κληρικός να εργασθή απροσκόπτως.

Ευχαριστώ διά την αγάπην και το ενδιαφέρον σας για μένα. Αλλά επειδή είχα και εγώ αφ' ενός εσχάτως εκ Κύπρου επιστολάς, αλλά και διά να σας απαλλάξω αφ' ετέρου από τας εκ του Ηγουμένου και των Πατέρων της Μονής Κύκκου ενοχλήσεις, όπως και προηγουμένως σας είχα γράψει δεν αναλαμβάνω υπηρεσίαν διά να ασχοληθώ με τας σπουδάς μου και προετοιμασθώ διά την επιστροφήν μου.

Μετά σεβασμού
Ν.Κυκκώτης

Η απότομη και οπωσδήποτε άδικη εκείνη απόφαση του Αθηναγόρα (έστω και αν είχε υπαγορευθεί από μια ενσυνείδητη προσπάθεια του Μητροπολίτη αφ' ενός να μη δυσανεστήσει την Εκκλησιαστική Επιτροπή, από την οποία, άλλωστε, όπως είπαμε, εξαρτιόταν σε πολύ μεγάλο βαθμό η επιτυχία της νεοσύστατης αυτής Κοινότητας, αφ' ετέρου δε γιατί πίσω από τη μετακίνηση του Νικηφόρου, όπως απέδειξαν τα πράγματα, βρισκόταν ο τότε Κύπριος Ύπατος Αρμοστής στο Λονδίνο, Κώστας Ασιώτης, και συνεπώς ο ίδιος ο Αρχιεπίσκοπος και Πρόεδρος της Κύπρου Μακάριος, δεν συνέφερε οποιαδήποτε ρήξη της Αρχιεπισκοπής Κύπρου με τη Μητρόπολη Θυατείρων), δυστυχώς δεν επέτρωτο να σταματήσει στη μετάθεση του νεαρού Ιερομονάχου Νικηφόρου Κυκκώτη από το Ναό του Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή στο Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου. Άλλωστε ο Νικηφόρος Κυκκώτης φαίνεται από το πιο κάτω έγγραφο ότι έκανε πάρα πολύ καλά τη δουλειά που του είχε ανατεθεί στο Ναό του Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή, γι' αυτό κι εθίγη τόσο πολύ στο φιλότιμό του κι αντέδρασε όπως αντέδρασε στην απόφαση της Προϊσταμένης του Αρχής, του Μητροπολίτη Αθηναγόρα.

Ένας, λοιπόν, από τους Ενορίτες της Κοινότητας Αγίου Ιωάννη Βαπτιστή, ο Αδάμος Γ. Τσιελετή, με διεύθυνση 111 HOLLOWAY RD, LONDON N.7, αποστέλλει, από μέρους μιας μεγάλης ομάδας Ενοριτών (με τις υπογραφές και τις διευθύνσεις τους) την πιο κάτω ασφαλισμένη επιστολή:

Σεβασμιώτατε,

Εμείς οι κάτωθι υποφαινόμενοι κάτοικοι της ενορείας του HOLLOWAY του Λονδίνου, και ενορεύει του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού διά της παρούσης επιστολής μας ικετεύομεν της υμετέρας Σεβασμιώτητας όπως διενεργήσει ενεργαίως διά τα εξής ζητήματα ίνα αποφευχθή έντασις μεταξύ της ενορείας μας και της εκκλησίας.

(1) Η μετάθεσις του σεβασμίου ιερέως Νικηφόρου Κυκκώτου διαγραφή και ο σεβάσμιος ιερέας μείνη μόνιμος εις την ενορίαν μας.

(2) Να εγγραφούν μέλη της εκκλησίας και γίνουν εκλογαί επιτροπείας υπό μελών και κατοίκων της ενορείας μας.

Διατελούμεν με σεβασμόν".

(Ακολουθούν 412 υπογραφές και μάλιστα σε διάφορα είδη φτηνού χαρτιού και οπωσδήποτε διαφορετικού γραφικού χαρακτήρα, ως επί το πλείστον δε εντελώς ανορθόγραφες).

Τελικά ο Αρχιμανδρίτης Νικηφόρος Κυκκώτης, για τον οποίο ο Μητροπολίτης Αθηναγόρας έτρεφε απεριόριστη εκτίμηση (όπως φαίνεται και από τις σχετικές επιστολές του προς το Αρχιεπίσκοπο Μακάριο), και ύστερα από την άμεση μεσολάβηση του τότε Αρχιμανδρίτη και νυν Αρχιεπισκόπου Θυατείρων Γρηγορίου Θεοχάρους φεύγει οριστικά από τον Άγιο Ιωάννη Βαπτιστή και προσλαμβάνεται στον Ναό των Αγίων Πάντων την 1η Ιουλίου 1968. Η ιστορία, πάντως, αυτή είναι χαρακτηριστική του κλίματος που επικρατούσε τότε στην Ελληνοκυπριακή Παροικία της Μ.Βρετανίας.

Μετά τις πιο πάνω επιστολές γύρω από την εντελώς απρόοπτη και οπωσδήποτε πρόωγη μετάθεση του Νικηφόρου Κυκκώτη από τον Άγιο Ιωάννη στους Αγίους Πάντες Λονδίνου, τα Αρχεία που έχουμε υπόψη μας σιωπούν για δυο περίπου μήνες. Ακολουθούν, όμως, οι πιο κάτω λίαν αποκαλυπτικές επιστολές, οι οποίες, πιστεύουμε, μιλούν από μόνες τους:

Τη 5η Ιανουαρίου 1968

"Προς την Α. Μακαριότητα
τον Αρχιεπίσκοπον Κύπρου κ.κ.Μακάριον
Εις Λευκωσίαν

Μακαριώτατε και Αγαπητέ εν Χριστώ Αδελφέ,

Επί ταις Εορταίς και τω Νέω Έτει ηυχήθημεν προς την Υμετέραν Μακαριότητα τα προσήκοντα, και πάλιν διά της παρούσης επαναλαμβάνομεν ευχόμενοι Υμίν υγιάν και πάσαν άνωθεν ενίσχυσιν επί το έργον Υμών, όπερ ως πάς τις αντιλαμβάνεται, περιεκυκλώθη υπό πολλών αντιξώων επιπτώσεων. Είθε ο Κύριος να κατευθύνη τας αναζητήσεις Υμών και καταρτίξη τους πόνους επ' αγαθώ του Ελληνικού Κυπριακού Λαού.

Επί τη ευκαιρία ταύτη γνωρίζομεν προς Υμάς ότι, συμφώνως προς την δοθείσαν προθεσμίαν, ο Ιερομόναχος Νικηφόρος Κυκκώτης δεν ανήκει πλέον εις την σειράν των Κληρικών της καθ' ημάς Ιεράς Μητροπόλεως των εν διακονία όντων. Και τούτο διότι, ως είχε καθορισθή αρχικώς, παρήλθεν η διετία και επομένως έληξε και η εν τη Μητροπόλει ταύτη διακονία αυτού.

Αντίγραφον της επιστολής ταύτης αποστέλλεται εις τον γεραρόν Ηγούμενον Κύκκου, Πανοσιολ. κ. Χρυσόστομον, διότι ως επληροφορήθην είπεν εις τον κ. Λ. Παναγιώδη, "τα έχω με τον Θυατείρων". Φαντάζομαι ότι το γράμμα μου θα γίνη αιτία ίνα άρη όσα κατ' εμού, ώστε όταν θα έλθω εις την Κύπρον, θα τύχω αφέσεως και της φιλοξενίας αυτού.

Ταύτα προς την Υμετέραν Μακαριότητα ανακοινούμενοι, διατελούμεν μετά πολλής εν Χριστώ αγάπης.

Υμέτερος εν Χριστώ αδελφός και όλως πρόθυμος
(υπογραφή)

Αθηνάγρας
Μητροπολίτης Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας

Υ.Γ. Εσωκλείτως ευρίσκετε ημερολόγιον της Μητροπόλεως του έτους 1968, ως επίσης και Μετάλλιον της Πατριαρχικής επισκέψεως εις Αγγλίαν".

Τη 5η Ιανουαρίου 1968

Πανοσιολογιώτατον Ηγούμενον Κύκκου, κ. Χρυσόστομον
Εις Λευκωσίαν

Αγαπητέ,

Εσωκλείομεν αντίγραφον επιστολής προς τη Α. Μακαριότητα τον Αρχιεπίσκοπον Κύπρου κ.κ. Μακάριον εν τη οποία, ως θα είδετε, η καθ' ημάς Ιερά Μητρόπολις θεωρεί λήξασαν την διακονίαν εν Αγγλία του Ιερομονάχου Νικηφόρου Κυκκώτη, διότι παρήλθεν η δοθείσα από μέρους του Αρχιεπισκόπου χρονική προθεσμία.

Επί τη ευκαιρία ταύτη εκφράζομεν συγχαρητήρια διά την θαυμασίαν Ιερατικήν και κοινωνικήν δράσιν του Αρχιμ. Χρυσοστόμου (σημ.: πρόκειται για τον μετέπειτα Αριεπίσκοπο Χρυσόστομο), του παρ' υμών αποσταλέντος εις Αγγλίαν διά σπουδάς. Ήδη ούτος επιστρέφει εις την Μονήν της μετανοίας αυτού, αφήσας θαυμασίας εντυπώσεις εις το εδώ Πλήρωμα και τας Εκκλησιαστικές Αρχάς, διά το ανεπιλήττον ήθος και την Χριστιανικήν καλωσύνην.

Εσωκλείομεν το ημερολόγιον της Μητροπόλεως, ως επίσης και Μετάλλιον της Πατριαρχικής επισκέψεως εις Αγγλίαν.

Ταύτα προς υμάς ανακοινούμενοι και ευχόμενοι ίνα διέλθητε το Νέον Έτος εν υγεία και δράσει πνευματική, διατελούμεν

Μετά πολλής εν Χριστώ αγάπης
ο Μητροπολίτης
(υπογραφή)

Αθηνάγρας Μητροπολίτης Θυατείρων και Μ.Βρετανίας

Οχτώ μήνες αργότερα, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, πληροφορηθείς προφανώς ότι ο Νικηφόρος Κυκκώτης, παρ' όλες τις διαβεβαιώσεις του Αθηνάγαρα, υπηρέτουσε ακόμη ως Κληρικός της Αρχιεπισκοπής Θυατείρων, απέστειλε την πιο κάτω επιστολή προς τον Αθηνάγαρο:

"Τω Σεβασμιωτάτω Αρχιεπισκόπω Θυατείρων και Μεγάλης

Βρετανίας, αγαπητώ αδελφώ, κυρίω Αθηνάγορα, ασπασμόν άγιον εν Χριστώ Ιησού.

Αναφερόμεθα εις την από 5ης παρελθόντος μηνός Ιανουαρίου επιστολήν της Υμετέρας λίαν ημίν αγαπητής Σεβασμιότητας, πληροφορούσης ημάς και τον Ηγούμενον της Ιεράς Μονής Κύκκου κ.Χρυσόστομον, ότι ο υπ' Αυτήν υπηρετών Ιερομόναχος Νικηφόρος Κυκκώτης, ληξάσης της κανονικής αυτού αδείας, δεν θεωρείται πλέον ως ανήκων εις τον εφημεριακόν κλήρον της κατ' Αυτήν Ιεράς Αρχιεπισκοπής.

Παρήλθεν έκτοτε αρκετόν χρονικόν διάστημα και ο ειρήμενος Ιερομόναχος δεν επανήλθεν εις την Μονήν Κύκκου, της οποίας τυγχάνει αδελφός, πιθανώς δε η Υμέτερα Σεβασμιότης να επανεδιώρισε τούτον εις εφημεριακήν θέσιν.

Επειδή, τόσοι ημείς, όσον και ο Ηγούμενος Κύκκου, δεν κρίνομεν δεδικαιολογημένην την περαιτέρω παράτασιν της εν Λονδίνω παραμονής του Ιερομονάχου Νικηφόρου, πληροφορούμεν την Υμετέραν Σεβασμιότητα διά της παρούσης, ότι αίρομεν απ' αυτού την άδειαν του ιερουργείν, παρακαλούμεν δ' Αυτήν, όπως τερματίσθην οι ανδηγήντες εκκλησιαστικήν αυτού διακονίαν παρά τη Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και συμβουλευσίη τούτον, όπως επιστρέψη αμέσως εις την Μονήν της μετανοίας αυτού.

Απονέμοντες δε τη Υμέτερα Σεβασμιότητι και αύθις εγκάρδιον τον εν Χριστώ αδελφικόν ασπασμόν, ευχόμεθ' Αυτή ολοψύχως όσα εφετά και σωτηριώδη.

Μετά πολλής εν Κυρίω αγάπης
(υπογραφή)

ο Κύπρου Μακάριος
Εν τη Ι. Αρχιεπισκοπή Κύπρου
τη 18η Αυγούστου 1968

Ένα σχεδόν μήνα αργότερα, ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνάγρας απαντά ως εξής στην ως άνω αυστηρή επιστολή του Μακαρίου:

Εν Λονδίνω τη 13η Σεπτεμβρίου 1968.

Προς την Αυτού Μακαριότητα
τον Αρχιεπίσκοπον Κύπρου
κ.κ. Μακάριον,
Εις Λευκωσίαν.

Μακαριώτατε εν Χριστώ αδελφέ,
Ελήφθη η από 18ης Αυγούστου Υμετέρα επιστολή η αναφερομένη εις τον Ιερομόναχον Νικηφόρον Κυκκώτην.

Ως γνωστόν, ανεκοινώσαμεν προς Υμάς από του παρελθόντος Ιανουαρίου, ότι ούτος δεν αποτελεί μέλος του Ιερού Κλήρου της καθ' ημάς Αρχιεπισκοπής. Επειδή όμως δεν ελήφθη απάντησις παρ' υμών, μήτε από μέρους του Ηγουμένου της Ιεράς Μονής Κύκκου κ.Χρυσοστόμου, ηνέχθην σιωπηλώς την εξυπηρέτησιν ήν ούτος εκλήθη να προσφέρει εις την πολυπληθή Κοινότητα των Αγίων Πάντων.

Νυν δ' όποτε έχω την Υμετέραν απάντησιν, γράφω προς τε τον ειρήμενον Ιερομόναχον Νικηφόρον Κυκκώτην, απαγορεύων αυτώ πάσαν Ιεροπραξίαν και προς την Κοινότητα των Αγίων Πάντων, ίνα λάβη υπ' όψιν τόσοι την Υμετέραν Κανονικήν απαίτησιν, όσον και την εφαρμογήν αυτής από μέρους της καθ' ημάς Αρχιεπισκοπής.

Δεν παραλείψω να αναφέρω εν τη επιστολή ταύτη ότι ο εν λόγω κληρικός απέδειξεν εαυτόν άξιον του Ιερού Άμβωνος

εκπρόσωπον και ότι επιδεικνύει ανεπιλήπτον διαγωγήν παρά πάντων μεμαρτυρημένην.

Η Αρχιεπισκοπή ημών έχει ανάγκην τοιούτων κληρικών, διότι το Παίρωμα πολύ, οι δε εργάται ουδέ ολίγοι.

Ταῦτα προς την Υμετέραν Μακαριότητα ανακοινούμενος, διατελῶ, Υμέτερος ἐν Χριστῷ ἀδελφός και ὁλως πρόθυμος.

(Σημείωση: Στο αντίγραφο που ἔχω υπόψη μου δεν ὑπάρχει οὔτε υπογραφή οὔτε και το ὄνομα του Αρχιεπισκόπου Αθηνῶν).

Με την ἴδια ἐπίσης ἡμερομηνία, δηλαδή 13 Σεπτεμβρίου 1968, ἐστάλησαν ἐπίσης ἐπιστολές ἀπὸ τον Αθηνῶνα προς τον "Πανοσιολογιώτατον Ἱερομόναχον κ. Νικηφόρον Κυκκώτην" και προς τον "Εὐλαβέστατον Ἱερατικὸν Προϊστάμενον, Ἐντιμότατον Πρόεδρον και Συμβούλιον της Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἁγίων Πάντων Λονδίνου", την δε 14ην Σεπτεμβρίου 1968 ἀπέστειλε ἀντίγραφα των δυο αὐτῶν ἐπιστολῶν προς τον "Ἐξοχώτατον Ἀρμοστήν της Κύπρου κ. Κ. Ασιώτην".

Η ἐπιστολή προς τον Νικηφόρο ἔχει ως ἐξῆς:

"Ἀγαπητέ,

Ἐγκλείστως τη παρούσῃ εὐρίσκετε ἀντίγραφον ἐπιστολῆς του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Μακαρίου, ἀναφερομένης εἰς το θέμα της υμετέρας ἐπιστροφῆς εἰς την Μονήν της μετανοίας ὑμῶν ἐν Κύπρῳ.

Καλούμεν ὅθεν ὑμᾶς ὅπως σεβασθῆτε τους Ἱερούς Κανόνας και τους ὅρκους οὓς ἐδώκατε τῷ Ἡγουμένῳ και τη Ἀδελφότητι της Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, και λάβητε την ἀγούσαν εἰς Κύπρον.

Κανονικῶς εἴμεθα υποχρεωμένοι ἵνα ανακοινώσωμεν προς ὑμᾶς, ὅτι ἀπὸ της 1ης Ὀκτωβρίου ε.έ. δεν δικαιούσθε να ἱεροπράττειτε ἐντὸς των ὁρίων της καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων και Μ. Βρετανίας.

Εάν συνενωσθῆτε μετὰ του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου και του Ἡγουμενοσυμβουλίου της υμετέρας Μονῆς, λίαν ευχαρίστως ἡ Αρχιεπισκοπή θα ἐντάξῃ ὑμᾶς εἰς τον Ἱερόν αὐτῆς Κλήρον, διότι γνωρίζει ἐκ τε της εἰς το κήρυγμα ἐπιδόσεως και ἐκ του ἀνεπιλήπτου ὑμῶν ἡθους, ὅτι τυγχάνετε Κληρικός ἀξίος της κλήσεως ὑμῶν και ὄντως ἱερός και της Ἱερωσύνης εκπρόσωπος.

Ταῦτα προς ὑμᾶς ανακοινούμενοι, διατελούμεν μετ' ευχῶν θερμῶν, πατρικῶς προτροπόμενοι ἵνα πειθαρχήσῃτε τη καλούσῃ ὑμᾶς Ἐκκλησιαστικῇ και Μοναστικῇ Ἀρχῇ ἐν Κύπρῳ.

Η προς την Κοινότητα των Ἁγίων Πάντων ἐπιστολή ἔχει ως ἐξῆς:

"Ἀγαπητοί,

Εὐωκλείστως εὐρίσκετε ἀντίγραφον ἐπιστολῆς του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Μακαρίου διὰ της ὁποίας καλεῖται να ἐπιστρέψῃ εἰς την Μονήν αὐτοῦ ο Πανοσιολογιώτατος Ἱερομόναχος Νικηφόρος Κυκκώτης, διακονῶν προσωρινῶς ἐν τη Υμετέρα Κοινότητι των Ἁγίων Πάντων.

Η καθ' ἡμᾶς Ἱερὰ Αρχιεπισκοπή ἐκτιμᾷ μεγάλως τα προσόντα και το ἡθος του πατρός Νικηφόρου, πλην ὅμως, σεβομένη τους Ἱερούς Κανόνες και ἀκούουσα την φωνήν την ἐπιτακτικὴν της Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Κύπρου και της Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, δεν εἶναι δυνατόν να ἐπιτρέψῃ του λοιποῦ εἰς τον ἐν λόγῳ κληρικόν

πατέρα Νικηφόρον ἵνα συνεχίσῃ την διακονίαν αὐτοῦ ἐν τη υμετέρᾳ Κοινότητι και ἐντὸς των ὁρίων της υμετέρας Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων και Μ. Βρετανίας.

Διὰ τοῦτο ἀπὸ της 1ης Ὀκτωβρίου τρέχοντος ἔτους δεν δικαιούται οὗτος να συνειροουργήσῃ μετὰ των ἱερέων της Αρχιεπισκοπῆς ἐντὸς και ἐκτὸς των Ἱερῶν αὐτῆς Ναῶν.

Ταῦτα προς ὑμᾶς ανακοινούμενοι, προς γνώσιν και συμμόρφωσιν, διατελούμεν

Μετ' ευχῶν θερμῶν και ἀγάπης".

Εξ ἄλλου, στην ἐπιστολή του προς τον Ὑπατο Ἀρμοστή της Κύπρου στο Λονδίνο Κώστα Ασιώτη, ο Αθηνῶνας γράφει τα ἐξῆς:

"Ἐξοχώτατε,

Ἐγκλείστως τη παρούσῃ εὐρίσκετε ἀντίγραφα ἐπιστολῶν προς την Κοινότητα των Ἁγίων Πάντων Λονδίνου και τον Ἱερομόναχον Νικηφόρον Κυκκώτην, δεδομένου ὅτι οὗτος ἐκλήθη ὑπὸ του Αρχιεπισκόπου Κύπρου ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς την Ἱερὰν Μονήν της μετανοίας αὐτοῦ. Ἐπιπροσθέτως ἀναφέρω ὅτι ἡ Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μ.Βρετανίας ἔχει ἀνάγκην Κληρικῶν οἷος ο Πατὴρ Νικηφόρος. Πάντως ὅμως δεν εἶναι δυνατόν παρά να ἐφαρμοσθοῦν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, οἱ διέποντες την ἀνά τον κόσμον Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Ταῦτα προς ὑμᾶς ανακοινούμενος, διατελῶ
Μετ' ευχῶν θερμῶν και ἀγάπης".

Υπῆρξε, ὄντως, καταφανὴς ἡ πικρία του Αρχιεπισκόπου Αθηνῶνα γιὰ την τροπὴ που εἶχαν πάρει τα πράγματα ὅσο ἀφορᾷ τον Νικηφόρο Κυκκώτη και τις τεταμένες σχέσεις του με τη Μονὴ Κύκκου και κατ' ἐπέκτασιν με την Αρχιεπισκοπὴ Κύπρου. Και ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ κακόβουλες συκοφαντίες σε βάρος του Νικηφόρου ἀπὸ μερικῶς γνωστούς Ἑλληνοκυπρίους του Λονδίνου, δεν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία, ἀφοῦ κάποιος παρόμοιος ἐγίνε και με ἄλλους Ὁμογενεῖς, τους οἰοῦσι οἱ τύποι αὐτοὶ διέβαλλαν κατὰ καιροῦς στον Μακάριο ὅτι δῆθεν τον κατηγοροῦσαν ἢ ὅτι ἔκαναν ἀντιμακαριακὴ προπαγάνδα στην Ἀγγλία. Πάντως τελικὰ ο Νικηφόρος δεν γύρισε στην Κύπρον, οὔτε και τον ξαναἐνόλησαν, ἀντίθετα, μάλιστα, ἔχαιρε ἄκρας ἐκτίμησιν ἀπὸ τη νέα τάξιν πραγμάτων στη Μονή, ἡ ὁποία και ἀντιπροσωπεύθηκε στην κηδεῖα του στον κατάμεστο ἀπὸ κόσμον Καθεδρικό Ναὸ των Ἁγίων Πάντων. Φαίνεται, πάντως, ὅτι ο Αθηνῶνας και ο Μακάριος συμφώνησαν σε ἰδιαίτερές τους συναντήσεις που εἶχαν οἱ δυο τους στο Λονδίνο ὅτι δεν συνέφερε ν' ἀποξενώσουν, με συνεχὴ διωγμὸ, ἐντελῶς τον Νικηφόρο και να τον ἐξαναγκάσουν στο τέλος να ἀποβάλλει το ράσο, ὅπως εἶχε κάμει την ἴδια σχεδὸν ἐποχὴ και κάποιος ἄλλος πρῶν μοναχός της Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου και πτυχιούχος Θεολόγος, ο οἰοῦσι ἐγίνε ἐγκατέλειψε την Ἱερωσύνην και ζεῖ ἀπὸ τότε ως λαϊκός κι ἐγγαμὸς στο Λονδίνο. Ἔτσι, ο Νικηφόρος Κυκκώτης παρέμεινε μόνιμα πια ως Ἀρχιμανδρίτης στην Ἀγγλία με τις σωτηρὲς εὐλογίες του Μακαρίου και της Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, ἀλλὰ και προς μεγάλη χαρὰ και ἀνακούφιση του Αρχιεπισκόπου Αθηνῶνα. Διακρίθηκε δε ο Νικηφόρος ως ἕνας ἀπὸ τους πιο ικανούς, ἐργατικούς, δημιουργικούς, ἀφωσμένους, ἐνάρτετους κι ἐνθιμους Κληρικούς που γνώρισε ποτὲ ἡ Ὁμογένεια Ἡνωμένου Βασιλείου.

ENCYCLICAL OF HIS EMINENCE ARCHBISHOP GREGORIOS ON THE 15TH OF AUGUST

Once again, my dearly beloved brothers and sisters in the Lord, we have arrived at the compunctious and glad-some period of the first fifteen days of August. The Church, our Mother, prepares us to celebrate, in all piety, the Dormition of the Mother of God. This Feast, as all Christian Feasts, is a time and opportunity for the spiritual replenishing of humanity, of Christian people who have entrusted their life and future to the love and philanthropy and mercy of God. The Dormition of the Mother of God is a most significant event. Every death and departure from this world is a celebration, an occasion for both joy and sorrow. We encounter that sorrow and perceive that reality in days such as those we experienced in London on Thursday, 7th July, the feast day of the Great Martyr, Saint Kyriaki, when acts of terrorism took place in various parts of Central London as large numbers of people made their way to work, with tragic results: the violent death of many innocent people, the spiritual grief of these who saw and experienced those events, and of those who lost friends and loved ones.

These events will continue to echo for a long time in the lives and thoughts of millions of people. Yet, at the same time, we experience daily the consolation of mutual solidarity, of collective empathy for this grief and tragedy. We have seen people in prayer, contemplating and turning to God for refuge, seeking comfort and solace, hoping to find a logical explanation for the sorrowful and horrid and terrible incidents that take place in our society and in our lives and throughout the world.

Prayer is the fitting and potent remedy for such extreme and deplorable instances in human life. The Apostle James, the Brother of the Lord, rightly and characteristically writes: "Is any one among you suffering? Let him pray. Is any cheerful? Let him sing praise". [James 5: 13] It is very appropriate that the Church, our Mother, during this period from the beginning of August until 15th of the month, chants those wonderful and inspired hymns – the Services of the Small and the Great Paraclesis – and calls the Faithful to common prayer and worship. The Church invites us to raise our voices and offer up our prayers to our Heavenly Father, in order that we may receive His grace and protection. In our prayerful journey to 15th August we have as a companion, praying with us, the Most Holy Mother of Christ, who is to be found at the head of the myriad of God's friends, and who prays "for the peace of the whole world" and for the "welfare of the holy Churches of God".

The Virgin Mary and the host of the saints offer up prayers and intercede "for those who travel by land, air or water, for the sick, the suffering, for those in captivity". In the heart and thoughts of the saints are all the creatures of God, whether they are on the earth, in the depths beneath the earth or wandering in the firmament of creation. This is the reason that the Psalmist, confident of the divine love, prays and sings: "Lord I call upon you, hear me. Hear me, O Lord"; and the author of the Paraclesis chants, "By many temptations I am held fast, and seeking salvation come for refuge in flight to you, O Mother of God's own Word and Virgin, from my dread dangers and troubles now rescue me". Elsewhere, the worshipping and praying Church reminds us that the Mother of God is for humans "a fervent intercessor and an unassailable fortress, a fountain of mercy and the refuge of the world", for she is the Mother of the God-man, Christ, Who is the joy and hope of the world, as the following prayer characteristically underlines: "The Father is my hope, the Son my refuge, the Holy Spirit my protection. Holy Trinity, glory to you".

This season is a time of joy, or rather, of joyful sorrow – our joy is mingled with our sorrow. Unfolded before us is the Virgin Mary's life, death and passage to Heaven where, before the throne of her Son, she ceaselessly prays and intercedes for the world, for all Creation. Therefore, let us also renew our hope in the Triune God. Let us increase our prayers and supplications and the sighs of our heart to the Merciful God Who loves mankind. Every day, in public and in private, at home and in Church, let us pray from the depths of our heart, and with all the strength of our soul let us ask for God's protection and mercy. Let us not forget that God hears us and accepts the tears of repentance, our obedience and humility, even though we live and move in a world filled with many troubles, with confusion, problems, pain, temptations and sorrows of all kinds, as the hymn-writer so expressively sings: "Storms of grief batter my poor soul and clouds of disasters obscure my heart, O Bride of God; but you who gave birth to the divine and pre-eternal light, kindle for me the joyful light".

Our prayer to God and our refuge in His Holy Mother surpasses all of these sorrows and conquers them and, by the grace of Christ our Saviour, sanctifies them and transforms them into the glory of His Holy Name and to the spiritual benefit of us all and of all the world. To Him belongs the glory, the Kingdom and boundless mercy to the ages. Amen.

Archbishop Gregorios of
Thyateira and Great Britain

NIKEPHOROS KYKKOTIS – Biographical Note

18th April 1930 - 22nd August 2005

The priest-in-charge of All Saints church, Camden Town, Archimandrite Nikephoros Kykkotis, died peacefully at 8.45pm on the twenty second of August 2005. He had been undergoing treatment for cancer.

He was born as Nicholas Sofroniou, in the village of Galata, in the Solea area, on the 18th of April 1930. He was the third of nine children to Agathi and Charalambos Sofroniou.

When he finished primary school at the age of 12, he went up to the Monastery of Kykkos as a novice, joining his paternal uncle, Panaretos who was a monk there.

At the monastery he continued his secondary school studies and eventually attended the Pancyprian Secondary school in Lefkosia, where he obtained top grades in Ancient Greek and Mathematics. Having graduated from the Pancyprian school he returned to the monastery. Due to his particular abilities, he was appointed as a tutor to the novices and as treasurer of the monastery.

In 1952 he was made a deacon by the Archbishop of Cyprus, Makarios, who gave him the name of Nikephoros. He served as a deacon at the monastery till 1955, at which point he enrolled at the University of Athens, funded by the monastery. For the first two years his studies were in the mathematics department, but then he transferred to the theological department, from which he received his degree.

During his stay in Athens he was a deacon for the church of Saint Irene, in the area of Aelous, where he said he learned a great deal about liturgical and pastoral matters from the priest-in-charge there, Father Basil Papachoupi, and improved his knowledge and practice of the musical side of the liturgy from Kapsaki and his choir.

During the period of Cyprus' struggle for independence, he, with other Cypriot and Greek students, organised appeals and demonstrations in Athens in support of the struggle.

When he completed his studies he decided to stay in Athens and the Church of Saint Irene where he had settled and had become well loved by the parish. Because he did not return to the monastery, his economic support was cut off by the Abbot of Kykko.

His brother Andreas, who supported him in the meanwhile, went to Athens and in 1963 they came to England, where Nikephoros stayed. He served as a deacon for the Archdiocese here in various churches for three years.

In 1966 he made a priest by the then Archbishop of Great Britain, Athenagoras, and was appointed

priest-in-charge at the newly established church of Saint John the Baptist on Caledonian Road. In 1968 he joined the parish of All Saints, where the priest in charge at the time was our current Archbishop Gregorios. He worked alongside another priest; Panteleimon Stephani.

After two years he became the priest-in-charge of All Saints Church, and he remained in that position till he passed away. For the last 15 years he was Chairman of the Ecclesiastical Court. He served All Saints for 37 years and in total has served the UK community for 42 years. He has brought joy to over 3000 couples through the weddings he has officiated at, and carried out over 2500 baptisms.

He has been honoured for his contribution and his service to the community by the Archbishop of Cyprus Chrysostomos, the Archbishop of Great Britain Gregorios and the Bishop of Kykkos Nikephoros.

He was a humble, funny, smiling man – a reflection of his pure kind-heartedness. He didn't like pretensions, formalities, honours. He wasn't interested in the worthless trappings of early glory, but the eternal glory of heaven. He was a strict observer of the values of the faith and the teachings of the gospels. He also maintained strict observance of the orthodox liturgy, performed with Byzantine grandeur.

His love for the people of the church was endless, he was a true spiritual father. His thoughts were for his own parish till his very last moments – some of this last words were, 'Tell everyone that I'm going, but that they should not suffer on my account after my death'.

He nurtured a particular love for the young. He wrote many letters to encourage the young to attend Greek schools to learn Greek language, history and tradition, so that they could develop a love for their country and culture, as he loved his homeland and its traditions.

He leaves 5 siblings, 3 (Anna, Kyriakos, Panayiotis) in Cyprus and 2 (Christakis and Panayia) in England, in addition to his already departed siblings Andreas, Maroulla and Sofronis. He leaves behind 20 nieces and nephews in all, 4 in England and 16 in Cyprus.

For everyone who lived with him and knew him for decades, he will be our spiritual father, our respected brother, the excellent teacher and the trusted friend.

Our consolation is that up to the heavens we have one of our own men, who will be asking for divine grace for us all, relatives and spiritual children. May his memory be eternal.

APPRECIATION OF THE LIFE OF COSTAKIS EFSTATHIOU HADJIYIANNIS

Eulogy delivered by His Eminence Archbishop Gregorios of Thyateira and Great Britain at the funeral held on Thursday, 25th August 2005 at the church of Ss. Demetrius & Nicetas in Plymouth

Dear Brothers and Sisters in Christ,

We are here today to celebrate the life of the late Costakis Efstathiou Hadjiyiannis, who has departed this life and has gone to that which is eternal and true.

He has left this world at an age when most men are beginning to see the fruits of their labours in this life. Sadly, he was not privileged to complete the biblical age of threescore years and ten [cf. Ps. 89(90):10] but departed this life at the early age of forty-six.

But in the short time that he lived among us, he lived life to its full. Although he had health problems from birth, he nevertheless survived in a way that can only be described as miraculous; and he was able to live a normal, active, creative and successful life. He was well-educated and lived happily with his wife Yvonne, sharing the fellowship of marriage with her for more than seventeen years. In addition, they were blessed with three lively children.

At the same time, he successfully ran the family business with his sister and brothers; and then, after the death of his father, he was unanimously elected chairman of the local Greek Orthodox Community. Everything he undertook, he did in a wise, exemplary way, living life wisely as an experienced human being. So we ought not to grieve at his untimely death, because (as I have said) he lived life to the full; and, given the circumstances, he achieved much during his short life.

And now, today, we are here to greet him for the last time. We are here to pray for the repose and rest of his body and soul. We are here to give thanks to the Triune God for his life, for his faith, and for his stamina; as well as for the love, affection and kindness that he showed towards his wife, his children and his beloved mother, his friends and relatives - all of whom are with us and who see our sorrow and grief at his loss.

The entire Greek Orthodox Community shares in the sorrow of his family at the untimely death and

departure of Costakis E. Hadjiyiannis. We pray for his soul. We pray, too, for his wife and young children as they come to terms with the death of the pillar and head of their family. But God never forgets widows and orphans, they have a special place in the heart and mind of God, Who always cares for them and remembers their needs [cf. Ps. 145(146):9] and Who comforts us and consoles us all when we have to shoulder such a burden.

As Christians, we should always have in mind that which St. Paul wrote to the Christians of Thessalonica almost two thousands years ago (words which we have heard quoted in the reading from the Epistle at this funeral service), how he did not want his brethren to be "uninformed about those who have fallen asleep, so that (they) may not grieve as others do who have no hope", for Christians believe that "Jesus died and rose again", and that "even so, through Jesus, God will bring with Him those who have fallen asleep" [1 Thess. 4:13-14]. Since we believe in a Living God, we believe that all those who have departed this life will rise again at the Second Coming of the Lord. Our Lord Jesus Christ rose from the dead and was victorious over death so that all those who have lived and died in His Name will rise again and somehow, somewhere, in accordance with the mysterious plans of God, we will all meet again and live for ever.

Costakis Hadjiyiannis was born into a Christian family and was baptised and nurtured in accordance with the Orthodox Tradition. He tried hard to lead a Christian and decent life, regularly receiving Holy Communion. When he died, he was ready and prepared to meet his Creator, trusting in His love and great mercy towards humanity.

So, let us give thanks to the Triune God for the life and the achievements of Costakis Efstathiou Hadjiyiannis and let us greet him for one last time with love, respect and honour, at the same time praying for the repose of his soul and body.

May Almighty God - Father, Son and Holy Spirit - accept him and heal the wounds and pains of his body, and forgive him all those sins both voluntary and involuntary that he may have committed as a human being.

May his memory be eternal.
Amen.

ΙΟΥΛΙΟΣ

1. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Ιερών Ναό Αγίων Κοσμά και Δαμιανού, Gospel Oak B.D. Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε γεύμα.
2. Προέστη της Θείας Λειτουργίας στο Κοιμητήριο New Southgate, όπου επίσης τέλεσε Επιμνημόσυνη Δέηση για τους εκεί ταφέντες Ορθοδόξους Χριστιανούς. Αργότερα προήδρευσε Συνεδρίας της Εκκλησιαστικής Επιτροπής της Κοινότητας Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε γεύμα.
3. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίων Ελευθερίου, Ανθίας και Λουκά του Ευαγγελιστή, Leyton Ανατολικού Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε γεύμα. Αργότερα ευλόγησε τους γάμους του Ιωάννη Χρήστου και της Βαλεντίνας Valianti στον Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green.
4. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αρχιμ. Γεώργιος Καρβούνης και οι Ανδρέας και Χρήστος Χρήστου. Προήδρευσε συνεδρίας των Βοηθών του Επισκόπων, με τους οποίους και παρεκάθησε σε γεύμα στην Αρχιεπισκοπή. Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίας των Κληδεμόνων του Ναού Αγίων Κοσμά και Δαμιανού, Gospel Oak Λονδίνου.
5. Τον επισκέφθηκαν οι κυρίες Ελένη Akhvediani και Χριστιάνα Κουρή. Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίας των Κληδεμόνων της Αρχιεπισκοπής.
6. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Επίσκοπος Ανδιδών Χριστοφόρος, η Tanya Givbic, ο Αρχιμ. Νικόδημος Αναγνωστόπουλος, ο Σπύρος Παπαχαράλαμπος και ο π. Ανδρέας Χατζησαββής. Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίας της Γραμματείας του Ε.Φ.Ε.Π.Ε.
8. Τον επισκέφθηκε ο Ιερομόναχος Νεκτάριος Σπύρου.
9. Τον επισκέφθηκαν ο Ανδρέας και η Νίκη Ποταμίτη. Αργότερα τέλεσε Αγιασμό στο Γηροκομείο Anastasia Lodge. Το απόγευμα ευλόγησε τους γάμους του Jason Mc Callum και της Ειρήνης Ζαγκούρα στον Καθεδρικό Ναό Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ Hendon, και του Γεωργίου Παναγή και Μαρίας Προδρόμου στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.
10. Το πρωί παρέστη στην Τελετή Ευχαριστιών στο Αββαείο του Westminster με την ευκαιρία της δόξης επιτελείου από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Το απόγευμα τον επισκέφθηκε στην Αρχιεπισκοπή ο Δρ. Γεώργιος Ρουσάκης.
11. Τον επισκέφθηκε ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου Πεύκιος Γεωργιάδης, με τον οποίο και παρεκάθησε σε γεύμα στην Αρχιεπισκοπή. Το βράδυ παρεκάθησε σε Δείπνο στην Ελληνική Πρεσβεία προς τιμήν της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας Μαρίας Γιαννάκου.
12. Το πρωί παρεκάθησε σε πρόγευμα στο Westminster Hall με την ευκαιρία της National Prayer Day. Αργότερα τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Νεκταρία Μανσόλα, ο Αναστάσιος Στασόπουλος, και ο Επίσκοπος Αμορίου Ιωάννης (με τον οποίο παρεκάθησε σε γεύμα). Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Σχολείου Αγίου Κυπριανού.
14. Μετέβη στο Weymouth του Dorset.
15. Τέλεσε τον Αγιασμό για την τελετή έναρξης του Φεστιβάλ Διόνυσος 2005 για τα Ελληνικά Κρασιά και τον Πολιτισμό στο Weymouth, και στη συνέχεια επέστρεψε στο Λονδίνο.
16. Ευλόγησε τους γάμους του Άρη-Φωκίωνος Μιχαηλίδη και της Βικτωρίας Mohagerin στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου, παρέστη δε στη συνέχεια στην γαμήλια δεξίωση σε κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
17. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό της Παναγίας και Αγίας Μαρίας στην πόλη Stoke-on-Trent, όπου και παρεκάθησε σε γεύμα.
18. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Δρ. Σωτήριος Μουσελίμας, οι Emil και Γεωργία Habib, και ο Γρηγόρης Παρίσης.
19. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Μάρω Τορνάρη μετά της θυγατρός της Κατερίνας, ο Διάκονος Σταύρος Σολωμού μετά της συζύγου του Χριστίνας, και ο Φίλιππος Εμπειρικός. Στο μεταξύ παρέστη σε συνάντηση του Three Faiths' Forum, στο Ismaili Centre, South Kensington, όπου μίλησε ο Αρχηγός της Αστυνομίας Sir Ian Blair.
20. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Αργότερα τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Θεόδωρος Καλατζής, η Julia Holowko, και μέλη της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Καθεδρικού Ναού Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon.
21. Παρέστη στην παρουσίαση του βιβλίου "New Architecture: Zaha Holod", στην οικία των εκδοτών Ανδρέα και Αλεξάνδρας Παπαδόκη.
22. Προέστη της κηδείας της Λαίδης Σταματίας Duncan, στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου, παρεκάθησε δε το βράδυ σε δείπνο προς τιμήν της εκλιπούσης. Στο μεταξύ τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Κύριλλος Leret-Aldir μετά της πρεσβυτέρας του, Carole, ο Στέλιος Στρούθος, και ο Κώστας Παπαδόπουλος.
24. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Παντελεήμονος, Harrow Λονδίνου, όπου και απένειμε το οφφίκιο του Αρχιμανδρίτη στον Ιερομόναχο Νεκτάριο Σπύρου. Στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα.
25. Τον επισκέφθηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Κύπρου Τάσος Παπαδόπουλος μετά της συνοδείας του.
26. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία και Αγιασμό στην Κατασκήνωση Ορθοδόξων Νέων στο Ratlinghope (Shropshire), και στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα μετά των κατασκηνωτών. Επιστρέψας στο Λονδίνο παρέστη σε ομιλία του Προέδρου Παπαδόπουλου που οργάνωσε η Εθνική Ομοσπονδία Κυπρίων Αγγλία και στη συνέχεια σε Δείπνο προς τιμήν του ομιλητού.
27. Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Ζηνοβία Καπνα με τον αδελφό της, και οι Φώτης Παπαφώτης και Ανδρέας Θεοφίλου.
28. Τον επισκέφθηκε η Ζηνοβία Καπνα με την οποία παρεκάθησε σε γεύμα. Στη συνέχεια μετέβη στην πόλη Birmingham. Επισκέφθηκε τον Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου και Απ. Ανδρέα όπου συναντήθηκε με τον Ιερομόναχο Φιλόθεο Γρηγοριάτη και τους Σταθάκη και Ανδρέα Παπαχριστοφόρου. Αργότερα επισκέφθηκε στο σπίτι τους τον Γεώργιο και τη Μαρία Γιακουμή και στη συνέχεια παρέστη στη δεξίωση και στην τελετή Εορτασμού για τα εκατόχρονα του Baptist World Alliance Congress.
29. Ευλόγησε τους γάμους του Andrew Vickerman και τη Μαρίας Ευαγγέλη στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Το βράδυ προήδρευσε συνεδρίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνορθόδοξου Ομολογιακού Σχολείου "Άγιος Κυπριανός" με θέμα τον διορισμό Διευθυντή/Διευθύντριας.
30. Ευλόγησε τους γάμους του Χρυσόστομου Χρυσόστομου και της Μαρίας Δ. Παπαμιχαήλ στον Καθεδρικό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου.
31. Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στην Κοινότητα Προφήτη Ηλία, Reading, οπότε και χειροτόνησε σε διάκονο τον Martin Harding μετονομάζοντάς τον σε Ευδόκιμο. Στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα.

Αύγουστος

1Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Γεώργιος Soll, Nicholas και Nabil Gabriel, και ο Δρ. Σωτήριος Μουσελίμας. Τέλεσε Παράκληση και Αγιασμό αρχικά στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής και στη συνέχεια Παράκληση στον Καθεδρικό Ναό της Αγίας Σοφίας Λονδίνου.

2Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Ευστάθιος Καλλιτέρης και Κωνσταντίνος Μπεκιάρης, ο π. Ευγένιος Χριστοδούλου, ο Πέτρος Γεωργιάκης, και οι Χρήστος Κάκου Παπασπύρου και Ανδρέας Γεωργίου. Το Εσπέρας τέλεσε Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

3Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στο Eurojam, στο Hylands Park, Chelmsford. Αργότερα τον επισκέφθηκαν ο Στέλιος και η Αγγέλα Χριστοδούλου. Το Εσπέρας τέλεσε Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

4Προέστη της κηδείας της Ανδριανής Παπασπύρου στον Ιερό Ναό Μαρίας της Μαгдаληνής, Hastings.

5Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Εμμανουήλ Μελισσοιργάκης μετά της πρεσβυτέρας του Φανής, ο Νεκτάριος Χατζημιχαήλ, ο Χάρης Σοφοκλείδης (με τον οποίο παρεκάθησε σε γεύμα), και η Εκκλησιαστική Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίων Αντωνίου και Ιωάννου του Βαπτιστή, Holloway.

6Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Hendon, όπου και παρεκάθησε σε γεύμα.

7Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, Woolwich, όπου και παρεκάθησε σε γεύμα.

8Τέλεσε Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

9Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά οι Ανδρέας Χατζημάμας και Steve Higgins. Το εσπέρας τέλεσε Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

10Τον επισκέφθηκαν η Ελένη Akhvediani και η Tamari Nakhrisishili. Το εσπέρας τέλεσε Παράκληση στον Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

11Τον επισκέφθηκαν ο Ιερομόναχος Φιλόθεος Γρηγοριάτης και ο Ανδρέας Χριστοφόρου. Στη συνέχεια προήδρευσε συνεδρία των Κηδεμόνων του St. Elias' Monstery Trust, με τους οποίους και παρεκάθησε σε γεύμα. Το εσπέρας τέλεσε Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

12Τέλεσε Παράκληση στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

13Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά το ζεύγος Λαυρέντη και Ευγενίας Σπανού, και ο Νικόλαος Πούλιος.

14Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στην Κοινότητα Αγίας Αικατερίνης, Barnet, παρεκάθησε σε γεύμα στην οικία του Ιωάννη και Μαρίας Κουννή. Το εσπέρας τέλεσε Μέγαν Εσπερινό στον Καθεδρικό Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green, όπου και παρεκάθησε σε δείπνο.

15Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον εορτάζοντα Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου, Wood Green, οπότε και απένειμε το σφρόκιο του Οικονόμου στον Ιερέα του Ναού Παναγιώτη Dik, και στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα που παρέθεσε η Κοινότητα. Επιστρέψας στην Αρχιεπισκοπή, τον επισκέφθηκε ο Δανιήλ Σκούρας.

16Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Γεώργιος Χρησιτίδης μετά

της πρεσβυτέρας του, και ο Αντώνης Στεφόπουλος, με τον οποίο παρεκάθησε σε γεύμα.

18Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αρχιμ. Αναστάσιος Μπλουγούρας συνοδευόμενος από τον Δανιήλ Σκούρα (με τους οποίους παρεκάθησε σε γεύμα), και ο Σπύρος Κοροπούλης μετά της θυγατρός του Μαρίας. Το βράδυ παρεκάθησε σε δείπνο που παρέθεσε το ζεύγος Ανδρέα Εκκέσι.

19Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Ακόλουθος Άμυνας στην Ελληνική Πρεσβεία του Λονδίνου, Αντώνιος Παπαϊωάννου, συνοδευόμενος από τους Γεώργιο Δριτσάκο και Νίκο Χριστόπουλο, ο π. Βασίλειος Χριστοδούλου, η Μαρία Ιεριδου, και ο καθηγητής π. Robert Gribben, με τον οποίο παρεκάθησε σε δείπνο σε γειτονικό εστιατόριο.

20Μετέβη στη Γλασκώβη ως φιλοξενούμενος της οικογενείας Στάκη.

21Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον εκεί Καθεδρικό Ναό του Αγίου Λουκά και στη συνέχεια Τρισάγιο για τα θύματα της αεροπορικής τραγωδίας του αεροπλάνου της εταιρείας "Ηλιος".

23Επισκέφθηκε την Ποτοποιία Tullibardine στο Ochil Hills και Scope Palace. Στη συνέχεια τέλεσε Τρισάγιο στον τάφο του Αργυρού Στάκη στο Κοιμητήριο Dunblane.

24Επέστρεψε στο Λονδίνο και στη συνέχεια μετέβη στην πόλη Plymouth.

25Προέστη της κηδείας και του ενταφιασμού του Κωστάκη Χατζηγάννη στον Ιερό Ναό Αγίων Δημητρίου και Νικήτα, Plymouth. Αργότερα παρεκάθησε σε γεύμα σε ξενοδοχείο της πόλης και στη συνέχεια επέστρεψε στο Λονδίνο.

26Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Όλγα Πούλιου-Καλυβιώτου, οι Γεώργιος Χατζηφάνης και Χρήστος Πεδίου (με τους οποίους παρεκάθησε σε γεύμα), ο Αντώνης Στεφόπουλος, και το ζεύγος Λαυρέντη και Ευγενίας Σπανού.

28Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου του Μεγαλομάρτυρος, Kingston-upon-Thames, οπότε και χειροτόνησε σε Πρεσβύτερο τον Διάκονο Σταύρο Σολωμού, παρεκάθησε δε στη συνέχεια σε γεύμα. Το βράδυ επισκέφθηκε στο Νοσοκομείο Royal Free τον Θεοχάρη Χατζηκυριάκου.

29Τέλεσε τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου Βαπτιστού, Tunprike Lane Βορείου Λονδίνου, όπου και παρεκάθησε σε γεύμα. Στη συνέχεια επισκέφθηκε τον Διαμαντή Πατέρα στην οικία του. Αργότερα τον επισκέφθηκε η Αναστασία Στάκη, κόρη του αιμνήστου Sir Αργυρού Στάκη, για τον οποίο κι έγινε Τρισάγιο στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής.

30Τον επισκέφθηκαν διαδοχικά η Ελένη Διαμαντοπούλου (με την οποία παρεκάθησε σε γεύμα), και το ζεύγος Λαυρέντη και Ευγενίας Σπανού.

31Προέστη της κηδείας της Δήμητρας Ανδρέα Ιωάννου στον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου Βαπτιστού, Tunprike Lane, Βορείου Λονδίνου. Στη συνέχεια παρεκάθησε σε γεύμα στην Κοινότητα Αποστόλου Βαρνάβα, Wood Green. Το βράδυ επισκέφθηκε την οικία του Ανδρέα Ιωάννου, όπου και τέλεσε Τρισάγιο για την μεταστάσα Δήμητρα Α. Ιωάννου.

July

1. In the morning, His Eminence the Archbishop celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Cosmas & Damian in Gospel Oak, being entertained to lunch by the Community afterwards.
2. In the morning, he presided at the Divine Liturgy celebrated at New Southgate Cemetery and at a Memorial Service for those Orthodox Christians buried there. Afterwards, he presided at a meeting of the Committee of the Cathedral of the Holy Cross & St. Michael in Golders Green, being entertained to lunch by them afterwards.
3. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Eleutherius, Anthia & Luke the Evangelist in Leyton, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he blessed the marriage of Ioannis Christou and Valentina Valianti at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green.
4. In the morning, he received Archimandrite Georgios Karvounis. Later, he presided at a meeting of the London-based hierarchy, afterwards entertaining them to lunch. In the afternoon, he received Andreas & Christos Christou. In the evening, he presided at a meeting of the Trustees of the church of Ss. Cosmas & Damian in Gospel Oak.
5. During the afternoon, he received Mesdames Eleni Akhvediani and Christiana Kouri. In the evening, he presided at a meeting of the Trust of the Archdiocese.
6. He received Bishop Christophoros of Andidae, Miss Tanya Givbic, Archimandrite Nicodemos Anagnostopoulos and Spyros Papacharalambous during the morning, and Protopresbyter Andreas Hadjisavvis in the afternoon. In the evening, he presided at a meeting of the Secretariat of the Hellenic Education Co-ordinating Committee (E.F.E.P.E.).
8. In the morning, he received Hieromonk Nektarios Spyrou.
9. In the morning, he received Andreas & Niki Potamitis. At midday, he conducted an Hagiasmos at the refurbished Anastasia Lodge in Winchmore Hill, also blessing an extension there. During the afternoon, he blessed the marriages of Jason McCallum and Irene Zangoura at the Cathedral of the Holy Cross & St. Michael in Golders Green and Georgios Panaghi and Maria Prodromou at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.
10. In the morning, he was present at the National Service of Thanksgiving for the Sixtieth Anniversary of the End of the Second World War, held at Westminster Abbey in the presence of Her Majesty The Queen. In the afternoon, he received Dr. Georgios Rousakis.
11. At midday, he entertained Pefkios Georgiadis, Cyprus Minister of Education and Culture, to lunch. In the evening, he was a guest at a Dinner in honour of Mrs. Marietta Yiannakou, Hellenic Minister of Education and Religions, held at the Hellenic Embassy.
12. In the morning, he was present at the National Prayer Breakfast held in Westminster Hall. Returning to Thyateira House, he received Miss Nektaria Mansola and Anastasios Stassopoulos. At midday, he entertained Bishop Ioannis of Amorion to lunch. In the evening, he presided at a meeting of the Governing Body of St. Cyprian's School.
14. In the afternoon, he travelled to Weymouth in Dorset.
15. In the morning, he conducted an Hagiasmos at the opening ceremony of the Dionysos 2005 Festival of Greek Wine and Culture in Weymouth, attending the reception held in continuation. He returned to London in the late afternoon.
16. In the afternoon, he blessed the marriage of Ares-Phokion Michaelidis and Victoria Mohagerin at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, attending the reception held afterwards at the Landmark Hotel in St. Marylebone.
17. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of Ss. Mary & Marina in Stoke-on-Trent, being entertained to lunch by the Community afterwards.
18. During the afternoon, he received Dr. Soterios Mouselimas, Emil and Georgia Habib, and Gregoris Parissis.
19. In the morning, he received Mrs. Maro Tomari and her daughter, Katerina.

In the afternoon, he was present at a meeting of the Three Faiths' Forum, held at the Ismail Centre in South Kensington, that was addressed by Sir Ian Blair, Commissioner of the Metropolitan Police Service. Returning to the Archdiocese, he received Deacon Stavros & Christina Solomou and Philippos Embirikos.

20. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy in the Chapel of the Archdiocese. Later, he received Theodoros Kalatzis. In the afternoon, he received Miss Julia Holowko. Later, he received members of the Committee of the Cathedral of the Holy Cross & St. Michael the Archangel in Golders Green.
21. In the evening, he was present at the launch of "New Architecture: Zaha Hadid" at the office of the publishers, Dr. Andreas Papadakis & his daughter, Alexandra, in London's Victoria.
22. In the morning, he presided at the funeral of Lady Stamatia Duncan at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. During the afternoon, he received Protopresbyter Kyrillos Leret-Aldir & his wife, Carole, Stelios Strouthos and Costas Papadopoulos. In the evening, he was present at a meal given in memory of Lady Duncan at the Berkeley.
24. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Panteleimon in Kerton (Harrow). During the course of the service, he conferred the office of archimandrite on Hieromonk Nektarios Spyrou. Afterwards, he was entertained to lunch by the Community.
25. In the afternoon, he received Tassos Papadopoulos, president of the Republic of Cyprus, and his entourage, welcoming them with a short service in the Chapel of the Archdiocese and an exchange of gifts.
26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Orthodox Youth Camp in Ratlinghope (Shropshire), afterwards conducting an Hagiasmos there and blessing the Camp. Later, he had lunch with the campers. Returning to London, he was present at a gathering held under the auspices of the National Federation of Cypriots in the United Kingdom at the Penridge Suite in New Southgate that was addressed by the President of the Republic of Cyprus. In continuation, he was present at a Dinner given in honour of Mr. Papadopoulos at the Federation's headquarters in North Finchley.
27. He received Miss Zenobia Kanya and her brother in the morning and Photis Papaphotis & Andreas Theophilou in the afternoon.
28. At midday, he entertained Miss Zenobia Kanya to lunch. In the afternoon, he travelled to Birmingham where he first visited the Cathedral of the Dormition of the Mother of God & St. Andrew the Apostle, where he met Stathakis & Andreas Papachristophorou and Hieromonk Philotheos Grigoriatis. Later, he visited Georgios & Maria Yiakoumis at their home. In continuation, he was a guest at a reception given at Birmingham Council House on the occasion of the Baptist World Alliance Centenary Congress. Following this, he was present at a Service of Celebration organised by the same Congress at the National Indoor Arena.
29. In the afternoon, he blessed the marriage of Andrew Vickerman and Maria Evangeli at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. In the evening, he presided at a meeting, held at Thyateira House, to discuss the appointment of a new head teacher for St. Cyprian's Greek Orthodox Primary School in Thornton Heath, afterwards entertaining those participating to supper.
30. In the afternoon, he blessed the marriage of Chrysostomos Chrysostomou and Marina D. Papamichael at the Cathedral of All Saints in Camden Town.
31. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy for the Community of the Prophet Elias in Reading that worships at the Anglican church of St. Bartholomew in the town. During the course of the Divine Liturgy, he ordained Martin Harding to the diaconate, conferring on him the additional name of Evdokimos. He was entertained to lunch by the Community afterwards.

August

1. He received Georgios Soll in the morning and Nicholas & Nabil Gobriel and Dr. Soterios Mouselimas during the afternoon. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese, celebrating an Hagiasmos in continuation. Later, he presided at the Service of

Supplications at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater.

2. He received Efstathios Kalliteris & Constantinos Bekiaris, Father Eugenios Christodoulou and Petros Georghakis during the morning and Christos Kakos-Papasprou & Andreas Georghiou in the afternoon. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

3. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Eurojam held at Hylands Park in Chelmsford. In the afternoon, he received Stellos & Angela Christodoulou and their family. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

4. In the afternoon, he presided at the funeral of Mrs. Andriani Papasprou at the church of St. Mary Magdalene in Hastings.

5. During the morning, he received Father Emmanuel Melissourghakis & his presbytera Fane, and Nektarios Hadjimichael. He entertained Haris Sophokleidis to lunch. In the evening, he received the Committee of the church of Ss. Anthony & John the Baptist in Holloway.

6. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Holy Cross & St. Michael the Archangel in Golders Green, being entertained to lunch afterwards by the Community.

7. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of the Transfiguration of Christ the Saviour in Welling (Woolwich), being entertained to lunch afterwards by the Community.

8. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

9. During the afternoon, he received Andreas Hadjimamas and Steve Higgins. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

10. In the morning, he received the Misses Eleni Akhvediani & Tamari Nakhtrishvili. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

11. In the morning, he received Hieromonk Philotheos Grigoriatis & Andreas Christophorou. At midday, he presided at a meeting of the St. Elias' Monastery Trust, following which he entertained the Trustees to lunch. In the evening, he presided at the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

12. In the evening, he celebrated the Service of Supplications in the Chapel of the Archdiocese.

13. He received Lavrentios & Eugenia Spanos in the morning and Nikolaos Poullos in the afternoon.

14. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy for the Community of St. Catherine in Barnet that worships at the Anglican church of St. Mark in Barnet Vale. Afterwards, he was entertained to lunch at the house of Ioannis & Maria Kounis. In the evening, he presided at the Service of Great Vespers at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green, being entertained to supper afterwards by the Community.

15. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green on the occasion of its title feast. During the course of the service, he conferred the office of oekonomos on Father Panaghiotis Dik, a member of the Cathedral's clergy. Afterwards, he was entertained to lunch by the Community. Returning to Thyateira House, he received Daniel Skouras.

16. In the morning, he received Father Georghios Christidis and his presbytera. He entertained Antonis Stefanopoulos to lunch.

18. At midday, he entertained Archimandrite Anastasios Blougouras and Daniel Skouras to lunch. In the afternoon, he received Miss Maria Koropouli, who was accompanied by her father, Spyros. In the evening, he was entertained to supper by Mr. & Mrs. Andreas Ekkeshis.

19. He received Capt. Antonios Papaioannou, Hellenic Defence Attache (who was accompanied by Georghios Dritsakos & Nikos Christopoulos), and Father

Vassilios Christodoulou during the morning and Mrs. Maria Hieridou in the afternoon. In the evening, he entertained the Revd. Professor Robert Gribben to supper at the Concordia Restaurant.

20. He left for Glasgow in the morning. In the evening, he was entertained to supper by the Stakis family at the Cairn Lodge in Auchterarder in Perthshire.

21. In the morning, he presided at the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Luke the Evangelist in Downhill (Glasgow) and preached the Word of God. In continuation, he presided at a Memorial Service for the victims of the Helios air-disaster. Afterwards, he had lunch with Lady Anita Stakis in Dunblane.

23. During the day, he visited the Tullibardine Distillery in the Ochil Hills and Scone Palace. Later, he celebrated a Trisagion for the late Sir Reo Stakis at Dunblane Cemetery.

24. He returned from Glasgow in the afternoon and later left for Plymouth.

25. In the morning, he presided at the funeral of Costakis Hadjiyiannis at the church of Ss. Demetrius & Nicetas in Plymouth and at the interment at Efford Cemetery. Later, he was entertained to lunch at the New Continental Hotel. He returned to London in the evening.

26. In the morning, he received Mrs. Olga Pouliou-Kalyviotou. At midday, he entertained Georghios Hajifanis and Christos Pedhiou to lunch. During the afternoon, he received Antonis Stefanopoulos and Lavrentios & Eugenia Spanos.

28. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. George the Great Martyr in Kingston-upon-Thames, during the course of which he ordained Deacon Stavros Solomou to the priesthood. He was entertained to lunch afterwards by the Community. In the evening, he visited Theocharis Hadjikyriakou, a patient at the Royal Free Hospital.

29. In the morning, he presided at the Divine Liturgy and preached the Word of God at the church of St. John the Baptist in Homsey. He was entertained to lunch afterwards by the Community. In the afternoon, he visited Diamandis Pateras at his home. In the evening, he received Miss Anastasia Stakis and then celebrated a Trisagion for her father, the late Sir Reo Stakis, in the Chapel of the Archdiocese.

30. At midday, he entertained Miss Heleni Diamantopoulou to lunch. Later, he received Lavrentios & Eugenia Spanos.

31. In the morning, he presided at the funeral of Mrs. Dimitra A. Ioannou at the church of St. John the Baptist in Homsey. He was entertained to lunch by the Community of St. Barnabas in Wood Green. Afterwards, he visited the house of the late Mrs. Ioannou, where he read a Trisagion.

During the months of July and August,

His Eminence was represented:

by Bishop Athanasios of Tropaeou at a fund-raising function for the Community of Ss. Raphael, Nicholas & Irene in North Enfield (9/7);

by Archimandrite of the Oecumenical Throne Isaia Simonopetritis at a Dinner & Dance organised by the Parents' Association of St. Nicholas' Greek School in Acton (9/7);

by Archimandrite Damianos Constantinou at an Inter-faith Service of Remembrance and Hope at the Al-Khoei Islamic Centre (4/8);

by Archimandrite Aemilianos Papadakis at the Hellenic College of London's Parents' Association's Dinner & Dance (9/7) and at the Two-minute Silence in Trafalgar Square (14/7);

by Archimandrite Chrysostomos Michaelidis at the Raising of the Flag of the Republic of Cyprus & that of the European Union (11/7) and at a Seminar on Cyprus (14/7), both held at the Teatro Technis; and

by a member of his staff at a Garden Party held in the historic College Garden of Westminster Abbey celebrating the 25th anniversary of The Passage (14/7).

ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΕΙΣ
ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΥΚΚΩΤΗ